

การพัฒนาชุดนิทานเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

ปริญญาณิพนธ์
ของ
ลัดดาวัลย์ ยรรยงสง่า

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

พฤษภาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๒๓ ๔ ๕
๖ ๗ ๘ ๙
๑ ๒ ๓

การพัฒนาชุดนิทานเพื่อการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

๕ ส.ค. ๒๕๔๘

บทคัดย่อ
ของ
ลัดดาวัลย์ ยรรยงสง่า

S121226

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม ๒๕๔๘

๒ ๒๗๘๔๓๙

ลัดดาวัลย์ ยรรยงสง่า (2548) การพัฒนาชุดนิทานเพื่อการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ
ปริญญาโท กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการควบคุม รองศาสตราจารย์
ดร กุลยาตันติผลาชีวะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร ไพบุลย์ ออณมั่ง

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการพัฒนาชุดนิทานเพื่อการส่งเสริมจริยธรรม
ของเด็กวัยเตาะแตะ อายุ 2 - 3 ปี ดำเนินการวิจัยด้วยการสร้างชุดนิทานเกี่ยวกับการส่งเสริม
จริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ ประกอบด้วยนิทาน 9 เรื่อง และทดสอบประสิทธิภาพของชุดนิทาน

ผลการศึกษาพบว่า

1 คุณภาพของชุดนิทานเกี่ยวกับลักษณะรูปเล่ม การจัดทำภาพประกอบ เนื้อเรื่อง-
สาระและการใช้ภาษาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

2 ประสิทธิภาพของชุดนิทานที่ส่งเสริมจริยธรรมด้านความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ
และวาจาสุภาพ ประเมินผลจากคำถามท้ายเรื่อง และการประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม
พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ E_1 / E_2 (80/80) คือ 98 0 / 86 1 แสดงว่า ชุดนิทานมี
ประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ได้

3 การพัฒนาระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ในด้าน
ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ หลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทานโดยใช้ชุดนิทานทั้ง
โดยรวมและรายด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน โดยใช้ชุดนิทานอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 01

DEVELOPING A STORY PACKAGE FOR TODDLERS' MORAL ENHANCEMENT

A THESIS

BY

LADDAWAN YANYONGSA - NGA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2005

Laddawan Yanyongsa - nga (2005) *Developing a Story Package for Toddlers' Moral Enhancement* Master Thesis, M Ed (Early Childhood Education) Bangkok Graduate School, Srinakharinwirot University Advisor Committee Assoc Prof Dr Kulaya Tantiphlachiva Assist Prof Lt JG Dr Paiboon Onmung

This study aimed to develop a story package for toddlers moral enhancement aged about 2 - 3 years old through developing a package of nine stories about kindness generosity and polite word then testing the efficiency of the story

The results revealed that

1 Quality assessment by content specialists and story producers, it was found that nine stories in the package were at good level and could enhancing moral on kindness, generosity and polite word as expectation

2 According to efficient evaluation of the story package was found that the evaluation from scores of each story of the package was higher (98.0/86.1) than expected criteria (80/80) It was shown that the package gained high efficiency for application

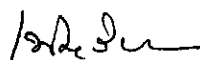
3 The development of perception level of toddlers' moral on kindness, generosity, and polite words after attending a story package activity was higher at 0.1 level than that of toddlers before attending

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การพัฒนาชุดนิทานเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

ของ
ลัดดาวัลย์ ยรรยงสง่า

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

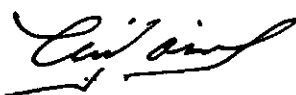
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ 17 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

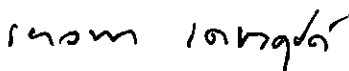
ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ไพบุลย์ ออนมั่ง)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. เขาวพา เดชะคุปต์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ โดยได้รับคำปรึกษาแนะนำจาก รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ดันติผลาชีวะ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ไพบูลย์ ออณมิ่ง กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ยาวพา เดชะคุปต์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ยาวพา เดชะคุปต์ รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์ รองศาสตราจารย์กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ อาจารย์เบญจพร สมานมาก อาจารย์มลวิภา ภูลสนอง อาจารย์เวียงศิริ ไกรเกตุ อาจารย์สุภัค ไหวหากิจ อาจารย์สมใจ อุกกสิวัฒนา อาจารย์รัชนีวรรณ เพ็งปรีชา อาจารย์อนงค์ วรพันธ์ อาจารย์อุไรวรรณ โชติชษณะ อาจารย์น้ำทิพย์ ชูเวทย์ และอาจารย์เสาวนีย์ จันทร์ที ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณครูใหญ่ ครูประจำชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนโกศลวิทยา และนักเรียนชั้นเด็กเล็ก ทานผู้อำนวยการ และคณะครูอาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ไพบูลย์ ออณมิ่ง ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ที่มีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ เพื่อนๆ และครอบครัวของอาจารย์จิตเกษม ทองนาค ที่ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ และกำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

ลัดดาวัลย์ ยรรยงสง่า

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
/ ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
/ ขอบเขตของการวิจัย	5
/ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
/ ตัวแปรที่ศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กวัยเตาะแตะ	8
ความหมายของพัฒนาการ	8
ลักษณะของพัฒนาการ	9
พัฒนาการของเด็ก	10
พัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ	16
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้	18
ความหมายของการรับรู้	17
ความสำคัญของการรับรู้	18
กระบวนการรับรู้	19
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้	19
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของเด็กปฐมวัย	21
การรับรู้ของเด็กปฐมวัย	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของเด็กปฐมวัย	23
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก	25
ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก	25
ความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ประเภทและลักษณะของหนังสือสำหรับเด็ก	26
ความสนใจในการอ่านของเด็ก	29
ความพร้อมในการอ่านของเด็ก	32
ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก	34
หนังสือสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก	37
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน	40
ความหมายของการเล่านิทาน	40
จุดประสงค์ของการเล่านิทาน	40
คุณค่าและประโยชน์ของนิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย	42
รูปแบบการเล่านิทาน	43
เทคนิคและวิธีการเล่านิทาน	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน	48
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	50
ความหมายของจริยธรรม	50
ความสำคัญของจริยธรรม	51
องค์ประกอบของจริยธรรม	51
รูปแบบของจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	52
จริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ	54
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรม	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	57
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	63
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
ประชากร	63
กลุ่มตัวอย่าง	63
การพัฒนาชุดนิทาน	63
ขั้นตอนในการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดนิทาน	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินคุณภาพของชุดนิทานทั้งฉบับ	66
ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินระดับการรับรู้	
ด้านจริยธรรม	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
วิธีดำเนินการทดลอง	72
✓ การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	85
ความมุ่งหมายของการวิจัย	85
สมมติฐานในการวิจัย	85
วิธีการดำเนินการวิจัย	85
✓ สรุปผลการวิจัย	86
อภิปรายผล	87
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย	91
ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้	92
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	92
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก	103
ภาคผนวก ข	118
ภาคผนวก ค	121
ภาคผนวก ง	146

สารบัญ (ต่อ)

บทที่
ประวัติย่อผู้วิจัย

หน้า
149

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	70
2 การจัดกิจกรรมเล่านิทาน	71
3 คะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณภาพของชุดนิทานด้านการผลิตจากผู้เชี่ยวชาญ	78
4 คาคะแนนจากการตอบคำถามท้ายเรื่องของชุดนิทานแต่ละเล่ม	80
5 คาคะแนนจากการทำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ ภายหลังการเล่านิทานด้วยชุดนิทาน ครบทั้ง 9 เล่ม	81
6 ระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ	82

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันโลกเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์หรือโลกที่ไร้พรมแดนสภาพการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก เริ่มเข้ามามี อิทธิพลสูงจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งส่งผลการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย อีกทั้งระบบทุนนิยม หรือระบบวัตถุนิยม เป็นพลังที่ผลักดันให้เกิดการเคลื่อนตัวไปตามกระแส ของ การแข่งขันเพื่อความอยู่รอด คนในสังคมเริ่มไว้วางใจ ไร้ระบบระเบียบ ด้วยอำนาจทางเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเป็นสภาวะที่เป็นอันตรายสำหรับเยาวชนไทย (กระทรวงศึกษาธิการ 2541 118)

การเปลี่ยนแปลงของสังคมนี้ทำให้สังคมเกิดความสับสน จนมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรมของผู้คนเหตุเพราะสังคมมุ่งพัฒนาวัตถุมากกว่าพัฒนาทางจิตใจ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาทางจริยธรรม เช่น ความรุนแรงและอาชญากรรม การจี้ปล้น การละเมิดสิทธิสตรีและเด็ก ความฟุ่มเฟือย ค่านิยมการบริโภค ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ การฆ่าตัวตาย ทำให้เกิดสังคมที่ไม่รับผิดชอบในชีวิต ในการทำงาน สภาพปัญหาที่กล่าวนี้เรียกว่า วิกฤตการณ์ทาง จริยธรรม เมื่อใดก็ตามที่มีความเจริญทางด้านวัตถุเป็นจุดเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าสูงสุดแล้ว ความเจริญด้านจิตใจก็มักจะลดต่ำลง จนคนละเลยความดีงามด้านของจิตใจ มนุษย์เกิดการเอารัด เอาเปรียบ ไร้เล่ห์เหลี่ยมอุบายต่างๆ ส่งผลให้เยาวชนขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบต่อ ความซื่อสัตย์ กระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวม จากปัญหานี้ จึงทำให้คนในสังคมเริ่มมีความกังวลและหันมาให้ความสนใจว่าจะทำอย่างไร ให้คนในสังคมมี คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่ดีงามมากขึ้น (ทวีป อภิสัทธา 2539 43) โดยเฉพาะเยาวชน ซึ่งหากเยาวชนไม่ได้รับการส่งเสริมให้ใช้เหตุผลและได้เห็นแบบอย่างที่ดีจาก ผู้ใหญ่แล้วก็จะเกิดเป็นปัญหาของสังคมมากขึ้น

ปัญหาทางจริยธรรมเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนตามความยุ่งยากของสังคม เพราะเป็น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสถาบันหลายฝ่าย ในทางป้องกันต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัว เพราะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับตัวเด็กมากที่สุด พ่อแม่มีบทบาทสำคัญต่อตัวเด็กแต่ปัจจุบันพบว่า สถาบันครอบครัวเริ่มมีแนวโน้มของความแตกแยกในครอบครัวเพิ่มขึ้น ลักษณะครอบครัวจะ เล็กลงเป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ประกอบอาชีพนอกบ้านไม่มีเวลาให้กับลูกส่งผลให้เกิดการเสื่อม ถอยของบทบาทครอบครัว ทั้งในด้านการให้ความรัก ความอบอุ่น และการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง (มีทนา โชควรวัฒนกร 2537 12) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ เมื่อลูกขาดความรัก ความอบอุ่น ก็จะหันหน้าไปหาเพื่อน ยาเสพติด สิ่งอบายมุขต่างๆ ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมามากมาย นอกจากนี้สถาบันครอบครัวยังมีความบกพร่องในการอบรมจริยธรรมหลายประการ คือ พ่อแม่ขาดความสม่ำเสมอในการเสริมแรงการให้เด็กได้มีโอกาสแสดงบทบาทและความรับผิดชอบ ในครอบครัว อีกทั้งพ่อแม่ยังมีข้อจำกัดในการใช้เหตุผลกับลูก พ่อแม่ยังมีความรู้หรือความเข้าใจ

ในพัฒนาการของเด็กน้อยอีกด้วย (สุดใจ บุญอารีย์ 2541 21)

จากสภาพปัญหาทั้งหลายเหล่านี้ ทำให้สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการหล่อหลอมให้เยาวชนคนไทยให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยขัดเกลาทางสังคม เพื่อให้สมาชิกในสังคมมีลักษณะอย่าง ที่สังคมต้องการ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษา โดยให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจอย่างเท่าทันถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม ปัจจุบันผู้เรียนต้องมีศักยภาพที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ทวรวงมหาวิทยาลัย 2543 2) โดยโรงเรียนจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศแห่งความรัก ความเข้าใจ ความเป็นมิตร ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู จะเป็นสื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ถึงสิ่งที่ถูกที่ควร เด็กจะซึมซับหล่อหลอมเป็นนิสัยและบุคลิกภาพของเด็กเอง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กฝึกคิดกล้าแสดงออกบ่อยๆ จะทำให้เด็กเข้าใจชีวิตและมองเห็นสัจธรรม เกิดความรู้สึกรู้สึกและประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งดีงามมีวินัยและมีประชาธิปไตยขึ้นในตนเอง (สุภรณ์ สภาพงศ์ 2538 32)

แผนพัฒนาคนและสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2559) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายให้คนได้รับการพัฒนา ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ 1) มุ่งพัฒนาทุกชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 2) มุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพใน 3 ด้าน ยังสอดคล้องวิสัยทัศน์ของสังคมไทยที่พึงประสงค์ (กุลยา ตันติผลลาชีวะ 2546 79) ซึ่งการพัฒนาด้านให้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้น เปรียบเสมือนการปลูกต้นไม้ต้องรดน้ำพรวนดินอย่างสม่ำเสมอ หากทอดทิ้งการทำงานบำรุงเมื่อใด ต้นไม้ก็จะเหี่ยวเฉา การพัฒนาจริยธรรมจึงต้องปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัยและจำเป็นต้องพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ กระทำซ้ำอย่างต่อเนื่องภายใต้บริบทของสังคม - วัฒนธรรมที่สอดคล้องกัน (กระทรวงศึกษาธิการ 2541 5) ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรม โดยให้การส่งเสริมจริยธรรมศึกษาให้กับเด็กระดับปฐมวัยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้จัดจริยธรรมศึกษาไว้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการจัดการศึกษาตลอดมา (วิภา ตันกุลพงษ์ 2537 1)

คุณธรรมจริยธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ที่จะทำให้อุคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ลดพฤติกรรมและการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งหลายทั้งปวงได้ด้วยคุณค่าในตัวของมันเอง ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาในสังคม การสอนจริยธรรมให้กับเด็กควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กพบเห็นในชีวิตประจำวัน โดยเริ่มจากการให้เด็กฝึกพัฒนาเหตุผลทางจริยธรรมเช่น ทำไปทำไม ทำแล้วเกิดผลเสียอย่างไร ให้เด็กคิดตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ ด้วยการให้เหตุผลโดยครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์จำลองให้เด็กคิดและแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษาหลายท่าน คือ ทฤษฎีของโคลเบอร์ก ที่ว่า การพัฒนาทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับพัฒนาทางสติปัญญา โดยการพัฒนาจริยธรรมมีขั้นตอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาจากลำดับต้นๆ ไปสู่การพัฒนาที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ส่วนทฤษฎีของแบนดูรา ได้กล่าวว่า การพัฒนาจริยธรรมเกิดจากกระบวนการสังคมประกิด การซึมซับและการเลียนแบบ มนุษย์จะเรียนรู้เกี่ยวกับ

ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆและเหตุการณ์ต่างๆ โดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น นอกจากนี้ยังมี ทฤษฎีของพอลเพอร์ ทีกลาวถึง จริยธรรมที่เกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่สัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงต้องมีการพิจารณาเหตุผล เชิงจริยธรรมตามลำดับสติปัญญาของแต่ละ บุคคลซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมก็จะพัฒนาตามลำดับ (ปรีชา คร้ามพัคตร์ 2537 20)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมในระดับปฐมวัย พบว่า มีการจัด กิจกรรมและประสบการณ์เพื่อพัฒนาจริยธรรมหลากหลายวิธี เช่น การใช้แบบจากนิทานชาดก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในเด็กปฐมวัย (วาริ นิยมธรรม 2536 59) การจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม โดยเด็กรวมมือสร้างกฎเกณฑ์และครูสร้างกฎเกณฑ์เพื่อ ศึกษาวินัยของเด็ก (สายพิณ ประสูรณ 2538 44 - 48) การจัดกิจกรรมละครสอดเสริมจริยธรรม และการสนทนาเสริมจริยธรรมที่มีต่อการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย (เบญจพร สมานมาก 2540 บทคัดย่อ) การจัดกิจกรรมเล่นนิทานคติธรรมและการเล่นแบบร่วมมือเพื่อศึกษาการรับรู้ วินัยของเด็กปฐมวัย (สุภัค ไหวหากิจ 2544 บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่ได้รับการจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านจริยธรรม เช่น การเล่นนิทาน การเล่นละครสอดเสริม การสอนแนว คอนสตรัคติวิสต์ เด็กจะแสดงพฤติกรรมทางสังคมทางด้านความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ ความมี ระเบียบวินัย ความเมตตาความขยันหมั่นเพียร การประหยัด มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวลดลง แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมในการปลูกฝังพื้นฐานจริยธรรมให้กับเด็กนั้นมีความสำคัญ โดยครู ต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้เด็กปฏิบัติบ่อยๆ จนเด็กคุ้นเคยเกิดเป็นกิจนิสัย

แนวทางในการพัฒนาเสริมสร้างจริยธรรมให้กับเด็กเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับครูและ ผู้ปกครอง เพราะครูและผู้ปกครองมีหน้าที่ในการสอนให้เด็กเป็นคนดี มีปัญญา รู้จักชีวิต และรู้จัก โลก ครูและผู้ปกครองควรเปิดโอกาสให้เด็กสวมบทบาทผู้อื่น นอกเหนือจากที่ตนเองเป็นอยู่ การรับเอาความคิดและความรู้สึกของคนอื่น จะทำให้เด็กเกิดความคิด เข้าใจความแตกต่างไปจาก เดิม ไม่ยึดตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ 2541 4 - 5) ครูควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจ เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ จะทำให้เด็กไม่เกิดความเบื่อหน่ายและเต็มใจที่จะ ปฏิบัติตาม ครูและผู้ปกครองสามารถปลูกฝังค่านิยม และทัศนคติที่ดีให้กับเด็กได้หลายทาง แนวทางหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาเด็กได้ คือ การปลูกฝังจริยธรรมผ่านการอ่านหนังสือ เพราะ หนังสือมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะหนังสือสำหรับเด็กที่จัดทำขึ้น เพื่อให้เด็กใช้ในการฟัง การอ่าน เรียนรู้โดยผ่านเนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความรู้ ความคิด จริยธรรมและสาระที่ให้ประโยชน์แก่ เด็ก (จินตนา ไบกาซุยี 2542ก 7)

ในช่วงเด็กเตาะแตะเป็นช่วงของการปลูกฝังจริยธรรม เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีและเป็น การเตรียมความพร้อมในการรับจริยธรรมก่อนวัยเรียน โดยธรรมชาติของเด็กวัยเตาะแตะจะเป็น วัยของนักค้นคว้า เด็กสนใจทุกสิ่งที่อยู่รอบตัว เป็นวัยใคร่รู้ใคร่เห็น ต้องการแสดงออกด้วยตนเอง เด็กเรียนรู้โดยผ่านการสัมผัสทางกาย รูปแบบของกิจกรรมที่จัดให้เด็กวัยนี้ควรที่จะให้เด็กได้หยิบ จับ สัมผัส สังเกต และรับรู้ความรู้สึกด้วยตัวของเด็กเอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ 2545 67) ดังนั้น การพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะให้เด็กเกิดการเรียนรู้จึงต้องอาศัยการกระตุ้นสนับสนุนและฝึกฝนบ่อยๆ

ฉะนั้นในการปลูกฝังพฤติกรรมที่ต้งามให้ได้ผลดีจึงควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย (พิริยา ศุภศรี 2546 141) เนื่องจากเด็กอยู่ในวัยเชื่อฟังการให้เด็กฟังและทำซ้ำๆจะทำให้เด็กซึมซับเป็นนิสัยที่ดี เด็กสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การลงมือกระทำและการเลียนแบบผู้อื่น โดยเฉพาะพ่อแม่ ครูซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแบนดูรา ที่เชื่อว่า พัฒนาการของจริยธรรมขึ้นอยู่กับความเข้าใจของเด็ก การเห็นตัวอย่างในสังคมแล้วพัฒนาไปสู่การเป็นรูปแบบของตนเอง เมื่อเด็กได้เห็นตัวแบบจากผู้ใหญ่หรือเห็นตัวแบบจากตัวละครในนิทานที่เด็กชื่นชอบจะทำให้เด็กจำแล้วนำไปปฏิบัติตามเหมือนตัวแสดงในนิทานได้ (กุลยา ดันติผลาชีวะ 2547 216 - 217)

การเล่นนิทานจะช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งต่างๆรอบตัว ชิมช้บการใช้ภาษา ครูและผู้ปกครองจึงควรเลือกสื่อที่ใช้ประกอบการเล่นนิทานให้เหมาะสมกับเด็กวัยเตาะแตะเพราะเด็กในวัยนี้อยู่ในช่วงวัยที่มีความสนใจสนใจสิ่งจำเป็นต้องใช้สื่อที่เร้าต่อความสนใจของเด็ก เด็กจะสนุกสนาน เพลิดเพลิน และติดตามเรื่องราวที่ฟังตลอดทั้งเรื่อง ครูและผู้ปกครองควรจัดหาสื่อที่กระตุ้นความสนใจที่เด็กสามารถมองเห็นความเป็นจริงของชีวิต เด็กจะเกิดความเข้าใจได้ดี (สันทพัฒน์ อรุณธาริ 2544 24) สื่อที่นิยมนำมาใช้ประกอบการเล่นนิทานที่ดีที่สุด คือ นิทาน เพราะนิทานมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ดี มีภาพประกอบที่ชัดเจน สีสดใส แสดงจุดเด่นของเรื่องและตัวละครได้เป็นอย่างดี นิทานเป็นสื่อช่วยพัฒนาความคิดและจินตนาการของเด็กได้อย่างสมวัย (เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ 2547 137)

ปัจจุบันหนังสือนิทานสำหรับเด็กมักไม่กินความถึงเด็กวัยเตาะแตะ ส่วนใหญ่จะเริ่มจัดทำหนังสือสำหรับเด็กอายุ 3 ปีขึ้นไป เป็นหนังสือประเภทที่ต้องอ่านให้เด็กฟัง ทั้งที่จริงแล้วเด็กวัยเตาะแตะ เริ่มดู สนใจ และอยากสัมผัสจับต้องหนังสืออยู่แล้ว ครูและผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องนำหนังสือมากระตุ้นให้เด็กวัยเตาะแตะเกิดแรงจูงใจที่จะคุ้นเคย ผูกพัน รอคอย และอยากหยิบจับหนังสือ (สุกัญญา หาญตระกูล 2544 15 - 17) จากการศึกษาหนังสือสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลดีเด่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 - 2538 และหนังสือที่ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ พบว่า หนังสือเด็กส่วนใหญ่จัดทำสำหรับเด็กโต มีเนื้อหาค่อนข้างยาว จงใจในการสอนเด็ก เน้นการให้ความรู้ ความสนุกสนาน มากกว่าการส่งเสริมด้านจริยธรรม ทั้งที่ในปัจจุบันจริยธรรมมีความสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และเป็นที่ต้องการของสังคม นิทานจึงเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยหล่อหลอมให้เด็กเตาะแตะ รับรู้เรื่องราวจากสิ่งรอบตัว ผ่านการเล่นนิทานจากครูและผู้ปกครอง เด็กจะเกิดความพอใจและตั้งใจฟัง โดยครูและผู้ปกครองสามารถสอดแทรกจริยธรรมที่เหมาะสมเข้าไปในขณะที่เล่าให้เด็กฟัง เป็นการสอนเด็กไปในตัว เด็กจะซึมซับเข้าไปในความทรงจำของเด็กได้นานกว่าการพ่่าสอนโดยตรง (พิริยา ศุภศรี 2546 11) นอกจากนี้หนังสือสำหรับเด็กยังช่วยปูพื้นฐานทางจิตใจให้กับเด็กวัยเตาะแตะ ช่วยให้เด็กรู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี กระตุ้นให้เด็กเลียนแบบสิ่งที่ดี เนื้อหาในนิทานบางเรื่องยังช่วยแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อีกด้วย (อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์ 2545 331)จากแนวคิดและเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า การใช้นิทานเป็นสื่อกลางที่สำคัญเด็กจะเรียนรู้ตัวแบบจากตัวละครในนิทาน การถ่ายทอดเรื่องราวที่ครูใช้ในการเล่าเรื่องให้เด็กฟังและสนทนา โต้ตอบ

แสดงความคิดเห็น และแสดงท่าทางประกอบเรื่องราว หรือประสบการณ์รอบตัวและช่วยให้เด็ก ซึมซับและเก็บองค์ความรู้ ทางจริยธรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติ ครูและผู้ปกครองจึงควรนำนิทาน มาใช้ประกอบการพัฒนาจริยธรรมให้เด็กวัยเตาะแตะ เพราะนิทานเป็นสื่อที่ให้ความรู้ ความ สนุกสนาน ความเป็นจริงของชีวิต ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก ซึ่งในปัจจุบันหนังสือ ที่จำหน่ายอยู่ในท้องตลาดส่วนใหญ่จะจัดทำสำหรับเด็กโต โดยมีเนื้อหาสาระที่เน้นเรื่องความรู้ เนื้อหาค่อนข้างยาว ตัวละครเยอะ และส่งเสริมจริยธรรมน้อยมาก อีกทั้งยังไม่มีใครจัดทำหนังสือที่ ส่งเสริม จริยธรรมสำหรับเด็กเล็ก ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นข้อดีของการใช้นิทานจึงสนใจที่จะพัฒนาชุด นิทานที่ประกอบด้วยเนื้อหาที่ส่งเสริมจริยธรรม 3 ด้าน คือ ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจา สุภาพ เพื่อนำมาเล่าประกอบการสนทนา การตอบคำถาม และให้เด็กได้แสดง บทบาทสมมติ เลียนแบบตัวละครที่ชอบ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการใช้ชุดนิทานที่สร้างขึ้นว่าสามารถส่งเสริม ระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะให้สูงขึ้นได้หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการจัด การเรียนการสอนที่จะช่วยครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กเตาะแตะ ผ่านการเล่านิทาน ที่มีเนื้อหาสาระเข้าใจง่าย ตัวละครที่เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้เด็กได้ซึมซับ สิ่งที่ดีงามจาก ชุดนิทานและนำไปปฏิบัติตามในชีวิตประจำวันต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

- 1 เพื่อพัฒนาชุดนิทานสำหรับส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ
- 2 เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดนิทานสำหรับส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการพัฒนาชุดนิทานครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้กับครูและผู้ปกครองได้นำเอาชุดนิทาน ที่สร้างขึ้นไปแล้วให้เด็กวัยเตาะแตะฟัง ในรูปแบบของการเล่านิทานที่มีสอดแทรกจริยธรรมใน การสอนเด็กวัยเตาะแตะ รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ให้มีความหมาย และเกิดประโยชน์ในการพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะด้านอื่นๆต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

- 1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาและการผลิตหนังสือนิทาน
- 2 เด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 2 - 3 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของศูนย์ปฏิบัติการและศึกษาพฤติกรรมเด็กก่อนวัยเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตพระนครใต้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

- 1 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพของชุดนิทาน หมายถึง ผู้มีประสบการณ์ตรงด้านหนังสือนิทานและผลงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ประกอบด้วย
 - 1 1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาของหนังสือนิทาน จำนวน 5 ท่าน
 - 1 2 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตหนังสือนิทาน จำนวน 5 ท่าน
- 2 เด็กชาย-หญิง อายุระหว่าง 2 - 3 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก ภาควิชาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของศูนย์ปฏิบัติการและศึกษาพฤติกรรมเด็กก่อนวัยเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ ที่เป็นประชากรทั้งหมด จำนวน 20 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินประสิทธิภาพของชุดนิทาน

ตัวแปรที่ศึกษาในการทดสอบประสิทธิภาพชุดนิทาน

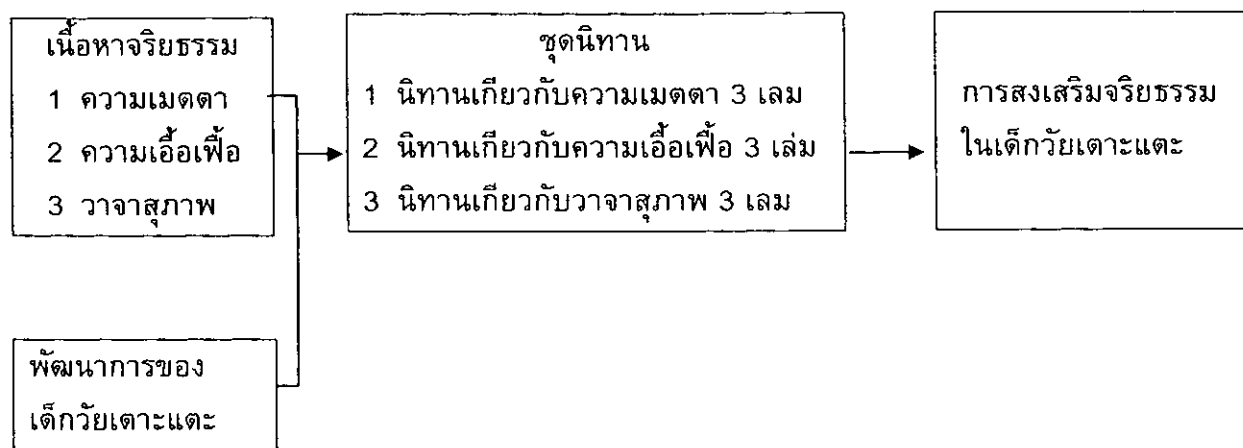
- 1 ตัวแปรต้น ได้แก่ นิทานที่ส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ
- 2 ตัวแปรตาม ได้แก่ จริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ 3 ด้าน คือ ด้านความเมตตา ด้านความเอื้อเฟื้อ และด้านวาจาสุภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1 เด็กวัยเตาะแตะ หมายถึง เด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 2 - 3 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก ภาควิชาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของศูนย์ปฏิบัติการและศึกษาพฤติกรรมเด็กก่อนวัยเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้
- 2 การพัฒนา หมายถึง การสร้างชุดนิทาน เพื่อใช้ในการเลาประกอบการสนทนา และการตอบคำถาม โดยผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและการหาประสิทธิภาพของชุดนิทานตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80
- 3 ชุดนิทาน หมายถึง นิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ จำนวน 9 เรื่อง โดยจัดเป็นเรื่องละเล่ม ด้านละ 3 เรื่อง
- 4 การส่งเสริมจริยธรรม หมายถึง การถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ที่มีจินตนาการ และความสนุกสนาน เกี่ยวกับจริยธรรมสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ โดยผ่านตัวละครที่เป็นแบบอย่างที่ดี ด้วยวิธีการเล่านิทานประกอบหนังสือที่สร้างขึ้น เพื่อให้เด็กจดจำและนำไปปฏิบัติประกอบด้วยเนื้อหาที่ส่งเสริมจริยธรรม 3 ด้าน คือ
 - 4 1 ความเมตตา หมายถึง การแสดงออกที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความสุข ช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ดูแลสัตว์ ไม่รังแกสัตว์
 - 4 2 ความเอื้อเฟื้อ หมายถึง การแสดงออกถึงการกระทำเพื่อผู้อื่น แบ่งปันของเล่น ขนม สิ่งของให้กับเพื่อน การให้ความช่วยเหลือเพื่อน ยอมให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย

4.3 วาจาสุภาพ หมายถึง การแสดงออกต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม มีความประพฤติดีงาม เช่น ไม่พูดคำหยาบ รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การพูดลงท้ายด้วย ครับ และสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นด้วยความสุภาพ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กวัยเตาะแตะที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีการรับรู้ด้านจริยธรรมในแต่ละด้าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กวัยเตาะแตะ
- 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้
- 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก
- 4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นิทาน
- 5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก

1.1 ความหมายของพัฒนาการ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530 19) ได้อธิบายว่าพัฒนาการหมายถึง “การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของคนตลอดชีพทั้งรูปแบบที่เจริญขึ้นหรือถอยลง”

ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนาการอย่างกระชับว่า “การเปลี่ยนแปลงในการเจริญงอกงาม”

ถวิล ธาราโกชน (2541 42) ได้สรุปความหมายของคำว่าพัฒนาการไว้ว่า พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของมนุษย์อย่างมีระบบระเบียบแบบแผน ต่อเนื่องเป็นไปตามลำดับขั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ก้าวหน้าทางด้านคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสมองพร้อมทั้งในแนวทางที่เสื่อมถอยลงด้วย

เดือนใจ เกตุษา (2543 1) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจของมนุษย์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามลำดับขั้นต่อเนื่องกันไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน คือ ด้านขนาด ด้านสัดส่วนของร่างกาย การหายไปของส่วนต่างๆ ของร่างกาย และการเกิดลักษณะใหม่อันเป็นผลเนื่องมาจากวุฒิภาวะ

พัชรี สวนแก้ว (2545 19) ได้กล่าวถึงพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของมนุษย์อย่างมีระบบแบบแผนสืบเนื่องกันไป ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพ การพัฒนานั้นไม่เพียงแต่เพิ่มในด้านขนาดรูปร่างหรือน้ำหนักเท่านั้นแต่รวมถึงการที่จะต้องมีลักษณะใหม่ๆ และมีความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้นด้วยจากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า พัฒนาการเป็น

การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆของมนุษย์ในเชิงปริมาณ เช่น การเพิ่มขนาดของร่างกาย ขยายโครงสร้างอวัยวะภายในการหายใจของส่วนต่างๆของร่างกาย และการเกิดลักษณะใหม่ขึ้นมา รวมถึงการเจริญเติบโตของสมองที่มีลำดับขั้นตอนในการเปลี่ยนแปลงที่เจริญก้าวหน้า

1 2 ลักษณะของพัฒนาการ

เยาวยา เดชะคุปต์ (2542 36 - 37) ได้กล่าวถึงลักษณะพัฒนาการของเด็กปฐมวัยพอแบ่งออกได้เป็น 2 ประการดังต่อไปนี้

1 เด็กทุกคนมีความคล้ายคลึงกัน เด็กทุกคนจะมีลำดับขั้นของพัฒนาการคล้ายคลึงกัน ซึ่งสรุปลักษณะพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเอาไว้ดังนี้

1 1 พัฒนาการจะเกิดในลักษณะต่อเนื่อง การพัฒนาจะเป็นระบบหรือกระบวนการต่อเนื่อง ซึ่งไม่สามารถหยุดการเปลี่ยนแปลงได้ และพัฒนาการระยะหนึ่งๆ จะเป็นรากฐานของการพัฒนาในระยะต่อไป

1 2 พัฒนาการจะเป็นไปตามขั้นตอนของมันเอง เช่น พัฒนาการของมนุษย์จะเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอนคือ นิ่งนอน แล้วก็ยืน แล้วก็เดิน เป็นต้น

1 3 พัฒนาการจะเกิดเป็นอัตราที่ไม่เหมือนกัน บุคคลทุกคนจะมีขั้นการพัฒนาเป็นแบบฉบับเดียวกัน แต่การเจริญเติบโตจะแตกต่างกัน

1 4 พัฒนาการจะเกิดเป็นทิศทางเฉพาะ พัฒนาการจะเริ่มจากศีรษะลงไปสู่เบื้องล่างจากแกนกลางของลำตัวไปสู่ส่วนย่อย จากส่วนที่ใกล้ไปหาส่วนที่ไกล

1 5 พัฒนาการแต่ละช่วงอายุไม่เป็นอัตราเดียวกัน เช่น ในวัยเด็กการเจริญเติบโตของร่างกายจะมีอัตราสูงในช่วง 2 ปีแรก ต่อจากนั้นอัตราการเจริญเติบโตจะลดลง และสูงขึ้นไปอีกครั้งในวัยรุ่น

2 เด็กทุกคนมีความแตกต่างกัน เด็กทุกคนจะมีความแตกต่างกันเพราะแต่ละคนจะเติบโตและพัฒนาขึ้นตามแบบแผนของพัฒนาการที่เหมือนกันแต่จะมีอัตราที่เร็วช้าต่างกัน ด้วยเด็กแต่ละคนจะพัฒนาไปตามความสามารถของตน ซึ่งสรุปได้ว่า เด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

2 1 เด็กแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันตามพันธุกรรม

2 2 เด็กแต่ละคนจะมีพัฒนาการต่างกัน แต่ช่วงพัฒนาการของเด็กจะมีผลต่อการกระทำต่างๆของเด็กซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละช่วงพัฒนาการ

2 3 เด็กหญิงจะพัฒนาเร็วกว่าเด็กชาย

2 4 สิ่งแวดล้อมมีผลต่อความถนัดและทัศนคติของแต่ละคน ถ้าเด็กที่มีความอบอุ่น มีคนรับฟัง พูดคุยด้วย รักเขา เขาจะมีพัฒนาการดีกว่าเด็กที่ขาดคนเอาใจใส่

สุชา จันทน์เอม (2542 : 43) ได้กล่าวถึงลักษณะของพัฒนาการได้ดังนี้

1 พัฒนาการเป็นไปตามแบบฉบับของมันเอง โดยไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์มักจะมีการพัฒนาที่เป็นตัวเอง

2 พัฒนาการไม่ว่าด้านใดก็ตาม จะเริ่มจากสวนใหญ่ไปหาสวนย่อย และจากสวนกลางไปสวนข้างที่ไกลตัวออกไป

3 พัฒนาการทั้งหลายเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกันไปโดยพัฒนาการทุกขั้นดำเนินการมาเรื่อยๆตั้งแต่อดีตและดำเนินการเรื่อยต่อไปอีก

4 อัตราพัฒนาการของเด็กแต่ละคนอาจแตกต่างกันไปได้

5 อัตราพัฒนาการสวนต่างๆของร่างกายแตกต่างกัน โดยสวนต่างๆของร่างกายมิได้เจริญด้วยอัตราเร็วเท่ากันหมด บางสวนอาจเจริญเร็วกว่าบางสวน

6 พัฒนาการของคุณสมบัติต่างๆมักจะสัมพันธ์กัน

7 พัฒนาการของเด็กอาจทำนายได้ เนื่องจากอัตราการพัฒนาของเด็กปกติสวนใหญ่มักคงที่เราจึงพอจะทำนายได้ว่า จะมีพฤติกรรมใดเกิดขึ้นในเวลาใด

8 พฤติกรรมบางชนิด ผู้ใหญ่อาจถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่แท้จริงแล้วเป็นพฤติกรรมที่ปกติของเด็ก ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของพัฒนาการนั่นเอง

จากลักษณะพัฒนาการดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าพัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านปริมาณของอวัยวะต่างๆ และเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพ ซึ่งมีแบบแผนของการเจริญที่สัมพันธ์กันทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมๆกัน

1 3 พัฒนาการของเด็ก

ถวิล ธาราโกชน์ (2541 : 53 - 54) ได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กอายุแรกเกิด -12 ปีไว้ดังนี้

1 พัฒนาการวัยทารก (Infancy) เริ่มตั้งแต่คลอดจนอายุประมาณ 2 ปี ในระยะ

2 สัปดาห์แรกอาจเรียกว่าทารกแรกคลอด เป็นวัยที่เริ่มปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกคือ จะต้องหายใจ กินอาหาร และขับถ่ายเองไม่เหมือนกับอยู่ในครรภ์ที่ต้องขึ้นอยู่กับระบบหายใจกินอาหาร และขับถ่ายของแม่ วัยทารกจึงเป็นวัยที่เริ่มเป็นอิสระจากแม่ วัยนี้พัฒนาทางร่างกายจะเป็นไปในอัตราที่เร็วมากใน 1 ปีแรก การพัฒนาด้านต่างๆ เช่น ภาษา เซาว์ปัญญา อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพเป็นไปพร้อมๆกันแต่อยู่ในอัตราที่ต่างกัน ทารกควรจะได้รับการตอบสนองทั้งทางด้านสรีระ และทางด้านจิตวิทยาที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานพัฒนาการด้านต่างๆให้แก่เด็กอีกด้วย

2 พัฒนาการวัยเด็กตอนต้นหรือวัยก่อนเข้าเรียน (Preschool Age) อายุ 2 - 5 ปี ในวัยนี้เด็กจะเริ่มไปโรงเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมต่อไป เด็กในวัยนี้เป็นวัยอยากรู้อยากเห็น ช่างซักช่างถาม ชอบสำรวจหรือค้นเด็กในวัยนี้จะมีจินตนาการและ

มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบฟังนิทานหรือดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ที่มีเรื่องราวที่ตื่นเต้น มหัศจรรย์ ผจญภัย เด็กชอบสังเกตจดจำ และเลียนแบบพฤติกรรมของตัวละคร เด็กในวัยนี้อารมณ์รุนแรง แสดงออกโดยการลงมือลงเท้าเมื่อเวลาโกรธหรือไม่พอใจ จะมีพฤติกรรมที่ดื้อรั้น ไม่เชื่อฟัง

3 พัฒนาการวัยเด็กตอนกลางหรือวัยเข้าเรียน (School Age) อายุ 6 - 12 ปี

ในวัยนี้เด็กเริ่มไปโรงเรียน พัฒนาการด้านต่างๆ จะเป็นไปอย่างช้าๆ พัฒนาการที่เด่นชัดในวัยนี้ก็คือ พัฒนาการด้านสังคม วัยเด็กตอนกลางเป็นวัยของการเข้ากลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมักเป็นเพศเดียวกัน อายุไล่เลี่ยกัน ทำกิจกรรมที่สนใจร่วมกัน เช่น ศิลปะ กีฬา ดนตรี เป็นต้น

สุชา จันทน์อม (2542 114 - 130) ได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 9 ปีไว้ดังนี้

1. วัยทารก วัยนี้เริ่มตั้งแต่ทารกมีอายุระหว่าง 2 สัปดาห์ถึง 2 ปี ในระยะนี้ทารกจะมีการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีการเปลี่ยนแปลงในด้านหน้าตาและจิตใจอย่างเห็นได้ชัด มีหน้าตาเป็นลักษณะของตนโดยเฉพาะ มีความต้องการเฉพาะของตัวและมีการตอบสนองความต้องการต่างๆ ที่ต่างไปจากเด็กอื่น และเด็กวัยทารกอาจจะรักษาความสมดุลที่จะนั่ง นอน ยืน เดิน ตลอดจนการจับสิ่งของได้ดีขึ้น

พัฒนาการด้านร่างกาย

เด็กวัยนี้ มีความเจริญเติบโตรวดเร็ว คือ เมื่อทารกอายุได้ประมาณ 5 เดือน จะมีน้ำหนักเป็น 2 เท่าของทารกแรกเกิด เมื่ออายุ 1 ปี ทารกจะมีน้ำหนักเป็น 3 เท่าของเมื่อแรกเกิด จากแรกเกิดถึงอายุประมาณ 6 เดือน น้ำหนักจะเพิ่มขึ้นรวดเร็ว แต่ภายใน 6 เดือน ถึงอายุประมาณ 3 ปี พบว่าอัตราของน้ำหนักจะลดลง ในด้านส่วนสูงพบว่าในช่วงปีแรกนั้น ทารกจะมีส่วนสูงประมาณ 75 เซนติเมตร และเมื่ออายุประมาณ 4 ปี ก็สูงเป็น 2 เท่าของเมื่อแรกเกิด

การเคลื่อนไหวของเด็กวัยทารกในระยะแรกๆ จะเป็นไปในรูปปฏิกิริยาสะท้อน และจะค่อยๆหายไปเมื่อทารกอายุ 6 เดือน หลังจากนั้นจะเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย การพัฒนากล้ามเนื้อจะเริ่มจากบริเวณศีรษะ ลำตัว แขน และนิ้วมือตามลำดับ ทารกเมื่อแรกเกิด มือและแขนจะเคลื่อนไหวไปมา กำๆ แบๆ พออายุ 6 เดือน สามารถพลิกครอบตัวได้ และเมื่อเข้าสู่ 9 เดือน ทารกสามารถนั่งได้โดยไม่ต้องจับ แต่นั่งได้ไม่นานนัก อายุ 12 เดือน ทารกสามารถจับดินสอขีดเขียนเล่น ถือก้อนนมและตูดตัวเอง ทารกจะคลานได้ อายุ 15 เดือน ทารกพยายามจับช้อนเพื่อตักอาหารใส่ปาก ทารกเริ่มเดินได้แล้ว อายุ 2 ปี สามารถตักข้าวกินเองได้ รู้จักเปิดหนังสือ เปิดฝาขวด หรือโยนลูกบอล จะพยายามฝึกทักษะอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับเขา เช่น การวิ่ง กระโดด ปีนป่าย เป็นต้น

พัฒนาการทางอารมณ์

ทารกแรกเกิด อารมณ์ของทารกมีลักษณะที่แยกไม่ออก ต่อจากนั้นอารมณ์จะค่อยพัฒนาขึ้นตามวุฒิภาวะและการเรียนรู้ อารมณ์ที่พัฒนาขึ้นในระยะนี้มีดังนี้

1. อารมณ์โกรธ มักพบมากเมื่อทารกถูกขัดขวางที่จะทำสิ่งที่เขาไม่ต้องการ อารมณ์โกรธมักจะปรากฏเมื่ออายุประมาณ 6 เดือน และพบว่าจะมีบ่อยขึ้นภายหลังจากนั้น

2 อารมณ์กลัว ทารกมักจะเริ่มกลัวคนแปลกหน้า กลัวเสียงดัง กลัวสัตว์แปลกๆ ที่ยังไม่เคยเห็น สถานที่ซึ่งไม่คุ้นเคย ห้องมืด หรือตกจากที่สูง

3 อารมณ์อิจฉาริษยา เกิดจากการรวมเอาอารมณ์โกรธและกลัวเข้าด้วยกันมักเกิดได้โดยง่ายเมื่อมีน้องและบิดามารดาแสดงความเอาใจใส่น้องเป็นพิเศษ

4 อารมณ์อยากรู้ อยากเห็น ในระยะนี้พบว่า ถ้าทารกได้รับสิ่งเร้าที่รุนแรงก็จะรู้สึกสนใจขึ้นมา ระยะนี้ทารกมักจะอยากรู้ อยากเห็นสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ

5 อารมณ์ดีใจ มักเกิดขึ้นกับทารกที่มีสุขภาพดี ในระยะ 2 - 3 เดือนหลังคลอด ทารกจะยิ้มหรือหัวเราะเมื่อมีความสุข เมื่อทารกอายุประมาณ 2 ปี จะรู้จักยิ้มกับผู้อื่น

6 อารมณ์รัก ทารกมักแสดงความรักด้วยการกอดรัดแล้วแต่เด็กแต่ละคน ทารกเริ่มรักตนเองก่อน แล้วจึงเริ่มรักผู้อื่น

พัฒนาการทางสังคม

ทารกจะเริ่มมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา หรือพี่เลี้ยงตลอดจนญาติ พี่น้องภายในครอบครัวคนอื่น ทารกจะได้รับความอบอุ่นจากบุคคลในครอบครัว ทารกจะรู้สึกมีความมั่นคง และอบอุ่นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทารกจะมีปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้า

พัฒนาการทางภาษา

พัฒนาการด้านนี้มีต้นกำเนิดมาจากการร้องไห้ เพื่อเรียกร้องสิ่งที่เด็กต้องการ และในระยะต่อมาทารกจะสามารถเปล่งเสียงให้ผู้อื่นเข้าใจ ตั้งแต่ระยะ 6 เดือนแรกเกิด เสียงจะเปล่งออกมาเป็นคำพยางค์เดียว เช่น บ้อ มา ตา ปา ฯลฯ เด็กทารกสามารถเข้าใจคำพูด ความรู้สึกที่แสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียงของผู้พูด และสามารถทำตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง ทารกทราบและเข้าใจเป็นคำนามที่บ่งถึงสิ่งของและบุคคลในสิ่งแวดล้อม เช่น ถือ เดิน ลง เป็นต้น เมื่ออายุ 18 เดือน จะเริ่มพูดได้ประมาณ 10 คำ เมื่ออายุ 2 ปี จะรู้คำประมาณ 30 คำ

พัฒนาการทางสติปัญญา

พัฒนาการด้านนี้ขึ้นอยู่กับพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมของทารกมาจากการเล่นกับเพื่อน หรือเริ่มเข้าใจภาษา ตลอดจนการพัฒนาของกล้ามเนื้อบางส่วน เช่น ตา หู เป็นต้น และการได้เห็นได้ฟังจะช่วยให้เด็กทารกค่อยๆ เรียนรู้สิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น

2 วัยเด็กตอนต้น หรือวัยก่อนเข้าโรงเรียน อายุ 2 - 5 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลิกภาพมากที่สุด เป็นระยะที่เริ่มรู้จักฟังตนเองได้บ้าง และค่อยๆ เพิ่มพูนการฟังตนเองได้มากขึ้น เด็กวัยนี้มีลักษณะที่เห็นชัดคือ ต้องการเป็นตัวของตัวเอง มักปฏิเสธการช่วยเหลือ ค่อนข้างดี

พัฒนาการด้านร่างกาย

เด็กวัยนี้ เริ่มมีทักษะต่างๆ ในการเคลื่อนไหวของร่างกายดีขึ้น เช่น การใช้มือ การแต่งกาย ใส่รองเท้า นอกจากนี้สามารถอาบน้ำ หวีผมได้เอง อายุ 3 - 4 ปี จะเริ่มเดินได้มั่นคง จากนั้นจะวิ่ง กระโดด ห้อยโหนได้ กล้ามเนื้อมือเริ่มแข็งแรง ต่อไม่บ๊องใส่ และถอดชิ้นส่วนที่นำมาต่อได้ ระบายสี ปั้นแป้งได้

พัฒนาการทางอารมณ์

เด็กวัยนี้มักเข้าอารมณ์ หงุดหงิดและโกรธง่าย มักแสดงการขัดขืน และดื้อรั้น เมื่อเด็กได้คบเพื่อน อาการดังกล่าวจะค่อยๆหายไป พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กจะมั่นคงขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ อารมณ์ของเด็กในวัยนี้อาจแยกได้ดังนี้

1 อารมณ์โกรธ เด็กมักจะโกรธในกรณีที่ถูกขัดใจ และขัดขวางไม่ให้ทำสิ่งที่ตนต้องการ เด็กมักแสดงอารมณ์โกรธ โดยการร้องไห้ ทูบตีสิ่งของ ทิ้งตัวลงนอน

2 อารมณ์กลัว เด็กจะกลัวเมื่อพบสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ที่ไม่เคยพบมาก่อน เด็กมักแสดงอาการกลัวโดยการหลบซ่อน วิงหนี

3 ความอิจฉาริษยา มักจะเกิดเมื่อพ่อแม่หันความสนใจไปสู่บุคคลอื่น เช่น มีน้องใหม่ พ่อแม่รักพี่มากกว่าตน มักแสดงอารมณ์เช่นเดียวกับอารมณ์โกรธ

4 ความอยากรู้อยากเห็น เด็กมักชอบถาม สงสัยสิ่งต่างๆ จนกว่าจะได้คำตอบที่กระจ่าง เริ่มถามเกี่ยวกับนามธรรม เช่น ความเป็น ความตาย การเกิด เป็นต้น

5 ความร่าเริงหรือดีใจ เด็กที่ได้รับการตอบสนองความต้องการทันทีและสม่ำเสมอ มักเป็นเด็กที่ร่าเริง หัวเราะและยิ้มง่าย

6 ความรัก เด็กมักแสดงความรักต่อพ่อแม่ หรือสัตว์เลี้ยง ตลอดจนของเล่นที่ชอบ เด็กจะแสดงความรักอย่างเปิดเผย เช่น การกอดจูบผู้ที่เขารัก หรือสิ่งของที่เขารัก

พัฒนาการทางสังคม

เด็กวัยนี้เริ่มคบเพื่อนและรู้จักเล่นกับเพื่อน เด็กเริ่มรู้จักการปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ การปรับตัวเร็วหรือช้าขึ้นกับการเลี้ยงดู เด็กวัยนี้เริ่มแสดงพฤติกรรมต่างๆออกมาให้เห็น เช่น การรวมมือ การยอมรပ်พียง การแสดงออกของความเป็นผู้นำ รู้จักการแข่งขัน เด็กชายจะเล่นกับเด็กชายด้วยกัน และเด็กหญิงมักจะเล่นรวมกลุ่มกับเด็กหญิง

พัฒนาการทางภาษา

เด็กวัยนี้ใช้ภาษาพูดได้ดีพอสมควร รู้จักคำศัพท์เพิ่มขึ้น สามารถรู้ความหมายของคำใหม่ๆ ชอบพูดเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับตน บางครั้งมีปัญหาเรื่องการพูด เช่น การพูดติดอ่าง สาเหตุมาจากอาการตึงเครียดทางอารมณ์ หรือหวาดกลัว เสียใจ อาการนี้จะหายไปหากช่วยให้เด็กมีความสุข และผ่อนคลายอาการวิตกกังวลหรือความกลัว

3 วัยเด็กตอนกลาง อายุ 6 - 9 ปี เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการเริ่มต้นชีวิตใหม่ของเด็กเพราะเป็นระยะที่เด็กจะต้องเข้าโรงเรียน เด็กวัยนี้ควรได้รับการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อปรับปรุงตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่

พัฒนาการทางร่างกาย

เด็กวัยนี้มีพลังงานมากมักไม่อยู่นิ่ง ชอบทำกิจกรรม และทำอย่างรวดเร็ว ไม่ระมัดระวังตนมักเกิดอุบัติเหตุบ่อยๆ เด็กสนใจเล่นกลางแจ้ง สามารถควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อและการทรงตัวได้ดี

พัฒนาการทางอารมณ์

เด็กวัยนี้ต้องเรียนรู้การปรับตัวจากประสบการณ์เดิมเข้ากับประสบการณ์ใหม่ เช่น ครู บทเรียน สถานที่ ระเบียบวินัย ฯลฯ สิ่งแวดล้อมใหม่ทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เด็กวัยนี้รู้จักยับยั้งใจ ไม่แสดงความรู้สึกที่ไม่ดี อารมณ์กลัวจะดีขึ้นตามวัย ที่ผ่านไป

พัฒนาการทางสังคม

เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน บางคนอาจมีปัญหาเรื่องการคบเพื่อนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบรมของที่บ้าน การเล่นในวัยนี้ส่วนมากมักเอาแต่ใจตัวและต้องการชนะแต่ผู้เดียวเมื่อโตขึ้นจะเริ่มยอมรับฟังและทำตามความคิดของผู้อื่น

พัฒนาการทางสติปัญญา

เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมใกล้ตัวก่อน พัฒนาการทางภาษาเจริญขึ้นรวดเร็ว รู้คำศัพท์เพิ่มขึ้น ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกได้อย่างดี ความรู้สึกด้านจริยธรรมเริ่มพัฒนาการในระยะนี้ เริ่มสนใจสิ่งถูกหรือสิ่งผิด

จากพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงวัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเจริญเติบโตของเด็กแต่ละวัยมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านร่างกาย เช่น การเคลื่อนไหว ทรงตัว ยืน วิ่ง และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ด้านอารมณ์ - จิตใจ เช่น พอใจ สนใจ เกลียด กลัว ด้านสังคม เช่น การปรับตัวในการเล่นหรือการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือตนเอง และด้านสติปัญญา เช่น การรับรู้ การเข้าใจ การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา ซึ่งทั้ง 4 ด้านนี้ จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆตามวัยและวุฒิภาวะของเด็ก ทั้งนี้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูควรมีส่วนช่วยในการอบรมเลี้ยงดู จัดสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆที่เหมาะสมกับวัย

1.4 พัฒนาการเด็กวัยเตาะแตะ

เด็กวัยเตาะแตะในการวิจัยครั้งนี้ คือเด็กอายุ 2 - 3 ปี

จากการศึกษาเอกสารแนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาที่เผยแพร่โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 3) ได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กวัย 2 - 3 ปีไว้ดังนี้

พัฒนาการเด็กวัย 2 - 3 ปี

ด้านร่างกาย

การใช้กล้ามเนื้อใหญ่

- เดินขึ้นลงบันไดได้เอง
- กระโดด 2 ขา พร้อมกันได้
- ยืนบนขาข้างเดียวได้ 2 วินาที
- วิ่งได้แต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที

การใช้กล้ามเนื้อเล็ก

- หยิบของชิ้นเล็กได้

- หมุนลูกบิดประตูได้
- มือและนิ้วมือทำงานประสานกันได้ดี
- ดอแขงบล็อกได้ 5 - 8 ชั้น

ด้านอารมณ์ - จิตใจ

การแสดงออกด้านอารมณ์

- อารมณ์ขึ้นๆลงๆ
- กลัวตามสิ่งที่ผู้ใหญ่กลัว
- มักปฏิเสธ คือ ขัดขืน

ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

- ความรู้สึกต่อตนเองจะดี ถ้ามีคนแสดงการยอมรับหรือชมเชย

ด้านสังคม

การช่วยเหลือตนเอง

- ฝึกการเข้าห้องน้ำได้
- พยายามช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย

การอยู่ร่วมกับผู้อื่น

- มีความเป็นตัวของตัวเองมาก
- มีความสนใจตนเอง
- ชอบจ้องสำรวจคนอื่น

ด้านสติปัญญา

- มีช่วงความสนใจนานกับของบางอย่าง
- เรียนรู้อะไรต่างๆ โดยการเลียนแบบผู้ใกล้ชิดหรือเด็กคนอื่น
- ชอบดูหนังสือภาพ ชอบฟังบทกลอน นิทาน
- เริ่มประโยคคำถามว่า “อะไร”
- ขีดเขียนเส้นต่างๆแต่ไม่ชัด

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 38 อ้างอิงมาจาก วรณช มีทรัพย์ 2523 10 - 14)

ได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปี ไว้ดังนี้

1 เด็กขวบปีที่สอง เริ่มปีนบันไดโดยไม่ต้องช่วย ถ้าเผลอมักไปเดินเล่นในบ้านและบริเวณบ้าน วัยนี้เดินได้คล่องโดยไม่ต้องใช้รถเข็น รับประทานอาหารโดยใช้ช้อนตักและทำหกลเล็กน้อย รับประทานอาหารด้วยตนเองไม่ต้องให้ความช่วยเหลือ รู้จักเลือกอาหารที่ไม่ชอบออกไป รู้จักแก้ห่อหือฟี่ได้เอง ทำงานเล็กๆน้อยๆ เช่น หยิบของตามที่ได้รับคำบอก เปิดประตูได้ รู้จักปีนเก้าอี้เพื่อหยิบของที่อยู่สูงๆได้ หยิบของที่เกะกะขวางทางออกไป และรู้จักใช้ตะกร้าใส่ของเล็กๆน้อยๆ หิ้วไปไหนมาไหนได้ ช่วยตัวเองในการถอดถุงเท้า ร้องเท้า สามารถพูดประโยคสั้นๆ รู้จักคำศัพท์ประมาณ 25 คำ รู้จักเรียกสิ่งของที่คุ้นเคยและเรียกได้ตามที่ต้องการ

2 เด็กขวบปีที่สาม เริ่มเป็นตัวของตัวเอง โดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ “เฝ้า” ในการเล่น เช่น การวาดรูปด้วยดินสอสี เล่นตบบล็อกไม้ แต่งตัวตุ๊กตากระดาษ ดูสมุดภาพ ใช้กรรไกรปลายทู่ ตัดกระดาษหรือเศษผ้า ใช้ช้อนโดยทำหกเล็กน้อย รับประทานอาหารที่ไม่ต้องแคะหรือตัดมากนัก ได้เอง เปิดปิดก๊อกน้ำ รู้จักเช็ดมือให้แห้งได้เอง เล่าเรื่องราวที่ประสบพบเห็นมาอย่างง่าย ๆ เมื่อปวดท้องรู้จักบอกด้วยท่าทางหรือคำพูดแต่บางครั้งก็ยังทำเลอะเทอะ รู้จักหลบหลีกอันตราย เล็กๆน้อยๆ เช่น วิ่งหนีฝน ระวังคนเวลาปีนบันไดหรือขึ้นที่สูง ระวังของแหลมของแตก และไม่ไป เล่นเกาะกากลางถนน

อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์ (2545 322 - 338) ได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 3 ปีไว้ดังนี้

1 พัฒนาการเด็กอายุ 2 ปี

สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้รวดเร็วทุกส่วน ชอบเล่นของเล่น ที่ออกแรงมากขึ้น เช่น เตะลูกบอล ติ หรือตอกด้วยค้อน ดึงออก หรือสวมใส่ ของ สองสิ่งทีรูปร่างเหมาะสม และมีสี สะดุดตา ชอบเลียนแบบ ออกทาท่าง พุดตามผู้ใหญ่ รู้จักความหมายที่ได้รับฟังคำสั่ง รู้จักของ เหมือนกัน เปรียบเทียบเข้าคู่กัน ดูภาพจากหนังสือร่วมกับผู้ใหญ่ ชี้ภาพตอบคำถามได้ จะมีความรู้สึกสนใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2 พัฒนาการเด็กอายุ 3 ปี

กล้ามเนื้อแข็งแรง ชอบออกกำลังกาย สามารถบังคับการเคลื่อนไหวได้ดีมาก กระโดดหรือวิ่งได้ ชอบถีบจักรยานสามล้อ กระโดดสูง กระโดดขาเดียว และเล่นเกมต่างๆ ที่ต้อง วิ่งปีนป่าย ช่วยตนเองในการแต่งกาย มีปฏิริยาโต้ตอบจากคำสั่งง่ายๆ รู้จักดูหนังสือภาพ เลือก ชื่อสิ่งของจากภาพที่เห็น สามารถแยกแยะรูปภาพได้หลายๆภาพในหน้าเดียวกัน เริ่มเลียนแบบ การทำงานของผู้ใหญ่ ช่วงสนใจระยะสั้น และยังไม่อยากรู้อยากเห็น เรียนรู้ด้วยตนเอง

จากพัฒนาการเด็กวัยเตาะแตะที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กวัยเตาะแตะ เป็นเด็กที่ชอบการเคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่งเช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดด ปีนป่าย เป็นต้น เด็กจะ เรียนรู้จากการเล่นของเล่น สิ่งต่างๆรอบตัวด้วยตนเอง ชอบดูหนังสือ ชีตเขียนเส้นต่างๆ เริ่ม เลียนแบบ การกระทำของผู้ใหญ่ อยากรู้อยากเห็น เริ่มซักถาม ช่วงความสนใจสั้น เริ่มช่วยเหลือ ตนเอง เช่น การเข้าห้องน้ำ การแต่งกาย การรับประทานอาหาร เป็นต้น

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก

1.5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โรสมอนท์ (Rosemond 1990) ได้ศึกษาการกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหว โดยใช้ เพลงเป็นสื่อพบว่า การกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหวด้วยเพลงจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ ทำให้เด็กเกิด ความเชื่อมั่นในตนเองในการแสดงพัฒนาการตามธรรมชาติตลอดจนเป็นการเตรียมเด็กเข้าสู่สังคม ภายนอก นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของเด็กด้วย

1.5.2 งานวิจัยในประเทศ

ปิยะธิดา ขจรชัยกุล (2536 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่มีต่อการพัฒนาจลนวิสัยด้านกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กปฐมวัย อายุ 2 - 3 ปี ที่มีพัฒนาการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในชุมชนแออัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ส่วนหัวไหล่ แขน พัฒนาการสวนขา พัฒนาการทรงตัว และการประสานงานของกล้ามเนื้อของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

ขวัญแก้ว ดำรงค์ศิริ (2539 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยเน้นจุดประสงค์ที่มีต่อความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กอายุ 4 - 5 ปี ผลการศึกษาพบว่า ในเวลา 6 สัปดาห์ ความพร้อมทางด้านร่างกายของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ในเวลา 8 สัปดาห์ ความพร้อมทางด้านร่างกายของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มหลังการทดลอง 6 สัปดาห์ และ 8 สัปดาห์ มีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง และเมื่อนำมาพิจารณาทางสถิติ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในสัปดาห์ที่ 6 และ สัปดาห์ที่ 8 กลุ่มทดลองมีคะแนน ความพร้อมทางด้านร่างกายสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ คือ 4.68 และ 4.87 ตามลำดับ

วาสนา พรหมทอง (2544 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเลี้ยงดูเด็กอายุ 5 - 6 ปี ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 67.3 - 90.9 ส่งเสริมให้ให้ทำเป็นบางครั้ง การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 80.0 - 90.0 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กสม่ำเสมอ การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 50.9 - 76.4 มีการส่งเสริมบ้างเป็นบางครั้ง การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว พบว่าผู้ปกครองร้อยละ 60.9 - 92.7 มีการส่งเสริมเป็นบางครั้ง การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 43.6 - 48.2 มีการส่งเสริมสม่ำเสมอ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การเลี้ยงดูเด็กไม่ต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายในภาพรวมพบว่า ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองไม่สัมพันธ์กับการเลี้ยงดู ยกเว้น จำนวนบุตร เมื่อจำแนกตามปัจจัยแต่ละปัจจัยพบว่า สถานภาพสมรส สัมพันธ์กับการส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น ทักษะความคล่องแคล่ว และทักษะการจำแนกตามเพศ เช่นเดียวกับจำนวนบุตร มีผลต่อการส่งเสริมทักษะด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก และทักษะความคล่องแคล่ว

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าครูได้ศึกษาถึงวิธีการจัดกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ เพื่อให้เด็กมีความพร้อม เกิดทักษะในทุกๆด้าน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างของแต่ละคน เช่น การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่จะช่วยส่งเสริมความพร้อมทางด้านร่างกายให้กับเด็ก การกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหวโดยใช้เพลงที่ทำให้เด็ก

เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น และศึกษาถึงการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในปัจจุบันที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ได้แก่ ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ และทักษะกล้ามเนื้อเล็ก เป็นต้น

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายของการรับรู้

การรับรู้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ สำหรับเด็กปฐมวัย ได้มีผู้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ดังนี้

กันยา สุวรรณแสง (2538 :127) ได้กล่าวว่า การรับรู้หมายถึง การใช้ประสบการณ์เดิมแปลความหมาย สิ่งเร้า ที่ผ่านประสาทแล้วเกิดความรู้สึกหรือรู้ความหมายว่าเป็นอย่างไร

ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (2543 :93) ได้กล่าวถึงการรับรู้ว่าเป็นการรับรู้ทางด้านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของเด็กปฐมวัยที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาของเด็ก

พัชรี สวนแก้ว (2545 :40) ได้กล่าวว่า การรับรู้ คือ การได้สัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ห้า หรืออาจกล่าวได้ว่าการรับรู้หมายถึง กระบวนการที่เด็กได้นำเอาสิ่งที่เด็กได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส ได้ชิม ได้กลิ่น จากสิ่งเร้าภายนอกรอบตัว เข้ามาจัดระเบียบและให้ความหมายเกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจขึ้น

สรุปได้ว่าความหมายของการรับรู้ คือ การที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ในการได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส ได้ชิม ได้กลิ่นกับสิ่งเร้าต่างๆ รอบตัวเด็ก ทำให้เด็กเกิดความรู้ เข้าใจความหมายและประมวลความรู้ที่เข้ากับความประสบการณ์เดิม

2.2 ความสำคัญของการรับรู้

กันยา สุวรรณแสง (2532 :150) กล่าวถึงความสำคัญของการรับรู้ได้ดังนี้

1 มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การรับรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้การเรียนรู้ก็ไม่เกิดขึ้น สังเกตได้จากกระบวนการดังนี้

สิ่งเร้า ประสาทสัมผัสกับสิ่งเร้า ตีความและรับรู้ความหมาย สัตถ์ชาน(รับรู้) เกิดสังกัเป็นการเรียนรู้

การเรียนรู้มีผลต่อการรับรู้ครั้งใหม่ เนื่องจากความรู้ ความจำจะช่วยแปลความหมายให้ทราบว่าเป็นอะไร

2 มีความสำคัญต่อ เจตคติ อารมณ์ และแนวโน้มของพฤติกรรม เมื่อรับรู้แล้วย่อมเกิดความรู้สึกและมีอารมณ์ พัฒนามาเป็นเจตคติ แล้วพฤติกรรมก็ตามมาในที่สุด

ชวนพิศ ทองทวี (2536 97) ได้กล่าวถึงการรับรู้ว่ามีความสำคัญต่อเจตคติ อารมณ์ และแนวโน้มของพฤติกรรม กล่าวคือเมื่อรับรู้สิ่งใดก็ย่อมเกิดความรู้สึกกับสิ่งนั้น พอเกิดอารมณ์ หลายๆ ครั้งก็อาจจะกลายเป็นเจตคติ แล้วทำให้เกิดแนวโน้มอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้น

สรุปได้ว่าการรับรู้มีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ เจตคติ อารมณ์ และการเกิดพฤติกรรมขึ้นในที่สุด การที่ได้รับรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งบ่อยๆ จะทำให้เกิดเจตคติ และแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่อไป

2.3 กระบวนการของการรับรู้

การรับรู้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ นักเรียนจะต้องได้รับการรับรู้ที่ถูกต้องโดยครูเป็นผู้ช่วยให้เด็กเกิดความรู้ขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องศึกษากระบวนการรับรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวระหว่างความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก ความจำ การเรียนรู้ และการตัดสินใจ (กันยา สุวรรณแสง 2532 128 - 131)

ขบวนการภายนอก → ขบวนการภายใน → ขบวนการแสดงออก

สิ่งเร้า → การรับรู้ → ปฏิกริยาตอบสนอง

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2536 176) ได้กล่าวถึงกระบวนการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการแปลความหมายของสิ่งเร้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับร่างกายตลอดเวลา สิ่งเร้าเหล่านี้บางชนิดก็เป็นสิ่งเร้า ที่มาจากสิ่งแวดล้อมภายนอก สิ่งเร้าบางประเภทก็มาจากภายในตัวเราเอง

พัชรี สวนแก้ว (2545 42) ได้กล่าวถึงกระบวนการรับรู้ที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1 ขั้นการรู้สึก เป็นขั้นตอนที่ร่างกายตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากระทบต่อประสาทสัมผัส ในส่วนต่างๆ ของร่างกาย สิ่งเร้าเหล่านี้ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสรรพสิ่งทั้งหลายในสิ่งแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อระบบประสาทสัมผัสในขณะนั้น

2 ขั้นตอนการตีความ คือ เป็นขั้นตอนที่ระบบประสาทส่วนกลาง คือสมองทำหน้าที่ตีความต่อการรับรู้ความรู้สึกที่กระแสความรู้สึกส่งเข้ามา เมื่อมีการรับรู้แล้วก็บันทึกไว้เป็นข้อมูลสำหรับการตอบสนองต่อไป

สรุปได้ว่ากระบวนการรับรู้ คือ การที่เราได้ข้อมูลจากการใช้ประสาทสัมผัสกับสิ่งเร้าภายนอกแล้วนำมาตีความหมายของสิ่งเร้าเหล่านั้นออกมาโดยใช้ประสบการณ์เดิม จากนั้นก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

2.4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2532 87 - 88) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการรับรู้ไว้ดังนี้

1 ความสมบูรณ์ของอวัยวะรับสัมผัส บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าได้ดี ถ้าบุคคลนั้นมีอวัยวะรับสัมผัสที่ดี

2 การแปลความหมาย บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าได้ดีและถูกต้อง โดยอาศัยสมรรถภาพทางสมองเป็นสำคัญ

3 การใช้ประสบการณ์เดิม บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าได้ดีและถูกต้อง ถ้าบุคคลนั้น ประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ใหม่ๆ

4 ความตั้งใจที่จะรับรู้ บุคคลจะรับรู้ได้ดีและถูกต้องถ้าบุคคลนั้นมีความตั้งใจที่จะรับรู้สิ่งเร้าดังกล่าว

สุชา จันทร์เอม (2539 132) กล่าววาทในการที่จะรับรู้ได้มากน้อยเพียงใดต้องอาศัยองค์ประกอบดังนี้

1 ประสบการณ์เดิม อันได้แก่ ความคิด ความรู้ และการกระทำที่ได้เคยกระทำมาแล้วในอดีต ประสบการณ์เหล่านี้ต้องมีปริมาณมาก และเป็นความรู้ที่ถูกต้อง

2 ความต้องการและความสนใจในขณะนั้น ถ้าคนเรามีความต้องการและสนใจต่อสิ่งใด ก็จะมีสติตั้งใจแน่วแน่ มีความสังเกต พิจารณาสงสัยนั้นอย่างถี่ถ้วน ซึ่งจะก่อให้เกิดการตีความหมายอย่างถูกต้อง

3 สภาพแวดล้อมและลักษณะของสิ่งเร้าที่มาเร้า สภาพแวดล้อมที่ดี ย่อมทำให้จิตใจแจ่มใส ปลอดโปร่ง สติปัญญาดีขึ้น ย่อมช่วยให้การตีความหมายจากการรับสัมผัสดีขึ้น

พัชรี สวนแก้ว (2545 40 - 42) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการรับรู้มี 4 ประการ คือ

1 สิ่งเร้า สิ่งที่เป็นต้นกำเนิดให้เกิดการเรียนรู้จะอยู่ในรูปของวัตถุพลังงานต่างๆ เช่น เสียง แสง อุณหภูมิ สี กลิ่น การรับรู้ของบุคคลขึ้นอยู่กับ พลังงาน ปฏิกริยา หรือความเข้มของสิ่งเร้า

2 ตัวกลางหรือสื่อ ตัวกลางหรือสื่อมีอิทธิพลที่จะทำให้การรับรู้ดีขึ้นหรือเลวลง ตัวกลางได้แก่ คลื่นเสียง คลื่นแสง อุณหภูมิหรือปัจจัยทางกายภาพ

3 เซลล์ประสาทรับสัมผัส จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการรับรู้ ประสาทสัมผัสประกอบด้วยเซลล์ตัวรับสัมผัสจำนวนมาก ซึ่งอยู่ในบริเวณผิวรอบนอกของอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย เช่น ผิวหนัง ลิ้น ตา หู จมูก เซลล์ประสาทเหล่านี้ทำหน้าที่รับความรู้สึกจากสิ่งแวดล้อมรับและส่งถ่ายทอดความรู้สึกเป็นทอดๆ ไปจนถึงประสาทส่วนกลาง คือ สมอง

4 ระบบประสาทส่วนกลางหรือสมอง มีบทบาทในการรับรู้ข้อมูลการรู้สึกที่ส่งเข้ามา สมองทำหน้าที่บันทึกและลงทะเบียนสิ่งเร้าเหล่านั้น มีการประเมินและตีความต่อข้อมูลการรู้สึกเหล่านั้น ซึ่งในการทำงานของระบบส่วนกลางต้องอาศัยประสบการณ์เดิมมาประมวลเพื่อจัดระบบการเรียนรู้ใหม่ แล้วพัฒนาเป็นการรับรู้

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของการรับรู้ คือ

- 1 สิ่งเร้า ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในตัวเด็ก
- 2 สื่อที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งทางบวกและทางลบ

- 3 เซลล์ประสาทสัมผัสที่อยู่รอบนอกอวัยวะต่างๆที่ทำหน้าที่รับความรู้สึกและส่งไปยังสมอง
- 4 สมอง มีหน้าที่รับข้อมูลความรู้สึก ประเมิน ตีความข้อมูล เพื่อจัดระบบการเรียนรู้ใหม่ แล้วพัฒนาเป็นการรับรู้
- 5 ประสบการณ์เดิม ที่เป็นความรู้ที่ถูกต้อง
- 6 ความตั้งใจและความสนใจที่จะรับรู้ มีผลต่อการรับรู้ที่ดี

2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

พียาเจท์ (Piaget) ได้ศึกษาพัฒนาการการรับรู้ของเด็กเป็นขั้นๆ ตามลำดับอายุ โดยอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์เฉพาะด้านความคิดความเข้าใจ พียาเจท์พบว่าเด็กคิดและเข้าใจสิ่งต่างๆแตกต่างจากผู้ใหญ่ จึงได้อธิบายถึงความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆขั้นต่างๆ แบ่งตามอายุโดยประมาณ ดังนี้ (พัชรีย์ สวานแก้ว 2545 98 - 100)

1 ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage)

อยู่ในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี เป็นขั้นที่เด็กรู้จักการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น ตา หู มือ เท้า ฯลฯ ในขั้นนี้จะเป็นการพัฒนาการทางความคิดก่อนระยะเวลาที่ทารกจะพูดและใช้ภาษาได้สามารถรับรู้และแสดงกิริยาอาการต่างๆได้ เป็นช่วงที่มีปฏิกริยาสะท้อน เช่น การจับ กำ การดูด ฯลฯ

2 ขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Preoperational Stage)

อยู่ในช่วงอายุ 2 - 7 ปี เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูด และเข้าใจเครื่องหมายท่าทางที่สื่อความหมาย เรียนรู้สิ่งต่างๆได้ดีขึ้น แต่ยังมีอาการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถคิดหาเหตุผลและยกเหตุผลขึ้นมาอ้างได้เด็กจะเริ่มเข้าใจสัญลักษณ์และเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ เด็กจะพยายามพูดและนำคำมาสร้างประโยคใหม่ ทั้งๆที่ยังไม่เข้าใจความหมายดีนัก

3 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Stage)

อยู่ในช่วงอายุ 7 - 11 ปี เด็กสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่แลเห็นได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ดีขึ้น เด็กสามารถคิดตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมสามารถบอกจำนวนและคำนวณ แก้ปัญหาได้ เปรียบเทียบสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้

4 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal Stage)

อยู่ในช่วงอายุ 11 - 15 ปีขึ้นไปเป็นช่วงที่เด็กคิดหาเหตุผลและเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ดีขึ้น สามารถตั้งสมมุติฐานและแก้ปัญหาได้ การคิดหาเหตุผลแบบตรรกศาสตร์ เป็นขั้นที่เกิดโครงสร้างทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์

บรูเนอร์ (Bruner) ได้ศึกษาการรับรู้ของบุคคลจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับกิจกรรมทางสมอง ในแง่ที่จะสามารถสร้างสิ่งกับในสิ่งที่รับรู้ได้เพียงใด หรือเขามีความสามารถที่จะจัดเข้าพวก

บรูเนอร์ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดออกเป็น 3 ขั้นด้วยกันคือ (เยาวยา เดชะคุปต์ 2542 67)

- 1 ขั้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ(Enactive Stage) เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำมากที่สุด
- 2 ขั้นการเรียนรู้ด้วยภาพและจินตนาการ(Iconic Stage) ในขั้นนี้เด็กจะเกี่ยวข้องกับความจริงมากขึ้น และเกิดความคิดการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ อาจมีจินตนาการบ้างแต่ยังไม่สามารถคิดได้ลึกซึ้ง
- 3 ขั้นการเรียนรู้ด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) เป็นขั้นพัฒนาการสูงสุดของบรูเนอร์ เป็นขั้นที่เด็กสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งของ สามารถเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งต่างๆที่ไม่จับต้องได้

กิเซล (Gesell) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการ การเจริญเติบโตของเด็กทางด้านร่างกาย เนื้อเยื่อ อวัยวะ หน้าที่ของอวัยวะต่างๆ และพฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นเป็นรูปแบบที่แน่นอน จะเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น กิเซลได้แบ่งพัฒนาการของเด็กออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ (สิริมา ภิญโญ อนันตพงษ์ 2545 34 - 35)

- 1 พฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) ครอบคลุมการบังคับอวัยวะส่วนต่างๆของร่างกาย และความสัมพันธ์ด้านการเคลื่อนไหว
- 2 พฤติกรรมทางการปรับตัว (Adaptive Behavior) ครอบคลุมความสัมพันธ์การใช้มือและสายตา การสำรวจ ค้นหา การกระทำต่อวัตถุ การแก้ปัญหาในการทำงาน
- 3 พฤติกรรมการใช้ภาษา (Language Behavior) ครอบคลุมการที่เด็กใช้ภาษา การฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน
- 4 พฤติกรรมส่วนตัวและสังคม (Personal - Social Behavior) ครอบคลุมการฝึกปฏิบัติส่วนตัว เช่น การกินอาหาร การขับถ่าย และการฝึกต่อสภาพสังคม เช่น การเล่นเกม การตอบสนองผู้อื่น

จากทฤษฎีและแนวคิดของนักจิตวิทยาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีและแนวคิดนี้ช่วยทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการการรับรู้ การคิด และแสดงพฤติกรรมของเด็ก โดยเริ่มจากการรับรู้ คือ กระบวนการที่เด็กได้ลงมือทำโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือเด็กได้เห็นได้ยิน ได้ดมกลิ่น ได้ชิมรสและได้สัมผัส กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เด็กจะเกิดประสบการณ์ใหม่ที่ผสมผสานกับประสบการณ์เดิม และเด็กสามารถตีความหมายนั้นจนเข้าใจรวมทั้งแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่เหมาะสม

2.6 การรับรู้ของเด็กปฐมวัย

พัชรี สวนแก้ว (2545 42 - 43) ได้กล่าวถึงการรับรู้ของเด็กปฐมวัยในเรื่องต่างๆ ที่ได้มีการศึกษาทดลองค้นคว้าพบได้ในหลายลักษณะ ดังนี้

1 การรับรู้รูปทรงต่างๆ เด็กสามารถรับรู้และมีปฏิกิริยาต่อความแตกต่างเรื่องรูปร่างของวัตถุตั้งแต่ อายุ 6 เดือนขึ้นไป เด็กจะพัฒนาความสามารถในด้านการรับรู้รูปทรงของวัตถุตามอายุที่เพิ่มขึ้น เด็กอายุ 2 - 3 ขวบ สามารถจัดวัตถุเข้าคู่กันตามรูปทรง เด็กอายุ 3 - 6 ปี จะจับคู่วัตถุโดยเลือกสีได้ และเด็ก 6 ปีขึ้นไป จะมีความสามารถแยกรูปทรงของตัวอักษรและตัวเลขได้แต่ยังแยกความแตกต่างของพยัญชนะบางตัวไม่ได้

2 การรับรู้สวนต่างๆส่วนรวม และรายละเอียด เด็กจะไม่สามารถแยกแยะสิ่งที่เขารับรู้ ออกเป็นสวนต่างๆได้ โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นสิ่งใหม่ไม่มีความหมาย โดยปกติแล้วเด็กจะรับรู้โครงสร้างสวนนอกของสิ่งต่างๆสวนความสามารถที่จะแยกสวนต่างๆออกจากการรับรู้ของโครงสร้างสวนรวมนั้น จะพัฒนาขึ้นทีละน้อยตามลำดับอายุ

3 การรับรู้กับความคงที่ หมายถึงความสามารถในการรับรู้ถึงคุณสมบัติต่างๆของวัตถุที่ยังคงสถานภาพอยู่เสมอ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงสภาวะต่างๆ เช่น การมองบ้านในระยะไกลจะเห็นว่าบ้านเล็กกว่าที่มองในระยะใกล้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเกิดการรับรู้ความคงที่ของขนาดวัตถุ ซึ่งความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับความคงที่นี้ ไม่สามารถรับได้ว่าเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเนื่องจากการรับรู้สรุปได้ว่า การรับรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดจากวุฒิภาวะและความพร้อมในตัวของเด็ก โดยต้องอาศัยพ่อแม่ ครู และผู้ปกครองจะต้องช่วยกันจัดประสบการณ์ที่จะกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกฝนการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เปิดโอกาสให้เด็กหัดคิดใช้เหตุผล และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

2.7.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

คอนโทส (Kontos 1985 2478) ทำการศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของวัยเด็กตอนต้นที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดู และการรับรู้เอาใจใส่จากผู้ปกครองพบว่า พฤติกรรมของผู้ปกครองทั้งทางบวกและทางลบ ตลอดจนการได้รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่ ถือว่ามีความสำคัญยิ่งในมาตรฐานการเป็นผู้ปกครองที่ดี ขณะที่ผู้ปกครองเห็นว่า พฤติกรรมของตนเป็นสิ่งที่คล้ายกับบรรทัดฐานของการเป็นผู้ปกครอง สรุปได้ว่า ในวัยเด็กตอนต้นจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตทางลบหรือไม่ ขึ้นอยู่กับวิธีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในบ้าน

2.7.2 งานวิจัยในประเทศ

พัชรี เจตน์เจริญรักษ์ (2537 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสนใจในการรับรู้ของเด็กอายุ 4 - 5 ปี จากการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ มีความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

สดใส ชะนะกุล (2538 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กอายุ 5 - 6 ปี พบว่า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมภายนอกชั้นเรียน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพในชั้นเรียนแบบปกติ มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียนแบบปกติ มีการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

เบญจพร สมานมาก (2540 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมละครสดเสริมจริยธรรมและการสนทนาเสริมจริยธรรมที่มีต่อการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กอายุ 5 - 6 ปี พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสดเสริมจริยธรรม กิจกรรมสนทนาจริยธรรมและ กิจกรรมแบบปกติ มีการรับรู้ทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสดเสริมจริยธรรมแตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรม และกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ส่วนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรมและ กิจกรรมแบบปกติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เสาวลักษณ์ อนุติชัย (2542 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรม ศิลปศึกษาเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางด้านศิลปะสำหรับเด็กวัยอนุบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 3 อายุ 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ กลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้ทางศิลปะสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ กลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้ทางศิลปะสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นโปรแกรมการสอนศิลปศึกษาสำหรับเด็กอนุบาล ประกอบด้วย การจัดกิจกรรม 3 ชั้น คือ 1) ชั้นกิจกรรมการมอง การเห็น การสังเกต และการสัมผัส 2) ชั้นกิจกรรมการถามและการตอบและ 3) ชั้นกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางศิลปะในเรื่องเส้น รูปร่าง รูปทรง สีและพื้นผิว

เสาวนีย์ จันทร์ที (2546 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญาที่มีต่อการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กอายุ 5 - 6 ปี พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญาหลังการทดลองมีคะแนนการเฉลี่ยการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับดีมาก และมีการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญาหลังการทดลองมีการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านอนุรักษ์ต้นไม้และการอนุรักษ์น้ำสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แต่มีการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า วิธีการที่จะทำให้เด็กเกิดการรับรู้ต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวนั้น ครู จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพื้นฐานความต้องการของเด็กเพื่อที่จะได้เลือกจัด

กิจกรรมที่เหมาะสมโดยเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือทำด้วยตนเองก่อนการกระทำซ้ำ บ่อยๆ เด็กจะค่อยๆ ซึมซับประสบการณ์ ควรต้องพยายามจัดหาสิ่งเร้ามากระตุ้นให้เกิดการเลือกรับรู้อย่างถูกต้อง เช่น สื่อการสอนที่แปลกใหม่ วิธีการสอน กิจกรรม และสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจ

3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก

3.1 ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

รัตพร ชังชาติ (2531 : 1 - 2) ได้ให้ความหมายว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือทุกชนิดที่เขียนขึ้นสำหรับเด็กโดยเฉพาะ และรวมทั้งหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับผู้ใหญ่หลายๆ เล่มเล่มที่เป็นที่นิยมอ่านอย่างกว้างขวางในหมู่เด็ก

จินตนา ไบกาชูยี (2534 : 22) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กคือ หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กใช้ในการฟัง อ่าน และเรียนรู้ ด้วยเนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความรู้ หรือความเพลิดเพลินอย่างหนึ่งอย่างใด หรือให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินร่วมกันไปในรูปแบบที่เรียกสาระบันเทิง โดยใช้วิธีการเขียน การจัดทำ และรูปเล่มที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และความสามารถในการอ่านของผู้อ่าน

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 1) ได้สรุปว่าหนังสือสำหรับเด็ก คือหนังสือที่เขียนให้เด็กอ่าน เป็นหนังสือประเภทให้ความเพลิดเพลิน บันเทิง อาจเป็นนิยาย นิทาน วรรณคดี ประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับเด็ก หรืออาจเป็นเรื่องจริงจาก ชีวิตประวัติบุคคล หรือวิทยาศาสตร์ แต่มี การเขียนที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย

สนิท สัตโยภาส (2536 : 16) ได้สรุปว่า หนังสือและบรรณสารสำหรับเด็ก หมายถึงงานเขียนที่มีรูปแบบต่างๆ อาจเป็นสิ่งพิมพ์ที่เย็บเล่ม แผนพับหรืองานเขียนที่แทรกอยู่ในหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งงานเขียนเหล่านี้จะมุ่งใช้ภาษาและให้เนื้อหาสาระที่ง่ายเหมาะกับเด็กแต่ละวัย เพื่อผู้อ่านจะได้เพลิดเพลินไปพร้อมกับฝึกทักษะการอ่านและได้ความรู้ความคิด สติปัญญา ตลอดจนวิจารณ์ญาณ ในการดำเนินชีวิต

จากความหมายของหนังสือสำหรับเด็กที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือทุกชนิดที่จัดทำขึ้นให้เด็กอ่านเอง หรือผู้ใหญ่อ่านให้เด็กฟัง โดยมีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน ตรงตามความสนใจ ความต้องการของเด็กในวัยต่างๆ และเด็กสามารถเลือกอ่านได้อย่างอิสระ

3.2 ความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตของเด็กในปัจจุบันเป็นอันมาก ดังนี้ เนื่องจากหนังสือสำหรับเด็กให้คุณค่าอันได้แก่ (รัตพร ชังชาติ 2531 : 7 - 8)

1. ช่วยให้เกิดความพร้อมในการอ่าน
2. ช่วยลับสมองและส่งเสริมเชาว์ปัญญา

- 3 ขยายสนองตอบความต้องการและความสนใจของเด็ก
- 4 ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือได้คล่องแคล่วแตกฉาน
- 5 ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิงเพลิดเพลินใจด้วยการอ่าน
- 6 ช่วยให้เด็กเกิดโลกทรรศน์กว้างไกลมีความรอบรู้ทันโลกทันเหตุการณ์
- 7 ช่วยให้เด็กเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจสิ่งแวดล้อม และสิ่งที่ผานมาในอดีต
- 8 ช่วยเสริมทักษะในการอ่าน ซึ่งเป็นสื่อในการแสดงความรู้และประสบการณ์ต่างๆ
- 9 ช่วยเสริมสร้างให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน อ่านหนังสือเป็น และใช้เวลาว่างให้เป็น

ประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ

10 ช่วยเสริมสร้างบุคลิกลักษณะ นิสัย ค่านิยม ทศนคติ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามกับเด็ก

วิริยะ สิริสิงห (2537 : 39) กล่าวถึงคุณค่าของหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อเด็กไว้หลายประการ คือ

- 1 ให้เด็กได้แก้ปัญหาเมื่อนำตนเข้าไปเป็นตัวละครในเรื่อง
- 2 ให้เด็กได้ทราบถึงความเป็นจริงในโลกรอบๆตัวเด็ก
- 3 ให้เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวางและมีพัฒนาที่ก้าวหน้า รู้จักค้นหาความหมาย

ต่างๆของชีวิต

- 4 เปิดโอกาสให้เด็กได้หัวเราะร่วมกัน
- 5 ช่วยให้เด็กได้ตัดสินใจอะไรเป็นสิ่งที่สังคมของเขายอมรับ หนังสือเล่มหนึ่งจึงมี

คุณค่ากับเด็กมากมาย

ฮิลดา (Hilda 2001 : 85) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็กว่า จากการสำรวจหลาย ๆ จุดประสงค์ของหนังสือสำหรับเด็กทั้งในห้องเรียนและที่บ้านเป็นการยากลำบากที่จะเข้าใจกฎในการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการพื้นฐานของความรู้ใหม่ เนื้อเรื่องสามารถเป็นเครื่องมือที่มีพลังที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จ หนังสือจะช่วยนำเด็กไปสู่สิ่งใหม่ที่ทำให้เข้าใจโลกมากขึ้นและทำให้เกิดความตื่นเต้นในการเรียนรู้อย่างมาก

จากความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็กที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็กช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวเด็กหนังสือดีช่วยให้เด็กมีสติปัญญา เฉลียวฉลาด รอบรู้ สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และได้แสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากการอ่านหนังสือ อีกทั้งช่วยในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กอีกด้วย

3.3 ประเภทและลักษณะของหนังสือสำหรับเด็ก

ประเภทของหนังสือสำหรับเด็ก

ภิญญาพร นิตยประภา (2534 : 28 - 39) ได้แบ่งประเภทหนังสือสำหรับเด็ก แบ่งได้หลายวิธีตามเกณฑ์ต่างๆกันไป คือ แบ่งตามเกณฑ์อายุ แบ่งตามเกณฑ์ชั้นเรียน และแบ่งตามลักษณะเนื้อเรื่อง

แบ่งตามเกณฑ์อายุ แบ่งได้ 5 ระดับ คือ

- 1 หนังสือสำหรับเด็กแรกเกิด - 3 ปี
- 2 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี
- 3 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 6 - 11 ปี
- 4 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 11 - 14 ปี
- 5 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 14 - 18 ปี

แบ่งตามเกณฑ์ชั้นเรียน แบ่งได้ 3 ระดับ คือ

- 1 วัยเด็กเล็ก สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี
- 2 วัยเด็กประถมศึกษา สำหรับเด็กอายุ 7 - 12 ปี
- 3 วัยเด็กมัธยมศึกษา สำหรับเด็กอายุ 13 - 18 ปี

สนธิ สัตโยภาส (2536 17) ได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทหนังสือและบรรณสารสำหรับเด็กไว้ 4 แนวคือ

1 แบ่งตามเกณฑ์อายุของผู้อ่าน

- 1 1 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 0 - 3 ปี ซึ่งมักเป็นหนังสือภาพ
- 1 2 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี จะเป็นสมุดภาพประกอบคำ
- 1 3 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 6 - 11 ปี เป็นหนังสือเรื่องประกอบเนื้อหาเริ่มยาวขึ้น
- 1 4 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 11 - 14 ปี จะมีคำบรรยายมากกว่าภาพประกอบ
- 1 5 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 14 - 18 ปี มักใช้คำบรรยายล้วนๆ มีภาพเป็นบางหน้า

2 แบ่งตามระดับชั้น

- 2 1 ระดับเด็กอนุบาล (3 - 6 ปี) จะเป็นหนังสือภาพ
- 2 2 ระดับชั้นประถมศึกษา (6 - 11 ปี) เป็นเรื่องประกอบภาพ
- 2 3 ระดับมัธยมศึกษา (11 - 20 ปี) สนใจหนังสือหลายประเภท สนใจเนื้อหาสาระ

มากกว่าภาพประกอบ

3 แบ่งตามลักษณะของเรื่อง

- 3 1 ประเภทกลอน เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง
- 3 2 ประเภทนิทาน เป็นเรื่องเล่าสืบกันมามุ่งให้ความเพลิดเพลินแทรกข้อคิด คติสอนใจ
- 3 3 ประเภทการ์ตูน เป็นหนังสือที่มีภาพเขียนในลักษณะล้อเลียนทำให้เกิดอารมณ์ขัน

เป็นภาพที่ผิดความจริงแต่อาจแทรกความเป็นจริงได้

- 3 4 ประเภทสารคดี เป็นหนังสือที่มุ่งให้ความรู้ ความคิดประสบการณ์ และสติปัญญา

แก่ผู้อ่าน

- 3 5 นิตยสารสำหรับเด็ก เป็นวรรณกรรมที่มีคอลัมน์ต่างๆ ที่ให้ทั้งความรู้ความบันเทิง

และฝึกสมอง

4 แบ่งตามลักษณะของเนื้อเรื่อง

- 4 1 หนังสือประเภทให้ความบันเทิง

4 2 หนังสือประเภทให้ความรู้และเสริมบทเรียน

4 3 หนังสือประเภทการ์ตูนและวารสารสำหรับเด็ก

จินตนา ไบกาชุกี (2542ก 1 - 5) ได้แบ่งหนังสือสำหรับเด็กออกเป็นประเภทใหญ่ๆตามลักษณะการใช้ ได้แก่

1 หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับให้นักเรียนใช้ควบคู่กับการเรียน ใช้แนวการเขียนประเภทความเรียงที่เนื้อหาให้ความรู้โดยตรง

2 หนังสืออ่านโดยทั่วไปสำหรับเด็กหรือหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กอ่านทั่วไป นอกเหนือจากหนังสือเรียน มีเนื้อหาที่มุ่งให้ทั้งความรู้ ความคิด และสาระอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน

3 หนังสือออกตามวาระ เป็นหนังสือที่จัดทำตามระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเนื้อหาหลากหลายอยู่ในฉบับเดียวกัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และการ์ตูนสำหรับเด็ก

หนังสือเสริมประสบการณ์แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

1 หนังสืออ่านนอกเวลา คือ หนังสือที่กำหนดให้ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรนอกเหนือจากหนังสือเรียน สำหรับให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน

2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย

3 หนังสืออุทิศ คือ หนังสือสำหรับใช้ค้นคว้าอ้างอิงเกี่ยวกับการเรียน การเรียบเรียงหนังสือนี้เป็นเชิงวิชาการ

4 หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น

จากการแบ่งประเภทหนังสือสำหรับเด็กที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็กสามารถแบ่งได้หลากหลายตามลักษณะของหนังสือที่จัดทำขึ้นคือ แบ่งตามอายุของเด็ก แบ่งตามระดับชั้นเรียน แบ่งตามลักษณะเรื่อง แบ่งตามเนื้อเรื่อง แบ่งตามการใช้งาน และ แบ่งตามหนังสือเสริมประสบการณ์

ลักษณะของหนังสือสำหรับเด็ก

สนิท สัตโยภาส (2536 16) กล่าวถึงลักษณะหนังสือและบรรณสารสำหรับเด็กไว้ดังนี้ คือ

- 1 เป็นเรื่องสั้นๆ ไม่ซับซ้อนอ่านง่ายสามารถอ่านจบภายในเวลาอันรวดเร็ว
- 2 เนื้อเรื่องให้ความสนุกสนานอาจมีอารมณ์ขันและแทรกความรู้เล็กๆน้อยๆไปด้วยก็ได้
- 3 อาจเสนอเนื้อเรื่องในรูปของนิทาน แต่มีคติสอนใจแทรกอยู่ไม่สอนตรงๆ
- 4 ใช้ภาษาง่ายๆเหมาะกับวัยของเด็ก
- 5 มักมีภาพประกอบเนื้อเรื่องหรือเสนอเรื่องด้วยภาพล้วนก็ได้
- 6 ภาพสีสดใสในหน้าดูและสามารถอธิบายเรื่องได้ดีด้วย

ถวัลย์ มาตจรัส (2539 29 - 30) กล่าวถึงลักษณะหนังสือเด็กควรมีดังนี้

- 1 เนื้อเรื่องสั้น
- 2 ภาพประกอบเรื่องจะมีหรือไม่มีก็ได้
- 3 คำโคร่งง่าย และเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก
- 4 เน้นบทบาท การกระทำของตัวละครมากกว่าความรู้สึกนึกคิด
- 5 ตัวเอกของเรื่องมักจะเป็นเด็กหรือสัตว์

จินตนา ไบกาชุยี (2542ข 10 - 19) กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กโดยทั่วไป ดังนี้

- 1 เนื้อหามีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจนแต่เพียงเรื่องเดียว
- 2 เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย
- 3 แนวการเขียนเนื้อหาหรือการเสนอเนื้อหาควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของหนังสือ
- 4 ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก ภาพควรมีความเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือประเภทนั้นๆ
- 5 ภาษาและสำนวนที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือเด็กต้องใช้คำง่าย ๆ ใช้ประโยคสั้นๆ หนังสือเด็กเล็กใช้คำและประโยคซ้ำๆ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ด้านภาษา
- 6 ขนาดตัวอักษรและการเลือกใช้ตัวอักษร มีความสำคัญมากต่อการอ่าน ถ้าประโยคยาวมาก หรือประโยคซับซ้อนมาก เด็กจะลืมข้อความที่อ่านผ่านมาแล้ว ดังนั้นจึงควรใช้ประโยคสั้นๆ ขนาดตัวอักษรใหญ่ อ่านง่ายและชัดเจน
- 7 รูปเล่มหนังสือ ควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่ใหญ่ กว้างหรือยาว หรือเล็กเกินไป เพราะเด็กจะถือไม่สะดวก

จากลักษณะหนังสือสำหรับเด็กที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็กควรมีลักษณะดังนี้ คือมีเนื้อหาสั้นมีความยากง่ายไม่ซับซ้อนและมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการนำเสนอ ภาพประกอบต้องสวยงามดึงดูดความสนใจ ตัวละคร เป็นเด็ก หรือสัตว์ที่มีชีวิตชีวา กระตุ้นจินตนาการ ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้น เข้าใจง่าย ขนาดตัวอักษร ตัวโต หัวกลม ไม่ใช้อักษรประดิษฐ์ รูปเล่ม กะทัดรัด หยิบสะดวก

3.4 ความสนใจในการอ่านของเด็ก

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 21 - 22) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของเด็กไว้ ดังนี้

- 1 อายุ 4 - 5 ปี ชอบดูรูปในหนังสือ ฟังนิทานสั้นๆ ง่ายๆ และกลอนสั้นๆ
- 2 อายุ 6 - 8 ปี ชอบอ่านนิทานเกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ
- 3 อายุ 9 ปี ชอบนิทานเกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ ชอบเรื่องจริง
- 4 อายุ 10 ปี เด็กวัยนี้ไม่ต่างจากเด็กวัย 9 ปี

- 5 อายุ 11 ปี เด็กชายชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัย เด็กหญิงเริ่มอ่านนวนิยาย
- 6 อายุ 12 ปี เด็กชายชอบอ่านหนังสือผจญภัย หนังสือที่มีวีรบุรุษ วีรสตรี หนังสือชีวประวัติ ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายเริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่
- 7 อายุ 13 ปี ยังคงชอบอ่านหนังสือผจญภัยอยู่ นอกจากนั้นยังชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการประดิษฐ์ของเล่น เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยาย
- 8 อายุ 14 ปี เด็กหญิงและเด็กชายชอบอ่านนวนิยายและนิตยสาร
- 9 อายุ 15 ปี เด็กหญิงและเด็กชายเริ่มมีความชอบต่างกัน
- 10 เด็กวัยรุ่น ชอบอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับวัยของตน การหนีออกจากบ้านมาเผชิญชีวิตตามลำพัง

สนิท สัตโยภาส (2536 : 37) กล่าวว่าความสนใจต่อการอ่านของเด็กแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน เด็กที่มีอายุใกล้เคียงกันจะมีความสนใจคล้ายกัน สามารถแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

- 1 เด็กอายุ ระหว่าง 0 - 3 ปี สนใจรูปภาพสัตว์ ดอกไม้ พ่อแม่ และเด็กด้วยกัน ชอบดูภาพสีฉูดฉาด หนังสือที่สัมผัสจับต้องได้
- 2 เด็กอายุระหว่าง 4 - 5 ปี สนใจสิ่งแวดลอมรอบตัว เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ธรรมชาติ ชอบภาพสีสะดุดตา ชอบฟังบทคล้องจองงายๆ ชอบเทพนิยาย
- 3 เด็กอายุระหว่าง 6 - 8 ปี ชอบเรื่องที่มีภาพประกอบ สนใจอ่านนิทาน เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ เรื่องที่เป็นจริงมากขึ้น มีภาพประกอบสีสดสวย เนื้อหาสาระยาวขึ้น
- 4 เด็กอายุระหว่าง 9 - 11 ปี สนใจเรื่องที่เป็นจริงมากขึ้น เช่น เรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย การต่อสู้ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การทดลองงายๆ เด็กชายและเด็กหญิงมีความสนใจแตกต่างกัน สนใจหนังสือที่เป็นภาพประกอบอยู่ เนื้อหาและภาพจะเท่ากันหรือภาพอาจจะลดน้อยลง

5 เด็กอายุระหว่าง 12 - 14 ปี มีความสนใจความต้องการเป็นผู้ใหญ่ ชอบเรื่องเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ โรงเรียน เด็กวัยเดียวกัน กีฬา งานอดิเรก การประดิษฐ์และการทดลอง

จินตนา ไบกาชุย (2542 ข 20 - 28) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของเด็กมี ดังนี้

- 1 เด็กวัยเริ่มเรียน (2 - 5 ขวบ)

เด็กในวัยนี้ยังอ่านหนังสือไม่ออกดี แต่ดูภาพและฟังเรื่องราวได้มีความสนใจในตนเองและเด็กวัยเดียวกัน ชอบพูดคำคล้องจอง ความสามารถในการอ่านจะเริ่มอ่านเป็นคำ และเริ่มจำคำใหม่ ชอบดูภาพสีสดๆ ชอบสัตว์ รู้จักภาษาสัตว์โดยเฉพาะสัตว์ที่ตนเองเลี้ยงชอบดูรูปและฟังเรื่องที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมของตนเอง

- 2 เด็กวัยประถมศึกษา อาจแบ่งย่อยออกเป็นวัยต่างๆ ได้ ดังนี้

2.1 วัย 6 - 7 ขวบ เด็กวัยนี้อ่านหนังสือได้บ้างแล้ว แต่ยังไม่คล่องแคล่ว เริ่มมีความคิดคำนึง มีจินตนาการมากขึ้น ชอบเรื่องเทพดา นางฟ้า นิทาน นิยายต่างๆ ที่มีตัวละครดีและตัวละครร้าย อยากรู้ อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติของคน นก สัตว์ และต้นไม้

2 2 วัย 8 - 9 ขวบ เด็กวัยนี้อ่านหนังสือได้มากขึ้น ชอบอ่านนิทาน นิยาย เช่น นิทานพื้นเมือง นิทานตำนาน และนิทานที่แต่งใหม่ ซึ่งมีเนื้อเรื่องดำเนินอย่างสนุกสนาน เนื้อเรื่องมีความซับซ้อนขึ้นบ้าง มีตัวพระเอก นางเอก ตัวผู้ร้าย และตัวเทวดามาโปรด นอกจากนี้ยังสนใจเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น

2 3 วัย 10 - 11 ขวบ เด็กวัยนี้อ่านหนังสือคล่อง มีความสนใจในการอ่านอย่างแท้จริง เด็กหญิงกับเด็กชายแยกกันอ่านหนังสือตามความสนใจของตน คล้ายเด็กวัย 8 - 9 ขวบ แต่เนื้อเรื่องมีรายละเอียดซับซ้อนมากกว่า เด็กหญิงชอบเรื่องกระจุกกระจิม เรื่องตลกขบขัน นิทาน นิยาย เรื่องชีวิตครอบครัว สวนเด็กชายชอบเรื่องกีฬา เรื่องผจญภัย เรื่องเครื่องยนตร์กลไกต่าง ๆ เรื่องส่งเสริมความเป็นวีรบุรุษ หรือพระเอก ชอบเรื่องจริงที่เกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น

3 เด็กวัยมัธยมศึกษาตอนต้น หรือวัยก่อนวัยรุ่น (12 - 14 ขวบ)

วัยนี้เป็นวัยที่เริ่มย่างเข้าสู่ความเป็นวัยรุ่น อย่างจริงจัง เห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อเด็กอยู่ใน ม 1 และ ม 2 ซึ่งเป็นช่วงระยะเชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและอุปนิสัยใจคอ กลุ่มเด็กชายมีความสนใจกีฬาที่เล่นกันเป็นทีม มิกติกา กฎเกณฑ์ มีการแข่งขัน ชอบประดิษฐ์ค้นคว้าเครื่องมือวิทยาศาสตร์ สวมใหญ่ ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการค้นคว้า ทดลอง กีฬา หรืองานอดิเรกที่ตนชอบ เรื่องการ์ตูน การผจญภัย ชีวิตประวัติ เพศศึกษา กลุ่มเด็กหญิงมีความจริงจังในการเรียนมากกว่าเด็กชาย ชอบดูกีฬามากกว่าเป็นผู้เล่น สนใจสิ่งประดิษฐ์และงานฝีมือ สนใจแต่งกายตามกลุ่มนิยม ชอบอ่านหนังสือนิยายรักหวานแหวว โรแมนติก นิยายชีวิตเกี่ยวกับครอบครัว เกี่ยวกับมิตรภาพ เพื่อนรัก คอลัมน์ ขำขัน เรื่องสั้นจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารของเด็กและวัยรุ่น

สรุปได้ว่า ความสนใจในการอ่านของเด็กแต่ละวัยแตกต่างกัน คือ เด็กวัย 2 - 5 ขวบ ชอบดูภาพประกอบมากกว่าเนื้อหา สนใจภาพขนาดใหญ่ สีสดใส สะดุดตา ชอบฟังนิทานสั้น ๆ บทกล่อม คำกลอน เนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ การผจญภัยของสัตว์เรื่องเกี่ยวกับตนเองและครอบครัว เด็กวัย 6 - 7 ขวบ ชอบหนังสือนิยายผจญภัย เรื่องจริงในชีวิตประจำวัน เรื่องของเล่น เครื่องยนตร์อวกาศ เรื่องน่าตื่นเต้นเร้าใจ ตลกขำขัน เด็กวัย 8 - 9 ขวบ ชอบหนังสือนิทาน เทพนิยาย นิทานพื้นบ้าน ชอบเรื่องจริง เรื่องผจญภัย เรื่องราวของเด็กวัยเดียวกัน เด็กหญิงชอบอ่านเรื่องสนุก สวย ๆ งาม ๆ เด็กชายชอบเรื่องตื่นเต้น ลึกลับ โหดโผน อวกาศ เครื่องยนตร์ เด็กวัย 10 - 11 ขวบ เด็กหญิงอ่านนิยายเกี่ยวกับครอบครัว เรื่องกระจุกกระจิมตลกขบขัน เด็กชายชอบเรื่องเกี่ยวกับการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ กีฬา ชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง เด็กวัย 12 - 14 ขวบ เด็กหญิงและเด็กชายชอบอ่านนิยาย นิตยสารสำหรับผู้ใหญ่ และเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น เด็กวัยรุ่นชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับวัยของตนเอง เด็กชายชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับการค้นคว้า ทดลอง เด็กหญิงชอบอ่านนิยายรักโรแมนติก งาน ฝีมือ สิ่งประดิษฐ์

3 5 ความพร้อมในการอ่านของเด็ก

ปฏิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 23 - 25) กล่าวถึงความพร้อมในการอ่านของเด็ก โดยให้นิยามของความพร้อมว่า

ความพร้อมคือช่วงเวลาหนึ่งของการพัฒนาการซึ่งเหมาะที่สุด เป็นจุดสูงสุดที่จะสอนทักษะต่างๆ ให้กับเด็ก เด็กจะเรียนทักษะต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและบังเกิดผลดีถ้ามีความพร้อม ความพร้อมในการอ่านของเด็กคือ ช่วงระยะเวลาที่เด็กมีความรู้สึกความยินดีและเต็มใจในการอ่านหนังสือ โดยเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1 ตัวเด็กเอง ซึ่งประกอบด้วย

1 1 ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่

- ความพร้อมในการมองเห็น คือสายตา มีความแข็งแรงพอที่จะเพ่งตัวหนังสือได้นานๆ จำแนกสิ่งที่มองเห็นได้ มือ แขน มีกำลังหยิบหนังสือ และมีความสัมพันธ์กันระหว่างกล้ามเนื้อมือและสายตา

- ความพร้อมในการฟัง คือ อวัยวะในการฟัง สามารถจำแนกเสียงสูงเสียงต่ำ

- ความพร้อมในการออกเสียง คือ อวัยวะในการออกเสียงปกติ และสามารถพูดหรืออ่านได้ตามวัย

- ความพร้อมของสุขภาพทั่วไป เด็กที่มีสุขภาพดีสามารถทำกิจกรรมต่อเนื่องได้นานๆ อันเป็นพื้นฐานในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความพร้อมได้

- เพศ เพศหญิงมีความพร้อมมากกว่าเพศชาย

- ลำดับการเกิด เด็กที่เกิดในลำดับหลังมักจะมีความพร้อมในการอ่านเร็วกว่าเด็กที่เกิดในลำดับแรก

1 2 ความพร้อมทางสมอง ความพร้อมในการอ่านของเด็กจะมีเมื่อเด็กมีอายุ 6 ปี 6 เดือน ทั้งนี้เด็กย่อมมีความแตกต่างเป็นรายบุคคล

1 3 ความพร้อมทางอารมณ์ เด็กเล็กหรือเด็กอนุบาลที่เข้าเรียนใหม่ๆ มักจะหว้าเหว่ ทำอะไรตามใจไม่ได้ เพราะทางโรงเรียนมีกฎเกณฑ์ระเบียบวินัย อาจทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย ฉะนั้นการที่ครูช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่น เกิดความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ จะทำให้เด็กมีความสบายใจ อยากรู้อยากเห็น ซึ่งช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมในการอ่านหนังสือ

1 4 ความพร้อมทางวิชาการ หมายถึง ความรู้ที่เด็กมีเป็นทุนเดิมอยู่แล้วซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความพร้อมในการอ่านมากขึ้นได้แก่

- การรู้จักคุณภาพ สามารถสังเกตส่วนประกอบ หาความสัมพันธ์และใช้ถ้อยคำบรรยายภาพได้

- รู้จักวิธีอ่านหนังสือ คือ อ่านจากซ้ายไปขวา อ่านทีละบรรทัดและจับหนังสืออ่านได้ เป็นต้น

- การรู้จักคำศัพท์
- ความถูกต้องในการอ่านออกเสียงและการใช้ภาษา
- สามารถที่จะเรียน รัก และสนใจในการอ่าน
- ความสามารถในการปฏิบัติตามคำสั่ง
- มีประสบการณ์ที่จะส่งเสริมการอ่าน

2 สิ่งแวดล้อม

2.1 อาชีพของบิดามารดามีอิทธิพลต่อความพร้อมของเด็ก กล่าวคือ เด็กที่มีบิดามารดาเป็นแพทย์ พอค้า หรือข้าราชการ จะมีความพร้อมในการอ่านมากกว่าเด็กที่มีบิดามารดาเป็นชาวสวน ชาวไร่ ชาวนา หรือกรรมกร

2.2 บุคคลแวดล้อม ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง พี่ ป้า น้า อา ฯลฯ หากบุคคลเหล่านี้ให้ความรัก ความเอ็นดู ชวนพูดคุย เล่านิทาน หรืออ่านหนังสือให้ฟัง เด็กจะมีประสบการณ์มากขึ้น

2.3 สังคมที่เด็กอยู่ เด็กที่อยู่ในสังคมที่เจริญจะมีความพร้อมมากกว่าเด็กที่อยู่ในสังคมชนบท

2.4 การสะสมหนังสือ ครอบครัวที่เป็นนักสะสมหนังสือ มีห้องสมุดภายในบ้าน บุตรหลานจะเกิดนิสัยรักการอ่านจนเกิดเป็นนิสัย และพร้อมในการอ่านหนังสือ

2.5 เหตุการณ์อื่นๆที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ

- การเลือกซื้อหนังสือที่เหมาะสมกับความสนใจของบุตรหลาน
- จัดเวลาประมาณ 30 นาที เพื่อพูดคุยกับบุตรหลานเรื่องหนังสือหรือเหตุการณ์

ที่น่าสนใจ

- ในปัจจุบันมีสื่อสารเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะด้านโทรทัศน์ และรายการที่จัดขึ้นสำหรับเด็กโดยเฉพาะรายการเช่นนี้ บิดา มารดา ผู้ปกครองควรร่วมชมกับบุตรหลานเพื่อจะได้ให้คำแนะนำ ส่งเสริมในสิ่งจำเป็น ตามความเหมาะสม

- เด็กๆนิยมฟังโครงกลอนสั้นๆ ฉะนั้น การอ่านโครงกลอนให้ฟัง จะกระตุ้นให้เกิดความพร้อมได้เช่นกัน

จอห์น และ แมรี่ (John, & Mary 1995 211) กล่าวว่าครูควรมีการเตรียมจัดหาหนังสือสำหรับให้เด็กอ่าน โดยครูจะเป็นผู้แนะนำเชื้อเชิญให้เด็กอ่าน เด็กมีอิสระในการอ่าน ครูคอยดูแลสังเกตเด็ก ปลดปล่อยให้เด็กได้เคลื่อนไหวอย่างอิสระ เด็กได้ใช้ความพยายามในฝึกอ่าน เพื่อขยายประสบการณ์ และหัดอ่านอย่างเป็นระบบ เพื่อให้รู้ความหมายของคำ ฝึกการใช้สายตาในการอ่าน ฝึกออกเสียง รู้จักโครงสร้างสร้างภาษาผ่านการอ่านหนังสือ

ฮิลดา (Hilda 2001 94) กล่าวถึงการจัดสถานที่สิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้เด็กอยากอ่านหนังสือ ได้แก่ หมอนที่สีสดใส พรมสีเหลือง และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เพื่อให้เด็กได้ฟัง

การมีส่วนร่วมและสนุกกับหนังสือ หรือการจัดเด็กเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อให้เด็กเปิดและชี้หนังสือ มีการแบ่งปันหนังสือ ฮิลดา (Hilda 2001 85) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหาหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

- 1 จัดหาหนังสือที่สนุกสนานให้กับเด็ก
- 2 จัดหาหนังสือที่ช่วยพัฒนาการจินตนาการให้กับเด็ก
- 3 ช่วยให้เด็กค้นหาความหมายของชีวิต
- 4 เสนอแนะในการจัดเวลาของเด็กเพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตามคำบอกเล่าของชีวิตที่

แท้จริง

- 5 ช่วยส่งเสริมเด็กในการค้นพบเกี่ยวกับโลก
- 6 ให้ออกาสเด็กได้อ่านใหม่ในสวนที่สนุกสนาน หรือที่เด็กไม่เข้าใจ
- 7 แนะนำเด็กให้เรียนรู้หนังสือที่สนุกสนานหลายๆแบบ
- 8 ส่งเสริมเด็กในการพัฒนาความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้และชีวิต
- 9 ช่วยเด็กในการค้นพบวิธีการอ่าน
- 10 ให้เด็กได้ประสบการณ์ที่ตื่นเต้นจากหนังสือและภาษา
- 11 ให้เด็กได้รับรู้ในเรื่องที่ไวต่อความรู้สึกต่างๆ
- 12 ช่วยให้เด็กชื่นชมการเขียนและการอธิบายในหนังสือ
- 13 สอนให้เด็กรู้จักการใช้และการดูแลหนังสือ

สรุปได้ว่า ความพร้อมในการอ่านของเด็ก คือการที่เด็กแสดงความรู้สึที่ดี และเต็มใจที่จะอ่านหนังสือซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายอย่างรอบตัวเด็กอันได้แก่ ความพร้อมจากตัวเด็กเอง ประกอบด้วย สภาพร่างกาย อารมณ์ และจิตใจที่ส่งผลให้เด็กเกิดความพร้อมได้ดี เช่น ความสัมพันธ์กันระหว่าง กล้ามเนื้อมือและสายตา การพูดหรืออ่านได้ตามวัย การมีสุขภาพดี เกิดความมั่นคงทางอารมณ์ สนใจ การอ่าน มีประสบการณ์ที่ช่วยส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น และความพร้อมจากสิ่งแวดลอมตัวเด็กอยู่ ประกอบด้วยพ่อแม่ ผู้ใกล้ชิดเด็ก ที่จัดสภาพแวดลอมกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็นที่จะอ่านหนังสือ เช่น พาเด็กไปซื้อหนังสือ ชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องต่างๆในหนังสือ จัดห้องสมุดภายในบ้าน เป็นต้น

3.6 ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก

ภิญญาพร นิตยประภา (2534 2) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

- 1 หนังสือเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาเด็ก เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กมีความรู้ กว้างขวาง เกิดจินตนาการมีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้มีเชาว์ปัญญา ไหวพริบดี
- 2 หนังสือเป็นอาหารทางสมองที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่เจริญเติบโต ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์ได้อย่างดี

3 นอกจากนั้นหนังสือยังเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด เช่น ความรู้สึก หว่าแห้ว มีปมด้อย ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดและได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

จากการศึกษาเอกสารสภาพการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็กที่เผยแพร่โดย กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 10) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก มีดังนี้

- 1 เป็นสื่อขยายการรับรู้ของเด็กและช่วยพัฒนาความรู้ ความคิดให้แตกฉานออกไป
- 2 เป็นอุปกรณ์ต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่เด็กสามารถใช้แสวงหาความรู้ได้
- 3 เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก และช่วยในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

- 4 ให้ข่าวสารพร้อมทั้งการอธิบาย การพัฒนาเจตคติและค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ขยายการรับรู้ สร้างความสำนึกและการตื่นตัวอยู่เสมอ ให้ความบันเทิง กระตุ้นจินตนาการเพื่อสร้างความคิดริเริ่ม ให้เกิดความพอใจที่จะใฝ่รู้

- 5 ช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ และอบอุ่น จากความสำเร็จของตัวละครที่อ่านและบรรยากาศในการดำเนินเรื่อง

- 6 ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ มีนิสัยรักการอ่าน อันเป็นแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมทักษะ

- 7 ช่วยส่งเสริมจินตนาการ ให้คิดก้าวไกลไปว่าสภาพที่เคยพบเห็น โดยนี้กวาดภาพไว้ว่า เรื่องควรจะเป็นอย่างไรต่อไป

- 8 ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

- 9 ช่วยให้อ่านหนังสือได้คล่องแคล่วแตกฉาน

- 10 แสดงให้เห็นความเป็นจริงของชีวิต ช่วยให้เด็กสามารถเผชิญโลกได้อย่างเข้มแข็ง และมั่นคง

- 11 ช่วยปลูกฝังคุณธรรม อันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กรุ่นใหม่ของสังคม

- 12 สนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น ช่วยให้สามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเองจากการอ่านเรื่องที่ตนต้องการรู้

- 13 ทดแทนความต้องการของเด็กที่ขาดไป เช่น ความอยากมีเพื่อนของเด็กที่เป็นลูกโทน หรือเด็กที่ไม่มีโอกาสได้ไปเล่นกับเพื่อน หนังสือจะพาไปสู่โลกที่สนุกสนานตื่นเต้น ทำให้ลืมความเหงาได้เป็นครั้งคราว

จินตนา ไบกาซูยี (2542ก 8 - 9) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก จัดทำขึ้นโดยมุ่งหวังให้เด็กอ่านด้วยตนเองในขณะที่อ่านเด็กผู้อ่านจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

- 1 ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการของวัยเด็ก

- 2 ช่วยสร้างความคิดคำนึง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

- 3 ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม

- 4 ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันน่าปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก

5. ช่วยให้เด็กเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน
6. ช่วยทดแทนความรู้สึกรักของเด็กที่ขาดหายไป
7. ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัย

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก คือ เป็นสื่อที่ช่วยพัฒนาเด็ก ด้านความรู้ ให้กว้างไกลเกิดความคิด จิตนาการ ฉลาดมีไหวพริบ เกิดความสนุกสนาน ความบันเทิง ตอบสนองความต้องการ ความอยากรู้อยากเห็น ทดแทนสิ่งที่เด็กขาดหายไป ช่วยพัฒนาให้เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น กระตุ้นจิตสำนึกที่ดี สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง พ่อแม่ ลูก ครู และเพื่อน ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น มั่นคง อบอุ่น ช่วยส่งเสริมการอ่าน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็ก เด็กเกิดความเข้าใจความเป็นจริงของชีวิต สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

3.7 หนังสือสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

ทาคาชิ มัตสึอิ (2538 : 17 - 18) ได้กล่าวถึงหนังสือภาพสำหรับเด็กอายุ 2 - 3 ปีไว้ ดังนี้

1. เด็กอายุ 2 ปี

เด็กแต่ละคนเริ่มมีความชอบแตกต่างกัน แล้วแต่สิ่งแวดล้อมที่เลี้ยงดู รวมทั้งอิทธิพลของพ่อแม่ซึ่งเลี้ยงลูกต่างกัน เด็กในวัยนี้จะสนใจเลือกหนังสือเอง ซึ่งเป็นหนังสือเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน หนังสือภาพสัตว์และสิ่งของ หนังสือคำกลอนสำหรับเด็ก เด็กวัยนี้สนใจดูรูปสัตว์ ดอกไม้ พ่อแม่ และ เด็กด้วยกัน ชอบภาพสีฉูดฉาด เด็กวัยนี้ความสนใจน้อยมากประมาณ 2 - 3 นาที เด็กจะชอบฟังเสียงและภาษาที่มีจังหวะเด็กบางคนจะจำหนังสือที่ตนชอบได้ทั้งเล่ม

2. เด็กอายุ 3 ปี

เด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการทางภาษาที่รวดเร็ว มีจินตนาการ สร้างสรรค์ และมีความอยากรู้อยากเห็นมาก เด็กจะสนใจในตนเองและเด็กวัยเดียวกัน ชอบฟังคำพูดที่คล้องจองกัน การแห่กล่อม การร้องเพลง ชอบดูรูปภาพมากๆ ชอบฟังนิทานเรื่องสั้นๆ สามารถติดตามและเข้าใจเรื่องง่ายๆ ได้ดี ชอบเรื่องซ้ำไปซ้ำมา และเรื่องที่ตนชอบมาก ก็จะทำให้อ่านซ้ำแล้วซ้ำอีก ไม่รู้จักเบื่อ ทั้งๆที่จำเรื่องได้ทุกตัวอักษร ตั้งแต่ต้นจนจบ

สุกัญญา หาญตระกูล (2544 : 19 - 20) ได้กล่าวถึงหนังสือสำหรับเด็กอายุ 1 - 3 ปี ไว้ ดังนี้

วัย 1 - 3 ปี เป็นวัยที่เริ่มหยิบจับหนังสือ และใช้กล้ามเนื้อมือได้คล่องขึ้น หนังสือเล่มแรกของเด็กควรเป็นหนังสือที่นุ่มๆ ไม่มีเหลี่ยมคมหรือมุมแข็งๆ สีที่ไม่เป็นพิษ วัยเด็ก 1- 2 ปี เด็กใช้สายตาได้ดีขึ้น ชอบดูรูปภาพ สนใจสีสั้น แต่ว่ายังฟังเรื่องราวได้ไม่มากนัก หนังสือรูปเล่มแข็งแรงทนทานเป็นรูปภาพต่างๆจะเหมาะ เกี่ยวกับสัตว์ พืช ผัก ผลไม้ ยานพาหนะ ของใช้ในบ้าน ฯลฯ

ฮิลดา (Hilda 2001 : 94) ได้กล่าวเด็กอายุ 2 ปี สามารถเรียนรู้ภาษาได้อย่างรวดเร็ว เด็กอายุ 2 ปีชอบหนังสือแบบธรรมดา มีรูปภาพ ภาพตัดต่อ เพลง ต้องการพื้นที่ในการเล่น ชอบเรื่องราวที่สนุกๆเกี่ยวกับสุขภาพ ช่างถ้าม

สรุปได้ว่าหนังสือสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ จะเป็นหนังสือที่มีความแตกต่างไปจากวัยอื่นๆ สนวนใหญ่จะเป็นหนังสือภาพที่มีความชัดเจนสวยงาม มีตัวละครที่แสดงถึงความมีชีวิต น่าสนใจ เป็นเรื่องราวที่สั้น สนุก เข้าใจและจดจำได้ง่าย ให้ประโยชน์ มีคติสอนใจ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็ก

3 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก

3 8 1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ฟริทซ์ (Fritz 1990) ได้ศึกษาการประเมินผลเจตคติในโปรแกรมการอ่านเขียน หนังสือเล่มใหญ่ของเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการอ่านหนังสือเล่มใหญ่ การจับหนังสือ ประสบการณ์ในการใช้ภาษา และกิจกรรมการเขียนตามโอกาส ผลการศึกษาพบว่า เจตคติที่มีต่อโปรแกรมการอ่าน เขียนหนังสือเล่มใหญ่ของเด็กจะมีสว่นในการเรียนรู้ความคิด รวบยอดเกี่ยวกับการอ่านเบื้องต้น

บ็อก (Box 1990) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์การอ่านรวมกันที่มีต่อ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือและเค้าโครงเรื่องของเด็กปฐมวัย โดยทดลองกับ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 ปี แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ใช้การจัดประสบการณ์การอ่าน ร่วมกัน กลุ่มที่ 2 ใช้การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว และกลุ่มที่ 3 ใช้การจัดประสบการณ์การเรียน การสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ และหนังสือ การอ่านเบื้องต้น และความเข้าใจในโครงเรื่องสูงกว่ากลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 อย่างมี นัยสำคัญ สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์การอ่านร่วมกันจะทำให้เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ ตัวหนังสือสูงขึ้น และเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยต่อไป

เคอร์ทอย (Kertoy 1994 : 58 - 67) ได้ศึกษากลวิธีกับการปฏิสัมพันธ์กับ การแสดงความคิดเห็นอย่างธรรมชาติของเด็กก่อนวัยเรียนช่วงการอ่านเรื่องในหนังสือจุดมุ่งหมาย ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาอิทธิพล และกลวิธีปฏิสัมพันธ์บางอย่างระหว่างแม่และครู ที่มีต่อ ความซับซ้อน และการแสดงความคิดเห็นของเด็กที่ได้ฟังเรื่องที่อ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 3 ปี 10 เดือน ถึง 6 ปี 5 เดือน จำนวน 24 คน โดยให้นิทาน 5 เรื่อง ในช่วงเวลา 3 สัปดาห์ สุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่มโดยกลุ่มทดลองที่ 1 พ่อแม่และครูที่ เล่าเรื่องจะใช้การแสดงความคิดเห็น กลุ่มที่ 2 พ่อแม่และครูที่เล่าเรื่องจะใช้การตั้งคำถาม ส่วนกลุ่ม ที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุมพ่อแม่และครูจะใช้การอ่านปกติ พบว่าเด็กกลุ่มที่ 1 มีการกล่าวคำพูดออกมา ตามธรรมชาติ ซึ่งมีลักษณะซับซ้อนและแสดงความคิดเห็น ในแง่มุมต่างๆ ของเรื่องที่อ่านสูงกว่า ทุกกลุ่ม ในขณะที่กลุ่ม 2 เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้าง และภาพของเรื่องที่มากรกว่า กลุ่มอื่น นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ยังแนะนำให้พ่อแม่ และครูเล่านิทานให้เด็กฟังโดยใช้ทั้ง 2 วิธี

คือการแสดงความคิดเห็นและคำถาม เพราะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษา และประสบการณ์ที่หลากหลายอันจะเป็นการเพิ่มความสนใจในการที่จะติดตามการอ่านเรื่องต่อไป

ไวท์เฮิสต์ และคนอื่นๆ (Whitehurst and others 1994 679 - 689) ได้ศึกษาการอ่านหนังสือที่มีภาพประกอบในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน และในสถานอนุเคราะห์เด็กจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยในนิวยอร์ก กลุ่มตัวอย่างอายุ 3 ปี จำนวน 73 คน เด็กเข้าสู่โครงการนี้โดยมีพัฒนาการด้านภาษา (คำศัพท์และการพูด) ในระดับที่ช้ากว่าอายุประมาณ 10 เดือน เมื่อทดสอบโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานก่อนแล้วสุ่มให้เข้ากลุ่มในชั้นเรียน 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 บ้านและโรงเรียนซึ่งผู้ปกครองและครูอ่านหนังสือให้เด็กฟัง กลุ่มที่ 2 ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังที่โรงเรียน และกลุ่มควบคุมซึ่งให้เด็กเล่นตามปกติ ภายใต้การดูแลของครู การฝึกผู้อ่านให้เด็กฟังใช้วิธีทัศนซึ่งนำไปเปิดดูเองได้ ใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ แล้วทดสอบอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานทางด้านภาษาหลายฉบับซึ่งเคยใช้ในการทดสอบก่อนแล้ว หลังจาก 6 เดือน ทดสอบอีกครั้งเพื่อติดตามผล พบว่าการอ่านหนังสือให้เด็กฟังมีผลที่มีนัยสำคัญทั้งในเชิงการศึกษาและในเชิงสถิติ ทั้งเมื่อตอนสอบหลังเรียนทันที และการติดตามผลในด้านการใช้ศัพท์คือเด็กในกลุ่มที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังทั้ง 2 กลุ่ม จะรู้คำศัพท์มากขึ้นเป็น 2 เท่า ของกลุ่มควบคุมโดยกลุ่มที่พ่อแม่ และครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังจะได้ผลดีที่สุด จากการทดลองพวกเขาสรุปผลว่าการที่พ่อแม่ และครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กก่อนวัยเรียน และจากการที่พ่อแม่และครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังบ่อยๆ มีผลสะท้อนทำให้เด็กสนใจที่จะอ่านหนังสืออื่นๆ ด้วย

มิลสัน (Millson 1997) ได้ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ของพี่น้องระหว่างการอ่านออกเสียง หนังสือนิยายและหนังสือเรียนผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันครอบครัวส่วนใหญ่ริเริ่มการเรียนรู้หนังสือโดยเน้นการพัฒนาการรู้หนังสือร่วมกันระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง แต่ยังไม่ให้ความสนใจกับการปฏิสัมพันธ์ของพี่น้องที่มีส่วนในการเรียนรู้หนังสืออีกด้วย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการทดสอบ และอธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ของพี่น้องในการอ่านหนังสือนิยาย และหนังสือเรียนระหว่างเด็กเกรด 1 กับผู้พี่ และธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์และความรับผิดชอบของพี่น้องหลังเลิกเรียน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีโครงสร้าง ควบคู่กับการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากกลุ่มเด็กในครอบครัวที่มีรายได้น้อย โรงเรียนประจำอำเภอขนาดเล็ก ได้กลุ่มตัวอย่าง 9 คู่ น้องอยู่เกรด 1 พี่เรียนอยู่เกรด 5 หรือ เกรด 6 แต่ละคู่จะบันทึกภาพปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอ่านออกเสียงด้วยการบันทึกเสียงและวิดีโอทัศน พร้อมสัมภาษณ์เด็กแต่ละคน ข้อมูลจากเทปบันทึกเสียงใช้สำหรับการแสดงออกทางทักษะการอ่านภาพทัศนใช้ดูพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกับข้อมูลทั้งหมดนำมาวิเคราะห์และอธิบายเชิงสถิติ จากการทดลองอ่านซ้ำ (ใช้หนังสือเรียนที่ใกล้เคียงกัน) พบว่าเด็กแต่ละคู่มีความแตกต่างกัน ร้อยละของพี่ที่อ่านหนังสือเรียนเกินกว่า 3 บทมีน้อยกว่าเล็กน้อยการกำหนดทิศทางให้กับผู้อ่านมีผลต่อคำร้อยละของการอ่าน จำนวน และชนิดของการให้ความเห็นของแต่ละคู่ ส่วนใหญ่พี่จะอ่านมากที่สุดถ้ากำหนดให้สอนน้อง และน้อยลงถ้ากำหนดให้

เพียงช่วยน้องพีและน้องทีอาณโดยมีเงื่อนไขการสอนจะให้ความคิดเห็นต่อกันมากที่สุด โดยเฉพาะพีที่มีความสามารถในการอ่านสูง จะให้ความเห็นและใช้คำถามมากกว่าพีที่มีคะแนน การอ่านปานกลางหรือต่ำ ปฏิสัมพันธ์ของพี่น้องอยู่ในระดับสูงมากและเป็นในทางบวก พีจะแสดงการเป็นผู้ช่วยเหลือมากกว่าผู้จัดการ ร้อยละ 56 ของพีให้ความเอื้ออาทรต่อน้องหลังเลิกเรียนตามความสามารถที่มี รวมทั้งช่วยเหลือในการทำการบ้าน ร้อยละ 89 และมีหลายรายการร่วมกันอ่านหนังสือที่บ้าน

เคอร์สติน (Kerstin 2001) ได้ศึกษาการใช้นิทานกริมม์เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาทางจริยธรรมในนิทานโดยศึกษากับเด็กเกรด 1,2 และ 3 ในองค์ประกอบ 4 ประการ คือ กิจกรรมการเล่นนิทาน การแสดงละคร การสัมภาษณ์ และกิจกรรมศิลปะ โดยใช้การสัมภาษณ์ในการประเมินความเข้าใจเนื้อหาทางจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่าเด็กสามารถบ่งชี้เนื้อหาทางจริยธรรมที่พบในนิทาน เช่น ความดี - ความชั่ว เจตนาภายใต้การกระทำเหตุผล ในความรัก ความยุติธรรม และความเห็นอกเห็นใจได้

3 8 2 งานวิจัยในประเทศ

ศิวะพรรณ โหระกุล (2535 160 - 162) ได้ศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กของวิริยะ สิริสิงห์ ประเภทบันเทิงคดี ในช่วงปี พ.ศ. 2515 - 2532 ในด้านองค์ประกอบ กลวิธีการเขียนการใช้ภาษา และคุณค่าของภาพประกอบ โดยใช้หนังสือทั้งหมด 38 เรื่อง ผลการปรากฏการศึกษา ในด้านองค์ประกอบของเรื่องด้านแนวคิด ให้ประโยชน์ในด้านสร้างเสริมประสบการณ์งานอาชีพ และแทรกคำสอนด้านคุณธรรม เพื่อปลูกฝังให้ผู้อ่านมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม โครงเรื่องมี 7 ลักษณะ คือ การผจญภัย การกีฬา งานอาชีพ งานอาชีพความรัก เรื่องลึกลับ สอบสวน เกี่ยวกับสัตว์และเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ตัวละครแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวละครที่เป็นมนุษย์และเทียบเทามมนุษย์ จากในเรื่องมีความสมจริงด้านกลวิธีการเขียนนิยมเปิดเรื่องโดยการบรรยายมากที่สุด การปิดเรื่องนิยมปิดเรื่องแบบสุขนานุกรมมากที่สุด การใช้ภาษาประกอบด้วยการใช้คำแสดงภาพ แสดงอาการ ใช้คำอุทาน ใช้คำอุทาน คำช้อน การใช้สำนวนโวหาร คุณค่าของภาพประกอบมี 3 ประการ คือ ภาพช่วยเสริมแต่งให้วรรณกรรมน่าสนใจ ช่วยแปลความหมายและภาพช่วยเสริมประสบการณ์

สุภัทรา คงเรือง (2538 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้การอ่านตามแบบธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็กวัยอนุบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

สณิรินทร์ อยู่คงแก้ว (2541 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 3 - 4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 20 คน

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมแบบปกติก่อนและหลังการทดลองมีทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่กับเด็กที่ได้รับการสรุปกิจกรรมวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนไพฑูริคศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (แบบปกติ) ที่ทักษะทางภาษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มานิตา ลิโทขวลิต (2544 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิเคราะห์นิทานชาดกที่ ส่งเสริมสันติธรรมสำหรับเด็กอายุ 5 - 6 ปี ผลการศึกษาพบว่า นิทานชาดกจำนวน 39 เรื่อง ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสันติธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยแบ่งกลุ่ม คือ นิทานชาดกที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสันติธรรม ด้านการละเว้นความชั่ว จำนวน 20 เรื่อง และด้านการทำดี จำนวน 19 เรื่อง และ นิทานชาดกสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมสันติธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยได้ แต่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน การใช้ภาษาให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านภาษา และวิธีการนำไปใช้ต้องสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ผ่านการกระทำ และการเลียนแบบ ดังนั้นผู้นำนิทานชาดกไปใช้ ส่งเสริมสันติธรรมให้แก่เด็กปฐมวัยจึงจำเป็นต้องปรับแต่งภาษาในนิทานให้ง่ายขึ้น และสร้างบรรยากาศในการนำไปใช้ที่สงบ มีสมาธิ และยังคงพัฒนาตนให้เป็นตัวแบบที่ดีให้กับเด็กอีกด้วย

สุดารัตน์ พลแพงพา (2544 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการส่งเสริมความเพียรของเด็กอายุ 5 - 6 ปี จากการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนก ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองเด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนก โดยใช้การสอนแบบโครงการ มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเพียรสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และหลังการทดลอง เด็กอนุบาลที่ได้รับการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนก โดยใช้ การสอนแบบโครงการ มีคะแนนด้านพฤติกรรมความเพียรสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ครูสามารถนำหนังสือสำหรับเด็กมาใช้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ได้หลายรูปแบบ เช่น การเล่านิทานปากเปล่า การใช้ภาพประกอบ การแสดงละครประกอบการเล่าที่ช่วยส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และปลูกฝัง พฤติกรรมที่ดีงามให้กับเด็ก

4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน

4.1 ความหมายของการเล่านิทาน

พัชรี ไชยะสนิท (2535 :80) ได้กล่าวว่าการเล่านิทานหมายถึง การเล่าเรื่องให้เด็กฟัง และสนทนาโต้ตอบ อภิปรายซักถาม แสดงความคิดเห็น และแสดงท่าทางประกอบเรื่องราว หรือประสบการณ์รอบตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเล่า

จากการศึกษาเอกสารการสร้างเสริมวินัยคู่มือแนะแนวทางปฏิบัติที่เผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 31 - 32) ได้กล่าวว่าการเล่านิทาน หมายถึงการเล่าเรื่องให้เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ อภิปรายซักถาม แสดงข้อคิดเห็นและทาทาง ประกอบเรื่องราวหรือประสบการณ์รอบตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเล่า

เนื่อน้อง สันบุญ (2541 35) ได้กล่าวว่าการเล่านิทานหมายถึง การถ่ายทอด เรื่องราวของนิทานให้เด็กเข้าใจ ด้วยการเล่าโดยใช้น้ำเสียง ทาทาง สื่อวัสดุ ตลอดจนวิธีการ ประกอบการเล่า และยังครอบคลุมถึง การส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การเล่านิทาน หมายถึงการเล่าเรื่องสืบทอดเรื่องราว การสนทนาให้เด็กฟัง โดยการพูด แสดงความคิดเห็น ประสบการณ์ การแสดงท่าทาง จากสื่อ ต่างๆ เช่น นิทาน บัตรภาพ หุ่นมือ เป็นต้น

4.2 จุดประสงค์ของการเล่านิทาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 226) ได้กล่าวว่าการเล่านิทานให้เด็กฟังนั้นมีเป้าหมาย สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1 ต้องการให้เด็กได้พัฒนาภาษาและความคิด การเล่านิทานจึงไม่ควรมาจากครูคนเดียว ครูควรให้เด็กเป็นผู้เล่านิทานเองด้วย เพราะการให้เด็กเล่านิทานเองจะช่วยให้เด็กได้ แสดงออกถึงความรู้สึก ได้ขยายความคิดของตนเองให้กระจ่าง และพัฒนาทางภาษา การเริ่มต้น ให้เด็กเล่านิทานอาจเป็นคำถามนำ ใช้ภาพหรือเริ่มต้นเรื่องให้ก็ได้แต่ถ้าเป็นนิทานที่ครูเล่าเองควรมีการถามตอบโต้ที่ให้เกิดคิดระหว่างการเล่านิทานด้วย

2 สร้างความรักการอ่านและหนังสือให้กับเด็ก เวลาเล่านิทานเป็นเวลาสร้าง ความสนใจในการอ่านและหนังสือให้กับเด็กมาก ครูควรเตรียมพร้อมโดยการอ่านนิทานเล่มที่จะ เล่าให้เข้าใจจำได้ เวลาอ่านให้เปิดหนังสือเสมอตาเด็ก ตาครูจับที่เด็กคอยสังเกตเวลาเล่านิทาน ควรจัดเป็นกลุ่มเล็ก 4 - 5 คน ถ้าทำไม่ได้ก็ให้เด็กนั่งเป็นวงเห็นหน้าครูชัดเจน และครูเห็นเด็ก ทุกคน ถ้าเด็กรู้สึกเพลิดเพลินกับนิทานจากหนังสือที่ครูเล่า เด็กจะชอบและสนใจที่จะหาอ่านด้วย ตนเอง สิ่งนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างนิสัยรักการอ่านและความรักหนังสือที่ดี

3 สร้างการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ ดังกล่าวแล้วว่าเนื้อหานิทานและเรื่องราวต่างๆ ของนิทานครูสามารถบูรณาการข้อความรู้ลงไปนิทานเพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้ เช่น การสร้างวินัย ด้วยนิทานการสอนคณิตศาสตร์ด้วยนิทาน การเล่ามีความสำคัญมาก ผู้เล่าที่ดีต้องสนุกไปกับ นิทานและสามารถสื่อสารเรื่องราวให้เด็กเกิดความ กระตือรือร้นที่จะฟัง

สรุปได้ว่าจุดประสงค์ของการเล่านิทาน คือ การใช้นิทานเพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้ เรื่องราวต่างๆ และพัฒนาด้านภาษา ความคิด ความเข้าใจ จิตนาการ ด้านอารมณ์ จิตใจ สติปัญญา สร้างสมาธิ สอดแทรกคติสอนใจ และปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก

4.3 คุณค่าและประโยชน์ของนิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย

วรรณิ ศิริสุนทร (2532 : 31) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักสำรวมอริยาบทของตนเอง
2. ทำให้เด็กได้ผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเพิ่มพูน

ความรู้จากการฟัง

3. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา เด็กรู้จักคำมากขึ้น รู้จักเก็บใจความและเนื้อเรื่อง
4. ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีที่พึ่งทางใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
5. ทำให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่องราวที่ได้ฟัง
6. ช่วยให้เด็กได้รู้จักโลกจากแง่มุมเล็กๆน้อยๆ จากนิทานที่ได้ฟัง สามารถตัดสินใจใน

การแสดงออกและสนองตอบต่อเหตุการณ์ต่างๆได้ถูกต้อง

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2536 : 125 - 126) ได้กล่าวว่า นิทานมีอิทธิพลต่อเด็กมากในระดับปฐมวัย การที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กมากยิ่งขึ้น การเล่านิทานมีคุณค่าดังนี้

1. ช่วยชดเชยประสบการณ์แก่เด็กให้เท่าเทียมกับเด็กในเมือง
2. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการให้กับเด็ก
3. ช่วยฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เข้าใจวิธีการปฏิบัติตัวขณะฟังนิทาน และสามารถเก็บใจความตามเรื่องราวที่ฟังคนอื่นเล่าได้ตามสมควรแก่วัย
4. ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินมีความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิดกับผู้เล่า
5. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบฟังนิทานและความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทานก่อนที่จะอ่านได้อย่างเข้าใจ
6. ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้างยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน
7. ช่วยให้ครูและผู้ปกครอง ทราบถึงความรู้สึกที่อยู่ในตัวของเด็กจากการสนทนาซักถามในขณะที่ฟังนิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2543 : 55 - 56) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. เด็กๆหรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกอบอุ่นหรือใกล้ชิดกันเองกับผู้เล่า
2. เด็กๆหรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกรวมในขณะที่ฟัง ทำให้เขาเกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย และสดชื่นแจ่มใส
3. เด็กๆหรือผู้ฟังจะมีสมาธิหรือตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้นหรือยาวขึ้น โดยเฉพาะผู้เล่าที่มีความสามารถในการตรงให้ผู้ฟังหรือเด็ก ๆจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่าเล่าเรื่องที่มีขนาดยาว
4. เด็กๆหรือผู้ฟังจะถูกกล่อมเกลียดด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ทำให้เด็กและผู้ฟังเข้าใจในความดีและความงามยิ่งขึ้น

5 นิทานจะทำให้เด็ก ๆ หรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับและการให้มองโลกในแง่ดี

6 นิทานจะทำให้เด็ก ๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหา

7 นิทานสามารถสร้างความกล้าให้กับเด็ก ๆ หรือผู้ฟังได้โดยการแสดงออกที่ผ่านกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ

8 เด็ก ๆ และผู้ฟังจะได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

9 นิทานช่วยเสริมสร้างจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง

10 นิทานสามารถช่วยให้เด็ก ๆ และผู้ฟังได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง การออกเสียง การกระดกลิ้นตัว ร เรือ และ ล ลิง ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ

สรุปได้ว่า คุณค่าและประโยชน์ของนิทานคือเป็นสื่อที่จะให้ความรู้ ความสนใจกับเด็ก ช่วยให้เด็กจดจำ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ช่วยแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทำให้ความสนุกสนาน ผ่อนคลายอารมณ์ เกิดจินตนาการ ฝึกทักษะทางภาษา การสื่อสาร การแก้ปัญหา เปิดโลกกว้างให้กับเด็ก ก้าวหน้าทันเหตุการณ์ ฝึกสมาธิ ความตั้งใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

4.4 รูปแบบการเล่านิทาน

สนใจ บุญอรพิภิญโญ (2539 : 9 -10) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเล่านิทานไว้ดังนี้

1 การเล่านิทานปากเปล่า ผู้เล่าจะใช้คำพูดถ่ายทอดเรื่องราวด้วยเสียงธรรมชาติของตนเอง ผู้เลาบางคนมีความสามารถพิเศษในการทำเสียงเลียนเสียงต่างๆ ช่วยให้นิทานน่าสนใจมากขึ้น

2 การเล่านิทานประกอบวาดภาพ ในสมัยโบราณมีการเล่านิทานประกอบภาพวาดบนพื้นดิน พื้นทราย ฝาผนัง แผ่นหนัง ต่อมาเริ่มวาดลงกระดาษและผ้า

3 การเล่านิทานประกอบภาพ ผู้เล่าจะเตรียมหนังสือนิทานที่มีภาพประกอบสวยๆ ให้ ผู้ฟังได้ชมในขณะที่ฟังนิทาน

4 การเล่านิทานประกอบเส้นเชือก ผู้เล่าต้องเตรียมเชือกนำปลายทั้งสองข้างมาผูกติดกัน ใช้นิ้วมือทั้ง 10 นิ้ว ทำเป็นเส้นเชือกรูปทรงต่างๆ หรืออาจใช้เชือกวางเป็นรูปทรงต่างๆ บนกระดาษหรือแผ่นโปร่งใส

5 การเล่านิทานประกอบหุ่นประดิษฐ์ ผู้เล่าต้องเตรียมหุ่นให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ขณะเล่านิทานจะนำหุ่นออกมาแสดงประกอบ หุ่นที่ใช้มีลักษณะเช่น หุ่นมือ หุ่นถุงกระดาษ หุ่นกระบอก เป็นต้น

6 การเล่านิทานประกอบหุ่นปะ ผู้เล่าต้องเตรียมกระดาษสาสี่ กระดาษแม่เหล็ก หรือเวทิจำลองและเตรียมตัวละครที่ทำจากกระดาษด้านหลังติดกระดาษทราย สำหรับติดบนกระดาษผ้าสาสี่จะทำให้นิทานสนุกสนานยิ่งขึ้น

7 การเล่านิทานประกอบการพับผ้าเช็ดหน้าหรือการพับกระดาษ ผู้เล่าต้องเตรียมกระดาษเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขณะเล่านิทานครูจะสาธิตการพับผ้าหรือกระดาษเป็นรูปสัตว์ รูปดอกไม้ สิ่งของต่างๆ เด็กจะสนุกสนานและฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อมือและสายตาไปด้วย

8 การเล่านิทานประกอบการร้องเพลง ผู้เล่าอาจเอานิทานมาเขียนใหม่ให้เป็นบทเพลงและใส่ทำนองกระตุ้นให้เด็กสนใจในเพลง

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 36 - 55) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเล่านิทานดังนี้

1 การเล่านิทานปากเปล่า เป็นการเล่านิทานที่ผู้เล่าต้องเตรียมตัวให้พร้อม ตั้งแต่การเลือกเรื่องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟัง นิทานปากเปล่าเป็นนิทานที่ดึงดูดและเร้าความสนใจของผู้ฟังด้วยน้ำเสียง แววดา ลีลา และท่าทางประกอบการเล่าที่สง่างามและพอเหมาะพอดี

2 นิทานวาดไปเล่าไป เป็นการเล่านิทานที่ผู้เล่าต้องมีประสบการณ์การเล่านิทานแบบปากเปล่าอยู่มากพอสมควร แต่จะต้องเพิ่มการวาดรูปในขณะที่เล่าเรื่องราว รูปที่วาดขณะเล่าเรื่องนี้ ภาพที่วาดออกมาอาจสอดคล้องกับเรื่องที่เล่า หรือบางครั้งเมื่อเล่าจบ รูปที่วาดจะไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เล่าเลยก็ได้ คือ จะได้ภาพใหม่เกิดขึ้น

3 นิทานที่เล่าโดยใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบขณะเล่า เป็นนิทานที่ผู้เล่าจะต้องใช้สื่อที่จัดเตรียมหรือหามาเพื่อใช้ประกอบการเล่า เช่น การเล่าโดยใช้หนังสือ นิทานหุ่นนิ้ว นิทานขีด นิทานเชือก เป็นต้น

กฤษยา ดันติผลาชีวะ (2547 226 - 228) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเล่านิทานไว้ดังนี้

1 การเล่านิทานปากเปล่า เป็นการเล่านิทานที่อาศัยเพียงพูดและน้ำเสียงของผู้เล่า ไม่มีการใช้สื่อประกอบการเล่า นอกจากน้ำเสียงและจังหวะการพูดที่สูงต่ำเร้าใจ ผู้ฟังตามเนื้อเรื่องที่นำเสนอ การเล่านิทานวิธีนี้ต้องใช้ศิลปะในการพูด และการเล่าที่จูงใจมาก ส่วนใหญ่มักใช้เป็น การเล่านิทานก่อนนอน เด็กจะฟังแต่น้ำเสียงและเรื่องราวซึ่งเป็นลักษณะของการฟังแบบรับที่จูงใจให้เด็กหลับเป็นหลัก การเล่าตามรูปแบบนี้อาจใช้กับการเล่าที่ต้องการจูงใจให้เด็กทำกิจอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีสมาธิก็ได้ เช่น การเล่านิทานขณะที่ให้เด็กฝึกคิดเลข หรือทำสิ่งที่เด็กเบื่อหน่าย เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินไปทำไป เป็นต้น การเล่านิทานปากเปล่าอาจให้เด็กเล่าเอง ผู้ใหญ่เล่าบ้าง หรือช่วยกันเล่า การเล่านิทานปากเปล่าไม่ควรเล่านานเกิน 15 นาที เด็กจะไม่สนุกนักถ้าต้องนั่งฟังนานๆ นอนฟังจะดีกว่าเพราะถ้าเบื่อก็สามารถหลับได้เลย

2 การเล่านิทานประกอบท่าทาง การเล่านิทานแบบนี้เป็นการเล่าที่มีชีวิตชีวามากกว่าการเล่าปากเปล่า เพราะเด็กสามารถติดตามเรื่องที่เล่าได้และจินตนาการเป็นรูปธรรมมากขึ้นตามท่าทางของผู้เล่าและสนุกมากขึ้น เพราะเห็นภาพพจน์ของเรื่องที่เล่าท่าทางที่ใช้ประกอบการเล่านิทานอาจเป็นท่าทางของผู้เล่า ท่าทางแสดงร่วมของเด็ก ได้แก่ การทำหน้าตา การแสดงท่าทางกาย หรือการเล่นนิ้วมือประกอบการเล่า

3 การเล่านิทานประกอบภาพ ภาพที่ใช้ในการเล่านิทานมีหลายชนิด มีทั้ง ภาพถ่ายภาพไปสเดอร์ ภาพจากหนังสือ ภาพวาด ภาพสไลด์ ภาพเคลื่อนไหว หรือภาพถ่าย การมีภาพสวยๆ มาประกอบการเล่านิทานจะดึงดูดใจเด็กและสร้างสรรค์จินตนาการอันบันเทิงให้กับเด็กมาก โดยเฉพาะภาพการ์ตูนที่เคลื่อนไหวไปมา จะล่อตาลุ่ลตาเด็ก จะดึงดูดใจ ทำให้เด็กติดตามเรื่องราวด้วยความอยากรู้เด็กจะสนุกมากขึ้นถ้าในขณะที่ฟังเรื่องและดูภาพนั้นผู้เล่ากระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นและร่วมสร้างจินตนาการให้กับนิทานที่เล่า

4 การเล่านิทานประกอบเสียง ได้แก่ เสียงเพลง เสียงดนตรี เทปบันทึกเสียงต่างๆ สามารถนำมาประกอบการเล่านิทานได้ จุดประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นเร้าให้เกิดความตื่นเต้น อยากรู้อยากติดตาม การนำเสียงมาประกอบการเล่านิทานจะมีลักษณะเช่นเดียวกับละครวิทยุที่ใช้เสียงประกอบเพื่อให้เกิดการฟังที่มีจินตนาการและอารมณ์ นอกจากเสียงเพลง เสียงดนตรีในการเล่านิทานเราอาจใช้เสียงเด็กมาประกอบการเล่าได้ ตัวอย่างเช่น เมื่อเล่าถึงรถไฟวิ่ง ผู้เล่าอาจชักชวนให้ผู้ฟังร่วมทำเสียง รถไฟวิ่ง ฉีกฉีก ปู๊นๆ ประกอบการเล่า ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศการฟังนิทานสนุกไปอีกแบบ

5 การเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่ หรือผู้เล่าจัดทำขึ้น เช่น หน้ากากตัวแสดงในนิทาน หุ่นมือ หุ่นชัก หุ่นเชิด ตุ๊กตา เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อการเล่านิทานที่สำคัญ อุปกรณ์ที่สามารถทำให้เด็กสนุกสนานตื่นตาไปกับนิทานที่เล่าได้อย่างดี สร้างความสนใจในการฟังนิทานให้แก่เด็กมากกว่ารูปแบบอื่นๆ

6 การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ บางครั้งนิทานไม่จำเป็นต้องอาศัยภาพนิ่ง การสร้างบรรยากาศที่น่าสนใจให้กับเด็กเพื่อให้เด็กติดตามและคิดคือการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ ผู้เล่าต้องสามารถวาดได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องสวยแต่ต้องสื่อได้เข้าใจ มีจินตนาการ การเล่าจะเป็นการเล่าไปวาดไป สนทนาไป เด็กจะสนุกมาก และจินตนาการตามมือของผู้เล่า เช่น นกตัวหนึ่งผู้เล่าวาดภาพนกเกาะอยู่บนต้นไม้ ผู้เล่าวาดภาพต้นไม้ขณะวาดก็สนทนากับเด็กว่าจะวาดต้นอะไร ทำไม่ต้องวาดต้นนั้นเพราะอะไร ข้อมูลสนทนาที่ให้นี้คือองค์ความรู้ที่เด็กจะได้รับพร้อมกันด้วย

7 การเล่านิทานไม่จบเรื่อง เป็นการเล่าที่เจตนาให้เด็กคิดแล้วถูกเรื่องต่อโยงมาเล่าต่อจากครู ซึ่งนอกจากพัฒนาภาษายังพัฒนาความคิดให้กับเด็กเช่นกันกับการเล่าต่อเรื่องราว

สรุปได้ว่ารูปแบบการเล่านิทานมีด้วยกันหลากหลายวิธี ได้แก่ การเล่านิทานปากเปล่า การเล่านิทานประกอบภาพ การเล่าโดยใช้หุ่นมือ การเล่านิทานโดยใช้เชือก การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ การเล่านิทานไม่จบเรื่อง เป็นต้น ซึ่งเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ กระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้ จินตนาการ ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น และมีแรงจูงใจที่จะอ่านหนังสือ ดังนั้นในการเลือกรูปแบบการเล่านิทานจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความสนใจของเด็ก เลือกรูปแบบที่มีเนื้อหาสนุกสนาน เด็กมองเห็นชัดเจน มีคุณค่า และพัฒนาเด็กทางด้านภาษา สติปัญญา และจิตใจไปด้วย

4.5 เทคนิคและวิธีการเล่านิทาน

ไพพรรณ อินทนิล (2534 103 - 106) กล่าวถึงผู้เล่านิทานที่มีความสามารถเล่าได้เก่งจะต้องทำให้นิทานนั้นมีชีวิตชีวาสนุกสนานเป็นที่หลงใหลติดอกติดใจของเด็ก ๆ ได้ โดยมีวิธีการดังนี้

- 1 ผู้เล่าควรเล่าตามลำดับเหตุการณ์ไม่กระโดดข้ามไปมา
- 2 มีเทคนิคประกอบการเล่า
 - ใช้น้ำเสียงประกอบการเล่า
 - ใช้ท่าทางประกอบการเล่า
 - ใช้สีหน้าและแววตาประกอบการเล่า
 - ใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่า
- 3 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
 - บรรยากาศเงียบสงบ
 - ผู้ฟังไม่อยู่ในภาวะหิว ร้อน หรือ่วงนอน
 - สถานที่สบาย สะอาด
 - ความยาวของนิทานเหมาะสมกับช่วงความสนใจของผู้ฟังแต่ละวัย
- 4 ควรมีการประเมินผลการเล่านิทาน เพื่อทราบข้อดี ข้อบกพร่องของตนเองเพื่อทำให้การเล่านิทานครั้งต่อไปสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จอห์น และ แมรี่ (John, & Mary 1995 143) ได้กล่าวถึงการเล่านิทานที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจไว้ดังนี้

- 1 ผู้เล่าควรสบตาผู้ฟังเมื่อเริ่มเล่า
- 2 เล่าในสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า
- 3 มีการฝึกซ้อมอย่างเพียงพอในเรื่องที่เลือกมาเล่า สามารถเล่าได้อย่างคล่องแคล่ว
- 4 ใช้น้ำเสียงในการเล่าที่ชัดเจนและน่าสนใจ

จากการศึกษาเอกสารในคู่มือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางระดับก่อนประถมศึกษาที่เผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 78 - 79) ได้เสนอวิธีการเล่านิทานที่ครูควรทราบดังนี้

- 1 เนื้อเรื่องต้องเหมาะสมกับวัยใช้น้ำเสียงที่มีความดีชะแว่วความชัดเสมอไป และผู้เล่าต้องจำเนื้อเรื่องได้ทุกตอน
- 2 เสียงผู้เล่าจะต้องให้เด็กทั้งหมดได้ยินเสียงผู้เล่าอย่างชัดเจน ระดับเสียงและจังหวะพูดถูกต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ใส่ความรู้สึกลงไปในน้ำเสียง ทำเป็นเสียงเด็ก เสียงคนแก่ หรือทำเสียงตามลักษณะของตัวละครได้ เด็กจะยิ่งสนใจมากยิ่งขึ้น

3 ทาทาง ถ้ามีภาพประกอบผู้เล่าไม่ต้องใช้ทาทางมาก แต่เน้นที่ภาพ หากไม่มีภาพประกอบก็ควรใช้ทาทางประกอบบ้างตามโอกาส แต่อย่ามากเกินไป ฟังระวังให้เป็นไปตามธรรมชาติ

4 จังหวะในการพูดเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้นิทานน่าสนใจ

5 อารมณ์ ในขณะที่เลาควรเล่าให้เด็กเห็นถึงความรู้สึก และอารมณ์ของผู้เล่า เช่น อารมณ์รื่นเริง ความรู้สึกตื่นเต้น หรืออารมณ์เศร้า

6 ข้อตกลงก่อนฟังนิทานควรมีข้อตกลงก่อนว่าผู้ฟังจะต้องไม่พูดแซง ในขณะที่ฟังนิทาน

7 เวลาที่เลา เด็กอายุ 4 - 5 ขวบ หรือ 5 - 6 ขวบ ใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที เกริก ยूनพันธ์ (2543 : 68) ได้กล่าวถึงวิธีการเลานิทาน ผู้เลาจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1 การเลือกเรื่องที่จะใช้เล่า

2 การดัดแปลงเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง

3 การเตรียมตัวและจัดเตรียมสื่อเล่านิทานของผู้เลา

4 การลงมือเล่านิทาน ผู้เลาจะต้องเล่าให้ราบรื่นโดยตลอด ด้วยรูปแบบและเทคนิค

เฉพาะของ ผู้เลาเอง

5 สถานที่และเวลาที่ใช้เลานิทาน ผู้เลาจะต้องพิจารณาเพื่อความเหมาะสม

6 การติดตามผลการเล่านิทาน ผู้เลาจะต้องสังเกตความพึงพอใจของผู้ฟังด้วยว่าผู้ฟังให้ ความสนใจมากน้อยเพียงใด

วิลโล มาศจรัส (2545 : 118 - 119) ได้กล่าวถึงเทคนิคการเล่านิทานอยู่ที่สวนประกอบต่างๆ ดังนี้

1 น้ำเสียง

โดยปกตินักเลานิทานจะต้องเป็นผู้มีน้ำเสียงที่แจ่มใส เพราะการเลานิทาน น้ำเสียงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นิทานที่เล่าน่าสนใจหรือไม่ ดังนั้นเวลาเลานิทาน ผู้เลาจะต้องรู้จักใช้น้ำหนักของคำให้มีความหนักเบาตามอารมณ์ของตัวละคร

2 การใช้สีหน้าท่าทาง

การใช้สีหน้าท่าทางประกอบการเล่านิทานถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง เช่น การแสดงอารมณ์โกรธด้วยการนวดหน้า แสดงถึงอารมณ์ดีด้วยรอยยิ้มหรือหัวเราะ ร่าเริง แสดงความสงสัยด้วยการขมวดคิ้ว เป็นต้น

3 การสบตาผู้ฟัง

การเล่านิทานจะดูเป็นกันเองยิ่งขึ้น หากผู้เลา เล่านิทานไปด้วยการสบตากับผู้ฟังนิทานไปด้วย รวมถึงการให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในนิทานในบางช่วงตอนที่เห็นว่ามีเหมาะสม

ฮิลดา(Hilda 2001 : 102) ได้กล่าวครุณนอกจากเล่าเรื่องจากหนังสือแล้ว ยังสามารถใช้วิธีการเปลี่ยนระดับเสียง สามารถใช้หุ่นมือ อุปกรณ์ต่างๆเช่นของเล่น เพลง บอร์ดติดรูป และนิ้วมือ

หรือการวาดรูป ซึ่งจะช่วยสร้างความประทับใจและความบันเทิงในเด็กกลุ่มเล็กหรือขนาดใหญ่ วิธีที่จะสนับสนุนให้เด็กได้เลาเรื่อง โดยการให้เด็กเลาคนเดียว หรือเลาเรื่องซ้ำกับที่ครูเลา

สรุปได้ว่า การใช้เทคนิคและวิธีการเลานิทานนั้น เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่ผู้เล่าต้องอาศัยประสบการณ์ การฝึกฝนบ่อยๆ จนกลายเป็นเทคนิคของผู้เล่าแต่ละคนเอง เพียงแต่ต้องยึดหลักไว้ว่า การเลานิทานนั้นต้องมีชีวิตชีวา สนุกสนาน มีน้ำเสียงทาทา ลีลาการเล่า กระบวนการเลาที่ดี และอาจใช้สื่อประกอบการเลานิทาน ที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่เลาและมีสีสันน่าสนใจเป็นสำคัญ

4 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลานิทาน

4 6 1 งานวิจัยในต่างประเทศ

มอร์โรว์ (Morrow 1985) ได้ทำการวิจัยผลของการเลานิทานแบบเลาเรื่องซ้ำ โดยไม่มีการชี้แนะในระดับเด็กวัยอนุบาล อายุเฉลี่ย 5 ปี 7 เดือน ผู้วิจัยและผู้ช่วยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิธีการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเลาเรื่องเดียวกันให้เด็กฟังในขณะเวลาเลานิทานปกติ หลังการเลานิทานให้กลุ่มควบคุมวาดภาพจากเรื่องที่ฟัง และกลุ่มทดลองเลาเรื่องซ้ำให้ครูฟังเป็นภาพบุคคลโดยไม่มีการชี้แนะ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ คำโครงเรื่องสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 05 แต่คะแนนความรู้โครงเรื่องหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองเพียงร้อยละ 3 1

ซิมสัน (Simpson 1988) ได้ทำการศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กวัยอนุบาล อายุ 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเลานิทานแบบเลาเรื่องซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า การเลาเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนละเอียดละออ ครอบคลุมความหมายที่ต้องการสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ ซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำตอบประโยค ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำพูด ซึ่งมิลเลอร์ (Miller 1951) ถือว่า ความสามารถนี้เป็นเครื่องมือที่สามารถวัด ความซับซ้อนของรูปประโยคได้อย่างดี

4 6 2 งานวิจัยในประเทศ

กัลยา จันทรประภาพ (2538 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของครูในการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 5 - 6 ปี ในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สภาพการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์ประจำวันครูอนุบาลมีจุดมุ่งหมายในการใช้หนังสือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาหนังสือที่ใช้ส่วนมากเป็นหนังสือภาพกิจกรรมที่นำหนังสือมาใช้เป็นกิจกรรมวงกลม ลักษณะการใช้ส่วนมากใช้ประกอบการเลาเรื่อง หลังจากใช้หนังสือเสร็จแล้วเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามปัญหาและถามปัญหาให้เด็กตอบ ปัญหาในการใช้หนังสือที่พบคือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ สภาพการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อกระตุ้นความสนใจในการใช้

หนังสือ พบวาคูรอนุนบาลมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมที่จัด คือ กิจกรรมการเล่านิทาน หลังการจัดกิจกรรมครูได้สนทนากับเด็กถึงประโยชน์ของกิจกรรม ปัญหาในการจัด กิจกรรมที่พบคือ ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการจัดกิจกรรม เนื่องจากมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งเสริมการใช้หนังสือ สวมมากจัดในห้องเรียน ที่มีแสงสว่างและอากาศถ่ายเทได้ดี

อลิสซา เพ็ชรรัตน์ (2538 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 - 5 ปี จำนวน 32 คน ผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการจับใจความสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาพูดสื่อความหมายก่อนการทดลองสูงกว่าหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

พจมาน เทียนมนัส (2539 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบแสดงละครสร้างสรรค์ และประกอบการวาดภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 38 คน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานแบบประกอบการวาดภาพ

เนื่อน้อง สันนบุญ (2541 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 45 คน ผลของการศึกษาพบว่า คะแนนความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และหลังการทดลองกับวิธีการจัดประสบการณ์เล่านิทานที่เด็กเล่าเรื่องตามรูป จากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากครุมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 001

ประไพ แสงดา (2544 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุ 4 - 5 ปี จำนวน 15 คน ผลของการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นตลอดระยะเวลาตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8

เบญจจะ คำมะสอน (2544 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุ 4 - 5 ปี จำนวน 30 คน ผลพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่าเรื่องต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบก่อนและหลังการทดลองมีความสามารถด้านการฟังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ด้านการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการพูดเล่าเรื่องก่อนและหลังการทดลองมีความสามารถด้านการฟังแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 001 ด้านการพูดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 001 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่านี้อย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่านี้อย่างต่อเนื่องโดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การพูดเล่านี้อย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบมีแนวโน้มความสามารถด้านการฟังสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่านี้อย่างต่อเนื่อง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ทั้งสองแบบมีความสามารถด้านการฟังและการพูดก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงจากก่อนการทดลองสูงขึ้น

จากงานวิจัยที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเล่านิทาน สามารถสร้างให้เด็กมีการเรียนรู้ การคิด ความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก นิทานช่วยพัฒนาเด็กในหลายหลายด้าน ได้แก่ การอ่าน การฟัง การเขียน คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ผู้เล่าจะต้องสนุกกับการเล่า นิทานและสื่อสารเรื่องราวกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วม และมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้เล่า กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัย

5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

5.1 ความหมายของจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 291) ได้ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ , ศิลธรรม , กฎศีลธรรม

สุดาวดี ไยพิมล (2533 : 17) ได้ให้ความเห็นว่า จริยธรรมเป็นแนวทางความประพฤติในสังคมที่กำหนดไว้ว่าสิ่งใดเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง ดีงาม และพฤติกรรมใดไม่เหมาะสม ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญในการกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิด และตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับของสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

นิศารัตน์ ศิลปะเดช (2534 : 11) ได้สรุปความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทาง แบบแผน หรือหลักการที่ว่าด้วยความดีงามซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักการของศาสนา หรือสิ่งที่คนในสังคมยอมรับว่าเป็นความดีความถูกต้อง เป็นต้นว่า หลักของ ศีล สมาธิ ปัญญา หลักของการยึดประโยชน์ส่วนรวม หรือหลักของการพัฒนาประเทศ

วารี นิยมธรรม (2536 : 9) ได้ให้ความเห็นว่า จริยธรรมหมายถึง แนวทางในการปฏิบัติอันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการ และประเมินแล้วว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งผู้กระทำจะได้รับความพึงพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 278) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมหมายถึง

1 เป็นสาขาหนึ่งของวัฒนธรรม

2 เป็นหลักประพจน์ที่ถูกประเมินและยอมรับกันในแต่ละสังคมว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ยุติธรรม เป็นสัจจะและเหมาะสม

3 ผู้ปฏิบัติสามารถบรรลุถึงสภาพชีวิตที่มีคุณค่า อันพึงประสงค์ของตนและสังคมนั้นๆ พิวาเจท์ (Piaget 1960 1) ให้ความเห็นไว้ว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสพการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจและอนามัยบุคคล ความสัมพันธ์รวมกันในรูปแบบของการกระทำ และสิทธิ

โคลเบอร์ก (Kohlberg 1976 4) กล่าวถึงจริยธรรมว่า จริยธรรมเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดีเป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคมซึ่งบุคคลพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีความประพฤติเป็นของตนเอง โดยสังคมจะเป็นตัวตัดสินผลของการกระทำนั้นว่าเป็นการกระทำที่ถูกหรือผิดจากความหมายจริยธรรมที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จริยธรรม คือแนวทางหรือกฎเกณฑ์ความประพฤติ การปฏิบัติที่ถูกต้องดีงาม เป็นที่ต้องการของสังคมและผู้กระทำเกิดความพึงพอใจ ก่อให้เกิดคุณค่าต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

5.2 ความสำคัญของจริยธรรม

จริยธรรมมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยในการปูพื้นฐานลักษณะอันดีงามให้กับเด็ก ควรให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นนิสัย ซึ่ง ชีราพร กุลนันทน์ (2544) ได้กล่าวถึงการพัฒนาเด็กมี 3 ด้าน คือ

1 ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) ได้แก่ การเกิดความรู้ ความเข้าใจว่าสิ่งใดดี สิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดควรทำ สิ่งใดควรยกเว้น

2 ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ได้แก่ การเกิดความรู้สึกโน้มเอียงทางอารมณ์ที่สะท้อนออกมาในลักษณะทางการชอบ -ไม่ชอบ อย่างเห็นความสำคัญเต็มใจรับคานิยมเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

3 ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ได้แก่ความสามารถที่จะลงมือปฏิบัติด้วยกายหรือวาจา ในลักษณะนิสัยทางจริยธรรม

จากความสำคัญของจริยธรรมที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จริยธรรมช่วยปูพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกที่ดีให้กับเด็ก อีกทั้งเป็นแนวทางให้เด็กเลือกปฏิบัติจนเป็นนิสัยได้อย่างถูกต้อง

5.3 องค์ประกอบของจริยธรรม

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 279) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางจริยธรรมไว้ดังนี้ จริยธรรมประกอบด้วยลักษณะ 4 อย่าง คือ

1 ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ว่า การกระทำใดดีละเลว ควรไม่ควร ปฏิบัติในทัศนะของสังคม

- 2 เจตคติทางจริยธรรม เป็นความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะนั้นๆ เพียงใด
 - 3 เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึงการที่บุคคลใช้เหตุผล ในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - 4 พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึงการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคม
- ธีราพร กุลนันทน์ (2544 : 8) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางจริยธรรม ไว้ 3 มิติดังนี้
- 1 มิติของความรู้ คือ ความเข้าใจเหตุผลของความถูกต้องดีงาม ความสามารถในการตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยความคิด โดยใช้ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมในการตัดสินใจพฤติกรรมใดดี ถูกและควร พฤติกรรมใดไม่ดี ไม่ถูกหรือไม่ควรเป็นต้น
 - 2 มิติของความรู้สึก คือ เป็นส่วนประกอบของอารมณ์ความรู้สึก ได้แก่ ความพึงพอใจ ความเลื่อมใส ศรัทธา ความนิยมยินดีที่จะรับและนำจริยธรรมนั้นๆ มาเป็นแนวปฏิบัติ
 - 3 มิติด้านความประพฤติ คือ เป็นส่วนของการแสดงพฤติกรรมตนเองต่อผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นว่า ถูกหรือไม่ถูก ควรหรือไม่ควรเพียงใด
- จากองค์ประกอบของจริยธรรม สรุปได้ว่า จริยธรรมประกอบไปด้วยปัญญา ความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมการแสดงออกที่เกี่ยวกับจริยธรรมซึ่งมีกฎระเบียบ และสังคมส่วนใหญ่ชื่นชอบ และยอมรับ

5.4 รูปแบบของจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

จากโครงการวิจัยวิธีการเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย (อำไพ สุจริตกุล, และคนอื่นๆ 2531 : 421) สรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมกับเด็กในระดับอนุบาลไว้ 8 ประการคือ

- 1 ความมีวินัย
- 2 มีสติ
- 3 กตัญญู
- 4 เมตตา
- 5 อุตุน
- 6 ซื่อสัตย์
- 7 ประหยัด
- 8 ขยัน

วรารักษ์ รักวิจัย (2535 : 114) ได้กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กกับพัฒนาการทางจริยธรรมจะมีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัยมีดังนี้

- 1 มีระเบียบวินัยเคารพสิทธิของผู้อื่น

- 2 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 3 รู้จักเสียสละ
- 4 มีความกตัญญูกตเวที
- 5 มีความขยันหมั่นเพียร
- 6 มีความรับผิดชอบ
- 7 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 8 สามารถควบคุมตนเองได้
- 9 การประหยัด

ราตี ทองสวัสดิ์ (2539 :3) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล สรุปได้ดังนี้ คือ

- 1 วาจาสุภาพ
- 2 การมีสัมมาคารวะ
- 3 ความอดทน
- 4 การรู้จักรอคอย
- 5 การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- 6 ความเพียร
- 7 ความรับผิดชอบ
- 8 ความเมตตากรุณา
- 9 การเป็นผู้ให้
- 10 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 11 ความซื่อสัตย์
- 12 ความประหยัด
- 13 การให้อภัย
- 14 ความเกรงใจผู้อื่น

กุลยา ดันติผลาชีวะ (2547 : 212) ได้กล่าวถึงจริยธรรมที่ปลูกฝังในเด็ก มี 2 ประการ คือ

1 จริยธรรมภายในตน ได้แก่ รับผิดชอบ ริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยเหลือตนเอง ประหยัด และรู้จักการดูแลตนเอง

2 จริยธรรมสากล เป็นจริยธรรมที่มีต่อผู้อื่นหรือการปฏิบัติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อ การช่วยเหลือผู้อื่น การนับถือผู้อื่น การตรงต่อเวลา

มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร (2547 : 12) ได้กล่าวถึงลักษณะนิสัยทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนา 3 ด้าน คือ

1 การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อตนเอง คือ การช่วยเหลือตนเอง การรักษาความสะอาด การมีความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร การมีระเบียบวินัย การประหยัดอดออม การรู้จักรอคอย อดกลั้น สามารถควบคุมตนเองได้

2 การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อผู้อื่น คือ ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา การเคารพสิทธิของผู้อื่น การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความกตัญญู กตเวทิต์ การรู้จักเล่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3 การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม คือ การรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดี การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและประหยัด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่ารูปแบบจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัย คือ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบ ความรับผิดชอบ รู้จักรอคอย ช่วยเหลือตนเอง ประหยัด ความกตัญญู ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือผู้อื่น และรักษาสิ่งแวดล้อม

5.5 จริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

พริยา ศุภศรี (2546 88 - 144) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่ต้องการให้มีในเด็กอายุ 1 - 3 ปีไว้ดังนี้

- 1 เชื้อพึง
- 2 สุภาพเรียบร้อย
- 3 มีระเบียบวินัย
- 4 มีนิสัยใฝ่รู้
- 5 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 6 เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 7 ประหยัดและอดออม

สยมพร เคไพบูลย์ (2546 83 - 86) ได้กล่าวถึงการปลูกฝังให้เด็กอายุ 1 - 3 ปี มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่างๆไว้ดังนี้

- 1 การใช้วาจาสุภาพ
- 2 รู้จักรักและเมตตาผู้อื่น
- 3 รู้จักให้อภัย
- 4 เห็นอกเห็นใจ ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี
- 5 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

นิดดา หงษ์วิวัฒน์ (2544 25 - 31, 105 - 109) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กอายุ 2 - 3 ปีไว้ดังนี้

- 1 ความกตัญญู
- 2 ความมีน้ำใจ

สรุปได้ว่าจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะที่ควรได้รับการปลูกฝังจากพ่อแม่ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจากของ พิริยา ศุภศรี (2546), สยมพร เคไพบูลย์ (2546) และนิดดา หงษ์วิวัฒน์

5.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรม

ในการศึกษาทางด้านจริยธรรม มีนักทฤษฎีทางจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่าจริยธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับบุคคล มีต้นเหตุมาจากอิทธิพลทางสังคมมากกว่าทางพันธุกรรม บุคคลจะต้องเรียนรู้และยอมรับประเพณีของสังคมของตน แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดทางจริยธรรมนี้ยังมีความแตกต่างกัน ดังนั้นทฤษฎีทางจิตวิทยาจึงสามารถนำมาศึกษาทางด้านจริยธรรมได้ดังนี้ คือ

1) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพิวาเจท์

พิวาเจท์ พบว่า กระบวนการที่ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงพัฒนาย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคมนั่นเอง พิวาเจท์ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้น และได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์การแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม (สุภาวดี สุจรีต 2531 : 15 อ้างอิงมาจาก Piaget 1962 : 16 - 19) ไว้ดังนี้

1 ขั้นก่อนจริยธรรม (แรกเกิด - 2 ปี) เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมและระบบกฎเกณฑ์อย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกาย จึงประพฤติปฏิบัติกระทำเพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม จะพูดและแสดงการรับรู้ของตนเองเท่านั้น

2 ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง (อายุ 2 - 8 ปี) เด็กสามารถรับรู้สภาพแวดล้อม และบทบาทของตนต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ เห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม

3 ขั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ 8 ปีขึ้นไป) เด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา ซึ่งเด็กสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจจะประเมินความถูกต้องโดยดูจากเจตนาผู้กระทำและตั้งเกณฑ์ของตนเองได้

พิวาเจท์ได้อธิบายว่า จริยธรรมมีความแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ทุกชนิด และเขาได้สังเกตการเล่นของเด็ก พบว่า เด็กที่อยู่ในช่วงอายุก่อน 8 ปี เป็นระยะที่ผู้มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็ก และยึดถือกฎเกณฑ์ที่ได้จากผู้ใหญ่เป็นกฎเกณฑ์ตายตัว

2) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์กได้พัฒนาระดับจริยธรรมและเหตุผลเชิงจริยธรรมกำหนดเป็นทฤษฎี (Kohlberg's theory) ไว้เป็นระดับ จำแนกตามอายุดังนี้ (กุลยา ดันติผลาชีวะ 2547 : 212 - 213)

1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) เป็นลักษณะการแสดงออกเชิงจริยธรรมและเหตุผลขึ้นอยู่กับรางวัลและการลงโทษ มี 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นยึดคำสั่งและการถูกลงโทษ พบได้ในเด็กอายุ 2 - 7 ปี เด็กช่วงนี้จะแสดงจริยธรรมเพราะกลัวการลงโทษ เหตุเพราะผู้ใหญ่สั่ง เช่น กลัวถูกตี

ขั้นที่ 2 ขั้นยึดของรางวัล เด็กอายุ 7 - 10 ปี จะกระทำดีมีคุณธรรม ที่เห็นรางวัลและความสนใจของตนเอง เด็กจะเชื่อคำสั่งหรือไม่ว่าอยู่ที่ตัวเด็กเอง และเด็กจะรู้สึกว้าวินนั้นเป็นการทำดีจากการได้รางวัล

2 ระดับกฎเกณฑ์ (Coventionally Level) เป็นจริยธรรมเชิงเหตุผลขั้นที่ 2 หรือขั้นกลาง ในขั้นนี้เด็กจะคิดถึงเหตุผลเชิงจริยธรรมก้ำกึ่งระหว่างความรู้สึกของตนกับมาตรฐานจริยธรรมภายนอกเป็นเกณฑ์มากกว่ามี 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 3 ยึดตามแบบผู้อื่น เป็นช่วงจริยธรรมของวัยรุ่น อายุ 10 - 13 ปี เป็นช่วง จริยธรรมที่เด็กต้องการความมั่นใจการดูแลและการศรัทธา ยึดการปฏิบัติด้วยเหตุผลทาง จริยธรรมตามมาตรฐานของพ่อแม่เพื่อเป็นคนดีในสายตาพ่อแม่

ขั้นที่ 4 ยึดกฎระเบียบสังคม คนชววัย 13 - 16 ปี เป็นช่วงวัยที่มีเหตุผลและเรียนรู้สังคมอย่างชัดเจน เด็กจะมีเหตุผลจริยธรรมตามระเบียบหรือกฎของสังคมและกฎหมาย

3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post - conventional Level) เป็นเหตุผลจริยธรรมที่อย่างเข้าสูการเป็นผู้ใหญ่ เป็นจริยธรรมระดับสูงสุดที่เกิดจากภายในตัวบุคคลเองเป็นรู้จักตนเองและตัดสินใจด้วยตนเองมี 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 5 ยึดมั่นคำสัญญา เป็นขั้นที่คนมีจริยธรรมโดยเข้าใจถึงคุณค่าของคนและกฎหมายว่ามีความสัมพันธ์กัน คนรู้จักกฎหมายสำคัญแต่กฎหมายเปลี่ยนได้แต่ค่านิยมแห่งตนมีความสำคัญกว่ากฎหมาย

ขั้นที่ 6 ยึดจริยธรรมสากล เป็นวัยผู้ใหญ่เป็นขั้นของจริยธรรมสูงสุดเป็นการปฏิบัติที่ใช้มาตรฐานของสิทธิมนุษยชน คำนี้ถึงจิตสำนึกที่ดีมากกว่ากฎหมาย

การพัฒนาจริยธรรมของคนจะมีการเปลี่ยนแปลงตามวัยที่สืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับ โคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการของจริยธรรมเป็นไปตามลำดับขั้นจากขั้นที่หนึ่งผ่านไปตามลำดับจนถึงขั้นที่หกจะข้ามขั้นไม่ได้ (Morrison 1998 259)

3) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของ فروยด์

فروยด์ (Sigmund Freud) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับจริยธรรมไว้ แตกต่างจากแนวคิดของพิวาเจท์และโคลเบอร์ก فروยด์เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นเกี่ยวข้องกับพัฒนาระบบซูปเปอร์อีโก้ (Superego) ของเด็ก ซูปเปอร์อีโก้เป็นส่วนหนึ่งของจิตใจ ในลักษณะของความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หรือพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานการยอมรับจากสังคม ซึ่งได้รับการปลูกฝังมาจากการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ และพัฒนาการแสดงบทบาทเพศจากพ่อแม่ของตน โดยการเลียนแบบบทบาททางเพศจากพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศเดียวกันกับตน ซูปเปอร์อีโก้จะพัฒนาขึ้นจากการเลียนแบบบทบาททางเพศนี้ ซึ่งประกอบด้วย 2 ลักษณะคือ(จิราภรณ์ อารยะรังษฤษฎ์ 2539 57 - 58)

1 Ego ideal หมายถึง การแสดงออกที่สมบูรณ์แบบเป็นมาตรฐานของแต่ละบุคคลซึ่งพัฒนามาจากการที่เด็กยอมรับความคิดและค่านิยมของผู้ใหญ่ในสังคมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2 Conscience หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของเด็กที่พัฒนามาจากการที่เด็กมีประสบการณ์ในการทำความผิด และเกิดความรู้สึกผิดขึ้นในใจ

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม พอสรุปได้ว่าการพัฒนาทางด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะนั้นมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ คือ ขบวนการทางสติปัญญา การเรียนรู้ การเลียนแบบ การพัฒนาซูปเปอร์อีโก้ในตัวเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ การพัฒนาทางด้านจริยธรรมจะเป็นไปตามลำดับขั้น เด็กจะเกิดการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคลที่ใกล้ชิดที่มีอิทธิพลต่อตัวเด็ก เด็กจะเลียนแบบบุคคลในสังคม โดยการสังเกตถึงการแสดงออกของผู้อื่นที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และจะจดจำการกระทำและพฤติกรรมของผู้ใหญ่ และนำมาปฏิบัติตามการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สังคมจะทำให้เด็กมีประสบการณ์ รับผิดชอบต่อตนเอง ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กเตาะแตะเพื่อปูพื้นฐานทางด้านจริยธรรมนั้น ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไป โดยสอดแทรกให้เด็กในชีวิตประจำวัน การเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้อย่างหลากหลาย ได้เห็น ได้ฟัง ซึมซับเข้าไปในสมองอยู่ตลอดเวลา จะช่วยให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้จริยธรรม เด็กจะเกิดความรู้ความเข้าใจ ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดไม่ถูกต้อง จะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ในการแสดงออกในลักษณะที่ดีทางด้านจริยธรรม

5.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

5.7.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ดีโรส์ ริสเรเมด และมอร์แกน (Devries, Reese - Leamed, & Morgan 1991) ได้ศึกษาองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนตรัคติวิส โดยเชื่อว่าเป็นตัวแปรในการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กในด้านวิธีการสอน และบรรยากาศการเรียนรู้โดยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนระหว่างวิธีการสอนและบรรยากาศการเรียนรู้แบบต่างๆ มีผลต่อการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็ก จากการศึกษาเปรียบเทียบระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอายุ 5 - 6 ปี ที่มาจาก 3 รูปแบบ คือ

1 รูปแบบการสอนโดยเน้นให้เด็กทำงานที่ต้องทำคือ การฝึกฝนตนเองโดยการอ่าน เขียน และคิดคำนวณ ครูมีบทบาทในการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กโดยตรง บรรยากาศในชั้นเรียนมีความเคร่งเครียด เด็กขาดโอกาสในการเลือก หรือตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง และไม่ส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ตัวอย่างรูปแบบการสอนชนิดนี้ว่าการสอนแบบ Direct Instruction (DISTER)

2 รูปแบบการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ เด็กมีโอกาสนในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย โดยครูเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ แนะนำ และร่วมมือ บรรยากาศไม่ตึงเครียด มีความเป็นมิตร และความเห็นอกเห็นใจต่อกัน ตัวอย่างรูปแบบการสอนชนิดนี้ เช่น การสอนแบบสร้างองค์ความรู้ (Constructivist)

3 รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน (Eclectic) เป็นวิธีที่ให้เด็กมีอิสระในการเลือกและตัดสินใจทำกิจกรรมบ้าง แต่ครูยังคงเป็นผู้กำหนดการเรียนรู้ และสั่งการให้เด็กปฏิบัติสิ่งต่างๆ ตามที่กำหนด จากการศึกษาพบว่าร้อยละของระดับจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 และด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกันระดับ 2 พบมากที่สุดใเด็กวัยอนุบาลที่มาจากรูปแบบการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ (Constructivist) และรูปแบบการสอนแบบ Eclectic มีค่าร้อยละของจริยธรรมทางสังคมทั้งสองด้านรองลงมา และในขณะที่พบได้น้อยสุดในเด็กวัยอนุบาลจากการสอนแบบ DISTER

คาร์เนย์ (Carney 1992) ได้ศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับความดีและไม่ดีด้านเหตุผลเชิงคุณธรรมของเด็กจำแนกตามอายุเพศ ผลการวิจัย การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเหตุผลเชิงคุณธรรมของเด็ก 3 ด้าน ได้แก่ ทฤษฎีคุณธรรมของเด็ก พัฒนาการเหตุผลเชิงคุณธรรม จำแนกความแตกต่างของอายุและเพศ ด้วยการวิเคราะห์คำอธิบายที่เกิดจากความรูสึกของเด็กเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีจากชนิดของการกระทำที่เด็กเลือกมาอภิปรายและนำเสนอ รวมถึงระดับการตัดสินใจจริยธรรม และจริยธรรมเชิงเหตุผลแบบเอื้ออาทร โดยจำแนก ตามอายุ และเพศของเด็ก นอกจากนี้ยังศึกษาความเห็นของเด็กเกี่ยวกับจุดกำเนิดคุณธรรม และวิธีการที่คนใดคนหนึ่งจะเป็นคนดี ข้อมูลที่ศึกษาได้มาจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากเด็กในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน และโรงเรียนของรัฐ จำนวน 134 คน ประกอบด้วยเด็กชายเด็กหญิงอายุ 4 ขวบ 10 ขวบ และ 16 ปี การสัมภาษณ์เป็นการถามสิ่งที่ดีและไม่ดีที่เด็กทำตามอายุและเพศของเด็ก จากคำตอบของเด็กสามารถจำแนกเหตุผลเชิงคุณธรรมได้ 5 กลุ่ม ดังนี้ การช่วยเหลือกับการทำร้าย การทำตามกฎกับการทำลายกฎ การสร้างมิตรกับการทำลายความสัมพันธ์ ความจริงจังกับการทำลายใจ การใช้อำนาจกับการไม่ใช้อำนาจ ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายทุกกลุ่มให้ความเห็นตรงกันว่า การรักษาสัมพันธภาพเป็นการแสดงออกที่สำคัญของคนดี จากการวิเคราะห์พบว่าการใส่ใจต่อการสร้างสัมพันธภาพจะเพิ่มขึ้นตามอายุ โดยเด็กหญิงจะเกิดขึ้นเร็วกว่าเด็กชายสำหรับ คุณธรรมด้านไม่ดีพบว่าไม่แตกต่างกันระหว่างเพศ การประเมินภาพจริยธรรมในการตัดสินใจและเหตุผลทางจริยธรรมแบบเอื้ออาทร ผู้วิจัยใช้มาตรประมาณค่าซึ่งพัฒนามาจากของ ลีออนส์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าทั้งเด็กชายและเด็กหญิงให้เหตุผลทั้งสองประการเหมือนกันแต่เด็กหญิงมีแนวโน้มใช้จริยธรรมเชิงเหตุผลแบบเอื้ออาทรมากกว่าและเร็วกว่าเด็กชาย ส่วนเด็กชายจะใช้จริยธรรมในการตัดสินใจจริยธรรมไม่ดีเร็วกว่าเด็กหญิง การใช้จริยธรรมในการตัดสินใจการกระทำที่ดีจะเพิ่มขึ้นตามอายุทั้งสองเพศ ระดับของเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 2 ด้านแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มจริยธรรม

5 7 2 งานวิจัยในประเทศ

สุดาวดี โยพิมล (2533 62) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยใช้การเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือและการเล่านิทานโดยแสดงบทบาท สมมติประกอบกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล อายุ 5 - 6 ปี ผลการศึกษาว่า

เด็กที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยการแสดงบทบาทสมมติประกอบมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 01 แต่เด็กที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ มีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่สูงกว่าเด็กที่ได้ฟังการเล่านิทาน โดยใช้หุ่นประกอบ

วิลาวัลย์ เมื่อกพวง (2536 69) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ โดยใช้คำถามประกอบกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล อายุ 4 - 5 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ โดยใช้คำถามประกอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ แบบปกติมีพฤติกรรมทางสังคม ด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

วาริ นิยมธรรม (2536 59) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบจากนิทานชาดก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และทดลองสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 - 6 ปี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดกมีพัฒนาการเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาขึ้นกว่าก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และนักเรียนที่ได้รับการทดลองสอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดก ทดลองสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มควบคุม มีพัฒนาการเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาความแตกต่างของแต่ละคู่พบว่ากลุ่มที่สอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดกมีพัฒนาการเชิง จริยธรรมด้านความเมตตากรุณามากกว่ากลุ่มควบคุม และกลุ่มสอนตามแผนการสอนของกอง วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มควบคุม มีพัฒนาการเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณามากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

จิราภรณ์ วสุวัต (2540 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5 - 6 ปี จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ กลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ กลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกันระดับ 2 สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ กลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 สูงกว่าก่อนการทดลองโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 01 หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ กลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกันระดับ 2 สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 01 ผลการสัมภาษณ์ชีวิตในชั้นเรียน

ของกลุ่มทดลองสะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมสูงกว่า กลุ่มควบคุมและผู้ประเมินส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าโปรแกรมฯมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

ภัททิยา กฤษณะพันธ์ (2540 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่มีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอายุ 5 - 6 ปี โดยนำคุณธรรม 4 ประการ คือ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความขยันหมั่นเพียร และการประหยัด มาจัดกิจกรรมเสริมแนวการจัดประสบการณ์ประจำวัน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมเสริมแผนการจัดประสบการณ์ปกติ มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม

เบญจพร สมานมาก (2540 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมละครส่งเสริมจริยธรรมและสนทนาเสริมจริยธรรมที่มีต่อการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กอายุ 5 - 6 ปี ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครส่งเสริมจริยธรรม กิจกรรมสนทนาจริยธรรมและกิจกรรมแบบปกติ มีการรับรู้ทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครส่งเสริมจริยธรรมแตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรม และกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรมและกิจกรรมแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พิชญ์ ชำมา (2543 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กวัยอนุบาลโดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีสองแพรง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 อายุ 5 - 6 ปี จำนวน 32 คน ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ระดับ 2 สูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระดับ 2 สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นจะพบว่าจริยธรรมเป็นแนวทางแบบแผน หรือหลักการที่วาดด้วยความดีงามซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักการของศาสนา หรือสิ่งที่คนสังคมยอมรับว่าเป็นความดีความถูกต้อง (นิศารัตน์ ศิลปเดช 2534 11) จริยธรรมเป็นเรื่องของการฝึกนิสัย โดยทำบ่อยๆ ซ้ำๆ จนเป็นนิสัยแล้วกลายเป็นคุณธรรม เป็นการริเริ่มจากภายนอกเข้าสู่ภายใน และเป็นลักษณะนิสัย เป็นคุณสมบัติที่ดีในจิตใจ ฉะนั้น กระทำความดีต้องทำบ่อยๆ จนเป็นนิสัย การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก จึงควรเป็นไปอย่างธรรมชาติ เป็นปกติหลีกเลี่ยงการสั่ง การบังคับ การสอนตรงๆ แต่ค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นพื้นฐานความรัก

ความเข้าใจและให้เสรีภาพ โอกาสเด็กในการคิด การใช้ปัญญาให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง (พระเมธีธรรมมาภรณ์ อ้างในกระทรวงศึกษาธิการ 2541) จริยธรรมมีความสำคัญสำหรับเด็กในการปูพื้นฐานลักษณะอัน ดึงามให้กับเด็ก ให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นนิสัย ซึ่งควรได้รับการพัฒนาใน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิปัญญา ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย (ธีราพร กุลนันทน์ 2544) การพัฒนาจริยธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้กับเด็กวัยเตาะแตะ เพราะเด็กเปรียบเสมือนผ้าขาวที่พร้อมจะรับการแต่งแต้มจากผู้ใหญ่ และเป็นวัยที่พร้อมจะได้รับการปลูกฝังโดยผู้ใหญ่ต้องมีวิธีการในการปลูกฝังที่หลากหลายเช่นการเสริมแรง การเลียนแบบ การสร้างสัมพันธ์ที่ดี เด็กวัยเตาะแตะจะซึมซับ รับรู้จริยธรรมจากการสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ผ่านกระบวนการที่ เด็กนำเอาสิ่งที่เด็กได้ยิน ได้สัมผัส ได้ชิม ได้กลิ่น จากสิ่งเร้าภายนอกรอบตัว จัดระเบียบจนเกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจ (พัชรี สวนแก้ว 2545 40) จริยธรรมที่ควรปลูกฝังในเด็กวัยเตาะแตะมีด้วยกันหลายด้าน คือ การใช้วาจาสุภาพ รู้จักรักและเมตตาผู้อื่น รู้จักให้อภัย เห็นอกเห็นใจ ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ (สยมพร เคโพบูลย์ 2546 83 - 86)

ในการปลูกฝังจริยธรรมครูและผู้ปกครองจำเป็นต้องเลือกจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายที่จะทำให้เด็กรู้สึกวาจริยธรรมเป็นเรื่องง่าย ไม่น่าเบื่อ ซึ่งในการจัดกิจกรรมที่จะปลูกฝังจริยธรรมให้กับเด็กวัยเตาะแตะมีด้วยกันหลายวิธี วิธีหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจ คือการเล่านิทาน เพราะ การเล่านิทานมีความสำคัญสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ เมื่อครูและผู้ปกครองเล่านิทานให้เด็กฟัง เด็กจะได้ใกล้ชิดกับครูและผู้ปกครอง เด็กจะรู้สึกอบอุ่น มั่นคง สร้างความสุข ความผูกพัน การเล่านิทานจะช่วยสร้างให้เด็กเข้าใจ สิ่งต่างๆรอบตัว ซึมซับการใช้ภาษา ครูและผู้ปกครองจึงควรเลือกวิธีการเล่านิทาน และเลือกสื่อที่เหมาะสมกับเด็กวัยเตาะแตะ เพราะเด็กวัยเตาะแตะมีช่วงความสนใจสั้น จึงจำเป็นต้องใช้สื่อที่เร้าต่อความสนใจของเด็ก เด็กจะสนุกสนานเพลิดเพลิน และติดตามเรื่องราวที่ฟังตลอดทั้งเรื่อง ครูและผู้ปกครองควรจัดหาสื่อที่กระตุ้นความสนใจที่เด็กสามารถมองเห็นความเป็นจริงเหมือนมีชีวิต หรือเคลื่อนไหวได้ เด็กจะเกิดความเข้าใจได้ดี (สันหพัฒน์ อรุณธารี 2544 24) สื่อที่นิยมนำมาใช้ประกอบการเล่านิทานที่ดีที่สุดก็คือนิทาน เพราะนิทานมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ดี มีภาพประกอบที่ชัดเจน สีสดใส แสดงจุดเด่นของเรื่องและตัวละครได้เป็นอย่างดี นิทานเป็นสื่อช่วยพัฒนาความคิดและจินตนาการของเด็กได้อย่างสมวัย นิทานสามารถขยายสิ่งที่ป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่เด็กมองเห็น นิทานสามารถเข้าถึงธรรมชาติของเด็กและพัฒนาเด็กโดยไม่รู้ตัว (เบญจวรรณ กิสุขพันธ์ 2547 137)

ปัจจุบันนิทานสำหรับเด็กในท้องตลาดไม่นิยมจัดทำหนังสือสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ สวนใหญ่จะจัดทำนิทานสำหรับเด็กโต เนื้อหานิทานค่อนข้างยาว จงใจสอนเด็ก เน้นให้ความรู้ ความสนุกสนานกับเด็กเป็นส่วนใหญ่ และไม่เน้นปลูกฝังด้านจริยธรรม ทั้งที่ในปัจจุบันจริยธรรมมีความสำคัญในการพัฒนาเด็ก ช่วยปูพื้นฐานทางด้านจิตใจให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ครูและผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องจัดหา จัดเตรียม หรือจัดทำสื่อที่ส่งเสริมจริยธรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยเตาะแตะ โดยใช้วัสดุในการจัดทำ

ที่หาได้ง่ายและสะดวกในการจัดทำนิทาน เพื่อใช้ในการเล่าให้เด็กฟัง เป็นการสอนเด็กไปในตัว เด็กจะซึมซับเข้าไปในความทรงจำของเด็กได้นานกว่าการพำสอนโดยตรง (พิริยา สุขศรี 2546

11) จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดทำชุดนิทาน ที่มีเนื้อหาสาระส่งเสริมจริยธรรมให้กับเด็กวัยเตาะแตะ เพื่อให้ครูและผู้ปกครองใช้ในการเล่านิทานประกอบการสนทนา ตอบคำถาม และเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ปกครองได้ตระหนักและเข้าใจ เห็นความสำคัญในการจัดทำชุดนิทาน เพื่อส่งเสริม จริยธรรมให้กับเด็กวัยเตาะแตะต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1 การพัฒนาชุดนิทาน
- 2 การทดสอบประสิทธิภาพของนิทาน

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

- 1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาและการผลิตหนังสือนิทาน
- 2 เด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 2 - 3 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของศูนย์ปฏิบัติการและศึกษาพฤติกรรมเด็กก่อนวัยเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตพระนครใต้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพของชุดนิทาน หมายถึง ผู้มีประสบการณ์ตรงด้านหนังสือนิทานและมีผลงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ประกอบด้วย

- 1 1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาของหนังสือนิทานจำนวน 5 ท่าน
- 1 2 ผู้เชี่ยวชาญทางการผลิตหนังสือนิทานจำนวน 5 ท่าน

2 เด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 2 - 3 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของศูนย์ปฏิบัติการและศึกษาพฤติกรรมเด็กก่อนวัยเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ ที่เป็นประชากรทั้งหมด จำนวน 20 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินประสิทธิภาพของชุดนิทาน

การพัฒนาชุดนิทาน

ผู้วิจัยดำเนินการ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

- 1 การสร้างชุดนิทาน
- 2 การทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดนิทาน

1 ขั้นตอนในการสร้างชุดนิทาน

1.1 การสร้างเนื้อหาิทาน

1.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการสร้างนิทาน

1.1.2 ดำเนินการสร้างเนื้อหาิทานดังนี้

1) กำหนดความคิดรวบยอดและจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ซึ่งในที่นี้กำหนดให้ชุดนิทานที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาส่งเสริมจริยธรรม 3 ด้าน คือ ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ ด้านละ 3 เรื่อง รวมทั้งหมด 9 เรื่อง

2) กำหนดโครงเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่วางไว้

3) เขียนเนื้อเรื่องตามโครงเรื่องโดยยึดหลักการเขียนหนังสือสำหรับเด็กของ สนิท สัตโยภาส (2536 : 16)

1.2 การสร้างรูปเล่มนิทาน

1.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปเล่มนิทาน

1.2.2 นำเนื้อเรื่องที่ได้ไปวาดภาพและจัดทำเป็นชุดนิทาน โดยยึดหลักของจินตนา ไบกาชุย (2542 : 10 - 19) ดำเนินการดังนี้

1) จัดหน้าและเขียนเนื้อเรื่อง

- วางตัวอักษรของเนื้อเรื่องและรูปภาพ ลงในหน้ากระดาษ ให้มีความสมดุล น่าอ่าน รูปตอรูปมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันหมด ตั้งแต่หน้าแรกจนหน้าสุดท้าย

2) วาดภาพตามเนื้อเรื่องที่เขียนขึ้น

- วาดภาพลายเส้นง่ายๆ เป็นภาพที่เหมือนจริง เน้นในเรื่องสัดส่วนขนาด และรายละเอียดของภาพที่วาด ภาพต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง แสดงอารมณ์ ความรู้สึก และการเคลื่อนไหว สีของภาพ เน้นสีที่สดใส

3) จัดทำเป็นรูปเล่มให้เหมาะสม

- จัดเรียงหน้าตามลำดับ ดังนี้

1 หน้าปก

2 เนื้อหาิทาน

3 คำถามท้ายเล่ม

4 ปกหลัง

1.1.3 สร้างคู่มือการใช้ชุดนิทาน ประกอบด้วย ลักษณะชุดนิทาน เวลาในการใช้ชุดนิทาน ขั้นตอนการเล่านิทาน

วิธีการหาคุณภาพของนิทาน

1.1.4 ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาที่ส่งเสริมจริยธรรมและการสร้างชุดนิทานสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ

2 นำชุดนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปหาคุณภาพของชุดนิทาน โดยใช้แบบประเมินชุดนิทานด้านเนื้อหา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมกับเด็กวัยเตาะแตะโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็น นักวิชาการมีผลงานด้านการวิจัยธรรมชาติของเด็กปฐมวัย 1 ท่าน นักวิชาการด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา 2 ท่าน นักวิชาการด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย 1 ท่าน และครูผู้สอนเด็กปฐมวัยที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท 1 ท่าน ดังนี้

อาจารย์เบญจพร สมานมาก

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

อาจารย์มลวิภา ภูลสนอง

อาจารย์แผนกวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

อาจารย์เวียงศิริ ไกรเกตุ

อาจารย์โรงเรียนวัดโตนด เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์

อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์สุภักดิ์ ไหวหากิจ

อาจารย์โรงเรียนบ้านซอนไพร

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

3 ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาที่ผ่านการตรวจสอบโดยใช้เกณฑ์พิจารณาความเห็นตรงกัน 3 ใน 5 ท่าน พบว่านิทานทั้ง 9 เล่ม ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านเห็นด้วยกับเนื้อหา โดยไม่ต้องแก้ไข 3 เรื่อง คือ เรื่องก้องแบ่งปัน เรื่องมาเล่นด้วยกัน และกว้างน้อยสวัสดิ์ได้รับ สวนอีก 5 เล่ม ให้แก้ไขภาษาที่ใช้ เปลี่ยนชื่อเรื่อง และเพิ่มบทสนทนาให้มากขึ้น ส่วนอีก 1 เล่ม คือ เรื่องผู้ช่วยเหลือ ต้องแก้ไขสาระทั้งหมดให้ สอดคล้องกับความคิดและพัฒนาการของเด็ก

4 นำนิทานที่ผู้วิจัยแก้ไขเนื้อหาแล้วไปออกแบบรูปเล่ม ภาพประกอบ แล้วนำไปหาคุณภาพของชุดนิทานทั้งฉบับโดยใช้แบบประเมินชุดนิทานด้านการผลิตหนังสือนิทาน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของ รูปเล่ม ความน่าสนใจ ขนาดของเล่ม ความแข็งแรง ทนทาน และรูปภาพที่ชัดเจน สีสันสดใส สอดคล้องกับเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นนักวิชาการด้านวรรณกรรมสำหรับเด็ก 2 ท่าน นักวิชาการด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา 2 ท่าน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย 1 ท่าน ดังนี้

รองศาสตราจารย์กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์

อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์

อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์สมใจ อู่ยกสิวัฒนา

อาจารย์แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

อาจารย์รัชนิวรรณ เพ็งปรีชา

อาจารย์แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

อาจารย์อนงค์ วรพันธ์

โรงเรียนแม่พระประจักษ์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

5 ได้ผลคะแนนคุณภาพของชุดนิทาน โดยรวม อยู่ในระดับดี (ตาราง 3) ผู้วิจัยสามารถนำชุดนิทานไปใช้ได้

6 นำชุดนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมจริยธรรม 3 ด้าน คือ ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ ทั้งหมด 9 เล่ม เพื่อนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

2 ขั้นตอนสร้างแบบประเมินคุณภาพของชุดนิทานทั้งฉบับ

แบบประเมินคุณภาพของชุดนิทานทั้งฉบับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบประเมินด้านเนื้อหา และการผลิตชุดนิทาน เป็นการประเมินรายบุคคล ดำเนินการสร้าง ดังนี้

1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินคุณภาพของชุดนิทานสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบประเมินคุณภาพของชุดนิทานสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ดังนี้

2.1 แบบประเมินคุณภาพของชุดนิทานที่สร้างขึ้นประกอบด้วย ชุดคำถามจำนวนทั้งหมด 1 ชุด แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ลักษณะรูปเล่ม การจัดทำภาพประกอบ เนื้อเรื่อง สาระ และ การใช้ภาษา รวมทั้งสิ้น 22 ข้อ

2.2 สร้างแบบประเมินคุณภาพของชุดนิทานสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) โดยแยกเป็นคำถามครอบคลุมเนื้อหาด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ลักษณะรูปเล่ม	จำนวน	5 ข้อ
- การจัดทำภาพประกอบ	จำนวน	6 ข้อ
- เนื้อเรื่อง สาระ	จำนวน	5 ข้อ
- การใช้ภาษา	จำนวน	6 ข้อ

3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนนระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง ชุดนิทานมีคุณภาพดีมาก

คะแนนระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง ชุดนิทานมีคุณภาพดี

คะแนนระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ชุดนิทานมีคุณภาพพอใช้

คะแนนระหว่าง 150 – 249 หมายถึง ชุดนิทานควรปรับปรุง
 คะแนนระหว่าง 0 – 149 หมายถึง ชุดนิทานใช้ไม่ได้

3 วิธีการทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดนิทาน

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของนิทาน จำนวน 9 เล่ม ซึ่งมีลำดับชั้นการหาประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1.1 ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพรายบุคคล โดยนำนิทาน 1 เล่มไปทดลองใช้กับเด็กวัยเตาะแตะที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน โดยครูเล่านิทานประกอบการสนทนา และการตอบคำถามระหว่างการเล่านิทาน ครูสังเกตพฤติกรรมและข้อบกพร่องของนิทานแต่ละเล่ม เมื่อจบการเล่านิทาน ครูให้เด็กตอบคำถามท้ายเล่มและทำแบบประเมินการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

จากการสังเกตเด็กพบว่า ขณะที่กำลังเล่านิทาน เด็กให้ความสนใจและตั้งใจฟังนิทาน ด้วยความสนุกสนาน มีการซักถามระหว่างการเล่านิทาน เมื่อเล่านิทานจบครูถามคำถามท้ายเรื่อง พบว่าเด็กเข้าใจภาษาที่ใช้ถาม จดจำเหตุการณ์ในนิทาน และสามารถตอบคำถามได้ดีจากการทดลองใช้นิทานพบข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของความชัดเจนของภาพการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร

หลังจากการทดลองหาคุณภาพของนิทาน ครั้งที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อบกพร่องต่างๆแล้วนำไปปรับปรุงนิทานพร้อมนำไปพบผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพทั้งฉบับ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังรายนามต่อไปนี้

รองศาสตราจารย์กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์

อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์

อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์รัชนิวารณ เพ็งปรีชา

อาจารย์แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

3.1.2 ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพกับกลุ่มเล็ก โดยนำนิทานทั้ง 4 เล่ม ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจากครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้กับเด็กวัยเตาะแตะที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน ทำการทดลองพร้อมกันทั้งกลุ่ม โดยวิธีการเดียวกันกับครั้งแรก เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อบกพร่องเกี่ยวกับนิทาน ความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนของภาพ และคำถามท้ายเล่ม เพื่อนำไปปรับปรุงนิทานในแต่ละเล่ม

จากการสังเกตเด็กพบว่า เด็กๆชอบและสนใจฟังนิทาน เด็กๆช่วยกันตอบคำถามท้ายเรื่อง นอกจากนี้ยังพบข้อบกพร่องในเรื่องของรายละเอียดของภาพ เช่น มือ และตา ยังวาดได้

ไม่ชัดเจน ควรวาดให้ชัดเจน พื้นที่ในแต่ละหน้ายังวาง ควรมีการวาดเพิ่มเติม ตัวอักษรที่ใช้ยังไม่ชัดเจน ควรเขียนใหม่ให้ชัดเจน

หลังจากการทดลองหาคุณภาพของนิทาน ครั้งที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงนิทาน แล้วเสนอต่อประธานควบคุมปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมเพื่อให้ได้นิทานที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อนำไปทดลองภาคสนาม ดังรายนามต่อไปนี้

รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ

อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์

อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์มลวิภา ภูสสนอง

อาจารย์แผนกวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

3.1.3 ครั้งที่ 3 นำนิทาน ทั้ง 9 เล่ม ที่ปรับปรุงในครั้งที่ 2 แล้ว ไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เป็นเด็กชาย - หญิง อายุ 2 - 3 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของศูนย์ปฏิบัติการและศึกษาพฤติกรรมเด็กก่อนวัยเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ เพื่อหาประสิทธิภาพของนิทาน (80/80) ดังนี้

1) เมื่อเล่านิทานจบแล้วให้เด็กตอบคำถามท้ายเรื่องในแต่ละเล่มเพื่อนำคะแนนไปหาประสิทธิภาพของชุดนิทานจากจำนวนเด็กที่ตอบคำถามถูกต้องตามเกณฑ์ 80/80 (เป็นคะแนน 80 ตัวแรก)

2) หลังจากการเล่านิทานจนครบทั้ง 9 เล่มแล้ว ผู้วิจัยนำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะมาทำการประเมินกับกลุ่มตัวอย่างแล้วบันทึกคะแนนหลังการใช้นิทาน (เป็นคะแนน 80 ตัวหลัง)

3) เปรียบเทียบความก้าวหน้าในการรับรู้จริยธรรมโดยการนำคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลก่อนการเล่านิทานและหลังการเล่านิทาน (Pretest - Posttest) โดยการตอบคำถามสั้นๆ เพื่อประเมินเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) มีการพัฒนาการรับรู้จริยธรรมเพิ่มขึ้นหรือไม่

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม 3 ด้าน คือ ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ

และวาจาสุภาพ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นโดยใช้ชุดนิทาน เป็นการประเมินรายบุคคล

1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ดังนี้

2.1 แบบประเมินที่จะสร้างขึ้นนี้ประกอบด้วย ชุดคำถามจำนวนทั้งหมด 1 ชุด มี 3 ตอน ซึ่งรวมทั้งสิ้น 24 ข้อ มีคำตอบ 2 ตัวเลือก และเป็นการประเมินโดยให้ผู้รับการประเมินตอบคำถาม โดยการชี้คำตอบ ผู้ประเมินจดบันทึกคำตอบที่ผู้รับการประเมินเลือก

2.2 สร้างแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับจริยธรรมด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1	ความเมตตา	จำนวน	8 ข้อ
ตอนที่ 2	ความเอื้อเฟื้อ	จำนวน	8 ข้อ
ตอนที่ 3	วาจาสุภาพ	จำนวน	8 ข้อ

3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตรการการให้คะแนน ดังนี้

ตอนที่ 1

- 1 คะแนน หมายถึง เด็กเลือกคำตอบที่แสดงออกถึงความเมตตาที่เหมาะสมที่สุด
- 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่เลือกคำตอบที่แสดงออกถึงความเมตตา

ตอนที่ 2

- 1 คะแนน หมายถึง เด็กเลือกคำตอบที่แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อที่เหมาะสมที่สุด
- 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่เลือกคำตอบที่แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อ

ตอนที่ 3

- 1 คะแนน หมายถึง เด็กเลือกคำตอบที่แสดงออกถึงวาจาสุภาพที่เหมาะสมที่สุด
- 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่เลือกคำตอบที่แสดงออกถึงวาจาสุภาพ

4 สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม ประกอบด้วย ขั้นตอนในการประเมิน คำสั่ง เวลาในการทำประเมินโดยให้สอดคล้องกับแบบประเมินที่สร้างขึ้น

วิธีการหาคุณภาพของแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

1 นำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์ ความเหมาะสมของรูปที่ใช้จำนวน 5 ท่าน เป็นนักวิชาการมีผลงานด้านการรับรู้จริยธรรมของเด็กปฐมวัย 1 ท่าน นักวิชาการ

ด้านการศึกษาปฐมวัย 1 ทาน และครูผู้สอนเด็กปฐมวัยที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท 3 ทาน
ดังนี้

อาจารย์เบญจพร สมานมาก

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ศึกษาพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จังหวัดบุรีรัมย์

อาจารย์สุภักดิ์ ไหวหากิจ

อาจารย์โรงเรียนบ้านซอนไพร

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

อาจารย์อุไรวรรณ โชติชูขณะ

อาจารย์โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

อาจารย์น้ำทิพย์ ชูเวทย์

อาจารย์แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

อาจารย์เสาวนีย์ จันท์ที่

อาจารย์โรงเรียนวัดวังหมัด สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

2 ปรับปรุงแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี)

ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะโดยใช้เกณฑ์พิจารณา
ความเห็นตรงกัน 2 ใน 3 ทาน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านความเมตตา

- คำถามข้อที่ 1 เปลี่ยนคำว่า หัวเราะเยาะ เพราะเด็กอาจไม่เข้าใจ
- คำถามข้อที่ 4 ควรเพิ่มคำว่า ลุกขึ้นไปหยิบของเล่นในที่นั่ง
- คำถามข้อที่ 5 รูปภาพไม่ชัดเจน คำถามไม่แสดงถึงความเมตตา
- คำถามข้อที่ 7,8 คำตอบใกล้เคียงกัน เปลี่ยนเป็นยื่นคู่มือสวยๆไม่ไล่

ผีเสื้อ

2.2 ด้านความเอื้อเฟื้อ

- คำถามข้อที่ 4 เพิ่มคำว่า เข้าไปช่วยคุณแม่เช็ดพื้น
- คำถามข้อที่ 6 เพิ่มคำว่า เข้าไปช่วยคุณแม่กวาดบ้าน คำตอบใกล้เคียงกัน
- คำถามข้อที่ 7 เพิ่มคำว่า เดินไปหยิบผ้ามาให้เพื่อนเช็ดโต๊ะ คำถามไม่

ชัดเจน

2.3 ด้านวาจาสุภาพ

- คำถามข้อที่ 1 เพิ่มคำว่า โยนลูกบอล
- คำถามข้อที่ 2 เพิ่มคำว่า ค่ะ / ครับ

- คำถามข้อที่ 4 คำตอบใกล้เคียงกัน คำตอบในข้อที่ 1 ควรเปลี่ยนเป็นวงเล็บตามความสนใจ

3 นำแบบประเมินการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) มาหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยการนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IC ซึ่งมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใช้ได้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 117) ซึ่งในการศึกษาดังกล่าวครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IC เท่ากับ 0.60 - 1.00

4 ปรับปรุงแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบประเมิน คือ ตั้งคำถามได้สอดคล้องกับ จุดประสงค์

5 นำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ที่ผ่านการทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน วิเคราะห์ประเมินรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) 20 ขึ้นไป แล้วคัดเลือกแบบประเมินที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.75 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25 - 0.50 โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ให้เหลือจำนวน 18 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเมตตา คัดเลือกไว้จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1,3,4,6,7,8

ตอนที่ 2 ความเอื้อเฟื้อ คัดเลือกไว้จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 2,3,4,5,6,8

ตอนที่ 3 วาจาสุภาพ คัดเลือกไว้จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1,3,4,5,7,8

6 หาความเชื่อมั่นของแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม โดยวิธี คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) สูตร KR 20 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 123) ซึ่งได้ความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับเท่ากับ 0.76

7 จัดทำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมฉบับสมบูรณ์เพื่อนำต่อไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดนิทาน

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดนิทานโดยการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การวิจัยแบบทดลองกลุ่มเดียว วัดผล ก่อนและหลังการทดลอง (One - Group, Pretest - Pottest Design) ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ทดลอง	O ₁	X	O ₂

เมื่อ	O ₁	แทน	การประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม ก่อนการทดลอง
	X	แทน	การดำเนินการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจริยธรรม
	O ₂	แทน	การประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม หลังการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ทำการทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวม 18 ครั้ง โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย - หญิง วัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของศูนย์ปฏิบัติการและศึกษาพฤติกรรมเด็ก กอนวัยเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

2 ผู้วิจัยทำการประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ ด้วยแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะก่อนการทดลอง โดยผู้วิจัยทำการประเมินและจดบันทึกคะแนนด้วยตนเอง

3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทาน ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ 3 วัน ในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 20 นาที ในช่วงก่อนทำกิจกรรม ในวงกลม เวลา 9.30 - 9.50 น ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน ตามวัน เวลา ดังตารางการเล่านิทาน

4 เมื่อดำเนินการทดลองไปครบ 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ โดยใช้แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ หลังการทดลอง ซึ่งเป็นแบบประเมินชุดเดียวกับที่ใช้ในการประเมินก่อนการทดลอง

5 นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ หลังการทดลองมาตรวจให้คะแนน และนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตาราง 2 การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	นิทานเรื่อง	นิทานส่งเสริมจริยธรรมด้าน
1 4 - 6 มค 2547	1	ลูกกระต่ายหลงทาง	ความเมตตา
	2	ก้องแบงป็น	ความเอื้อเฟื้อ
	3	กวางน้อยสวัสดีครับ	วาจาสุภาพ
2 11-13 มค 2547	4	มาหัวเราะกันดีกว่า	ความเมตตา
	5	มาเล่นด้วยกัน	ความเอื้อเฟื้อ
	6	กวางน้อยขอบคุณครับ	วาจาสุภาพ
3 18-20มค 2547	7	ลิงใจดี	ความเมตตา
	8	ช่วยเหลือกัน	ความเอื้อเฟื้อ
	9	กวางน้อยขอโทษครับ	วาจาสุภาพ
4 25-26มค 2547	10	ลูกกระต่ายหลงทาง	ความเมตตา
	11	ก้องแบงป็น	ความเอื้อเฟื้อ
	12	กวางน้อยสวัสดีครับ	วาจาสุภาพ
5 1-3 กพ 2546	13	มาหัวเราะกันดีกว่า	ความเมตตา
	14	มาเล่นด้วยกัน	ความเอื้อเฟื้อ
	15	กวางน้อยขอบคุณครับ	วาจาสุภาพ
6 8 -10 กพ 2548	16	ลิงใจดี	ความเมตตา
	17	ช่วยเหลือกัน	ความเอื้อเฟื้อ
	18	กวางน้อยขอโทษครับ	วาจาสุภาพ

ขั้นตอนในการเล่านิทาน

1 ขั้นนำ ครูนำเด็กเข้าสู่เรื่องราว เช่น การร้องเพลง การสนทนา การทำท่าทาง การใช้คำถาม และสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูกับเด็กในการปฏิบัติระหว่างการฟังนิทาน

- 2 ชั้นเลานิทาน ครูเลานิทานโดยใช้ชุดนิทานประกอบการสนทนา แสดงความคิดเห็นกับเด็ก
- 3 ชั้นสรุป ครูถามคำถามท้ายเรื่อง โดยครูถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่เล่าให้ฟัง และส่งเสริม จริยธรรมตามจุดประสงค์ของนิทานเรื่องนั้น

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

- 1 ทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดนิทาน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80
- 2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมที่ไปประเมินเด็กกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองมาตรวจให้คะแนน หากคะแนนเฉลี่ยและนำมาวิเคราะห์ระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 2 ระดับ คือ 1 คะแนน กับ 0 คะแนน และเมื่อวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ จำนวน ด้านละ 6 ข้อ
- 3 เมื่อทดลองใช้ชุดนิทานครบ 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการประเมินการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง นำมาตรวจให้คะแนน หากคะแนนเฉลี่ยและนำมาวิเคราะห์ระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมจากเกณฑ์การประเมินโดยรวมและค่าคะแนนเฉลี่ยรายด้านวิเคราะห์ระดับจากเกณฑ์การประเมินรายด้าน
- 4 นำค่าคะแนนของแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมที่ก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบหากาเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน และทดสอบสมมติฐาน t- test แบบ Dependent samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้
- 1 หากาคะแนนเฉลี่ย
 - 2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเลานิทานโดยใช้ ชุดนิทาน เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ โดยใช้ค่าแจกแจง t- test แบบ Dependent sample

1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ยของข้อมูลใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 138)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน มัชฌิมเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 คำนวณเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 143)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่าง

2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม (IC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 117) นำคะแนนที่ได้มาแทนสูตรดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความยากของแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 129)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ
 R แทน จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
 N แทน จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

2.3 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 130)

$$r = \frac{R_u - R_e}{N/2}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

R_u แทน จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มเก่ง
 R_l แทน จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มอ่อน

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม โดยใช้วิธีของคูเดอว์ - ริชาร์ดสัน (Kuder -Richardson) จากสูตร KR - 20 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 123)

$$r_{ii} = \frac{N}{N-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_i^2} \right\}$$

เมื่อ r_{ii} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
 N แทน จำนวนข้อ
 p แทน สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
 q แทน สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ = $1 - p$
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

2.5 หาประสิทธิภาพของชุดนิทาน โดยใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2530 : 495 - 496)

$$E_1 = \left[\frac{\sum x}{\frac{N}{A}} \right] \times 100$$

$$E_2 = \left[\frac{\sum E}{\frac{N}{B}} \right] \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดนิทานคิดเป็นร้อยละจากการตอบคำถามท้ายเรื่อง
 E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมคิดเป็นร้อยละ
 $\sum x$ แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากการตอบคำถามท้ายเรื่อง
 $\sum E$ แทน คะแนนรวมของการทำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมหลังการเล่านิทาน
 N แทน จำนวนผู้เรียน

A แทน คะแนนเต็มของคำถามท้ายเรื่อง

B แทน คะแนนเต็มของแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม

3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สูตร
t - test แบบ Dependent samples ซึ่งมีสูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 165)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ D แทน ผลต่างของคะแนนในแต่ละคู่
N แทน จำนวนคู่

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณภาพของชุดนิทานด้านการผลิตจากผู้เชี่ยวชาญ

ที่	รายการที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S	ระดับคุณภาพ
1	ลักษณะรูปเล่ม			
1 1	ขนาดและความหนา	4 4	0 51	ดี
1 2	ปก (สีและการออกแบบ)	4 4	0 69	ดี
1 3	คุณภาพของกระดาษ	4 4	0 51	ดี
1 4	ขนาดของตัวอักษรและความชัดเจนของตัวพิมพ์	3 9	0 99	ดี
1 5	ศิลปะในการจัดหน้า การเข้ารูปเล่มและการเย็บเล่ม	4 2	0 63	ดี
2	การจัดทำภาพประกอบ			
2 1	คุณภาพของกระดาษ ความชัดเจน (สี)	4 3	0 48	ดี
2 2	ขนาดของกระดาษ	4 5	0 52	ดี
2 3	ลักษณะความสมจริง (ภาพเขียน)	4 0	0 47	ดี
2 4	ความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน	4 5	0 70	ดีมาก
2 5	คำอธิบายประกอบภาพ	4 6	0 51	ดีมาก
2 6	ความต่อเนื่อง	4 5	0 52	ดีมาก
3	เนื้อเรื่อง - สาร			
3 1	ชื่อเรื่อง	4 6	0 51	ดีมาก
3 2	การวางโครงเรื่อง	4 6	0 51	ดีมาก
3 3	วิธีการเสนอเรื่อง	4 5	0 52	ดีมาก
3 4	เอกภาพและความกลมกลืนของเนื้อเรื่อง	4 5	0 52	ดีมาก
3 5	ความสอดคล้องถูกต้องกับเหตุการณ์	4 4	0 51	ดี

ตาราง 3 (ต่อ)

ที่	รายการที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S	ระดับคุณภาพ
4	การใช้ภาษา			
4 1	การวางวรรคตอนความถูกต้องทางไวยากรณ์	4 4	0 51	ดี
4 2	ความเหมาะสมตามวัย	4 6	0 51	ดีมาก
4 3	การใช้คำศัพท์	4 6	0 51	ดีมาก
4 4	ความชัดเจนในการใช้ภาษา	4 5	0 51	ดีมาก
4 5	การใช้บทสนทนาและบรรยากาศดำเนินเรื่อง	4 4	0 51	ดี
4 6	ลักษณะดีเด่นและความคิดริเริ่มของผู้เขียน	4 6	0 51	ดีมาก

จากตาราง 3 การประเมินชุดนิทานโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการผลิตหนังสือนิทานแล้ว ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ลักษณะรูปเล่มอยู่ในระดับดี สวนการจัดทำภาพประกอบ เนื้อเรื่อง-สาระ และการใช้ภาษาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

1 2 การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดนิทานจากการตอบคำถามท้ายเรื่องของชุดนิทานผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยจากการตอบคำถามท้ายเรื่องของชุดนิทานแต่ละเล่ม เพื่อหาประสิทธิภาพตัวแรก (E_1) ปรากฏผล ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าคะแนนจากการตอบคำถามท้ายเรื่องของชุดนิทาน สงเสริมจริยธรรมด้านความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ จำแนกเป็นรายเล่ม

เล่มที่		N	K	C	\bar{X}	S	นักเรียนที่สอบผ่าน		E_1
							จำนวน	ร้อยละ	
1	ลูกกระต่ายหลงทาง	20	5	4	0.93	0.96	18	90	93
2	ก้องแบ่งปัน	20	5	4	0.97	0.41	20	100	96
3	กวางน้อยสวัสดีครับ	20	6	5	0.95	0.57	19	95	95
4	มาหัวเราะกันดีกว่า	20	5	4	0.97	0.41	20	100	96
5	มาเล่นด้วยกัน	20	4	3	0.93	0.48	20	100	91
6	กวางน้อยขอบคุณครับ	20	5	4	0.92	0.59	19	95	92
7	ลิงใจดี	20	5	4	0.95	0.47	20	100	94
8	ช่วยเหลือกัน	20	4	3	0.88	0.55	16	80	90
9	กวางน้อยขอโทษครับ	20	5	4	0.99	0.60	19	95	91
	รวมเฉลี่ย 9 เล่ม								93

จากตาราง 4 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยจากการตอบคำถามท้ายเรื่องของชุดนิทานแต่ละเล่ม คิดเป็นร้อยละ 90 - 96 ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกที่กำหนดไว้ ($E_1 = 80$)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าคะแนนการทำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ภายหลังจากการเล่นด้วยชุดนิทานทั้ง 9 เล่ม เพื่อหาประสิทธิภาพตัวหลัง (E_2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผล ดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าคะแนนจากการทำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ภายหลังจากการเล่น ด้วยชุดนิทาน ครบทั้ง 9 เล่ม

แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม	N	K	C	\bar{X}	S	E_2
ความเมตตา	20	6	5	5.1	0.82	85.0
ความเอื้อเฟื้อ	20	6	5	5.4	0.88	90.0
วาจาสุภาพ	20	6	5	5.0	1.21	83.3
รวมเฉลี่ย 3 ด้าน						86.1

จากตาราง 5 แสดงว่า จากการทำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ภายหลังจากการเล่นด้วยชุดนิทาน ครบทั้ง 9 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 85.0 - 90.0 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพดังหลังที่กำหนดไว้ ($E_2 = 80$)

2 การเปรียบเทียบระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ด้วยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดลองค่า t การเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล และการแปรผลวิเคราะห์ข้อมูลในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 เปรียบเทียบระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน นำคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบ โดยใช้ t - test แบบ Dependent samples ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 ระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี)

ระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		\bar{D}	S	t	p
		\bar{X}	S	\bar{X}	S				
1 ความเมตตา	20	3.70	1.21	5.05	0.80	1.35	1.13	5.31**	0.00
2 ความเอื้อเฟื้อ	20	4.40	1.14	5.40	0.88	1.00	1.12	3.97**	0.01
3 วาจาสุภาพ	20	4.00	1.33	5.00	1.21	1.00	1.25	3.55**	0.02
รวม	20	12.1	3.05	15.4	1.93	3.35	2.32	6.44**	0.00

** p < 0.1

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการจากการเล่นิทานโดยใช้ชุดนิทาน มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการการเล่นิทานโดยใช้ชุดนิทาน เด็กมีการพัฒนาระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมสูงขึ้นทุกด้าน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนคนที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	จำนวนข้อคำถาม
C	แทน	เกณฑ์ที่กำหนด
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D	แทน	ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย
t	แทน	อัตราส่วนค่าวิกฤตที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01
Σx	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการตอบคำถามท้ายเรื่อง
ΣE	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม
E ₁	แทน	ประสิทธิภาพของการใช้ชุดนิทาน คิดเป็นร้อยละจากการตอบคำถามท้ายเรื่อง
E ₂	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม
A	แทน	คะแนนเต็มของการตอบคำถามท้ายเรื่อง
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1 ประสิทธิภาพของชุดนิทาน

1.1 หากคุณภาพของชุดนิทานจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านการผลิตหนังสือนิทาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การพัฒนาชุดนิทานเพื่อการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ สรุปสาระสำคัญและการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- 1 เพื่อพัฒนาชุดนิทานสำหรับส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ
- 2 เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดนิทานสำหรับส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กวัยเตาะแตะที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นโดยใช้ชุดนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการรับรู้ด้านจริยธรรมในแต่ละด้านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

- 1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
 - 1 1 ผู้เชี่ยวชาญ ในการประเมินคุณภาพของชุดนิทาน หมายถึง ผู้มีประสบการณ์ตรงด้านหนังสือนิทานและมีผลงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ประกอบด้วย
 - 1 1 1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาของหนังสือนิทาน จำนวน 5 ท่าน
 - 1 1 2 ผู้เชี่ยวชาญทางการผลิตหนังสือนิทาน จำนวน 5 ท่าน
 - 1 2 เด็กชาย - เด็กหญิง อายุ 2 - 3 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ศูนย์ปฏิบัติการและศึกษาพฤติกรรมเด็กก่อนวัยเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ ที่เป็นประชากรทั้งหมด จำนวน 20 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างทดสอบประสิทธิภาพของชุดนิทาน
- 2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2 1 ชุดนิทานจำนวน 9 เล่ม
 - 2 2 แบบประเมินหาคุณภาพสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
 - 3 3 แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี)
- 3 ขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้า
 - 3 1 ขออนุญาตผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตพระนครใต้เพื่อทำวิจัย
 - 3 2 ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยทำการประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัย

เตาะแตะ (2 - 3 ปี) โดยใช้แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี)

3.3 การทดลอง ทำการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน โดยใช้ชุดนิทาน ทั้ง 9 เล่มระหว่างวันที่ 4 มกราคม 2548 ถึงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2548 ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 20 นาที ในช่วงเวลา 9.30 - 9.50 น รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง

3.4 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้เล่านิทานโดยใช้ชุดนิทาน ทั้ง 9 เล่ม ใช้เวลาในการทดลอง เล่มละ 20 นาที เมื่อเล่านิทานจบในแต่ละเล่มแล้ว ให้เด็กตอบคำถามท้ายเรื่องทันที เพื่อนำผลการทดสอบที่ได้ มาใช้ในการหาประสิทธิภาพของชุดนิทานตามเกณฑ์ 80 / 80

3.5 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยทำการประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) โดยใช้แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ซึ่งเป็นแบบประเมินชุดเดียวกันกับที่ใช้ประเมินก่อนการทดลองแล้วนำคะแนนที่ได้จากการประเมินไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 หากสถิติพื้นฐานแสดงคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบการพัฒนาระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทานโดยใช้ชุดนิทาน โดยใช้ t - test แบบ Dependent

/สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการดำเนินการสร้างชุดนิทานและประเมินผลประสิทธิภาพของชุดนิทานได้ผลดังนี้

1 คุณภาพของชุดนิทานเกี่ยวกับลักษณะรูปลักษณ์ การจัดทำภาพประกอบ เนื้อเรื่อง-สาระ และการใช้ภาษาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

2 ประสิทธิภาพของชุดนิทาน ที่ส่งเสริมจริยธรรมด้านความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ ประเมินจากคำถามท้ายเรื่อง และการประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมพบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $E_1 = E_2$ (80 / 80) คือ 93.0 / 86.1 แสดงว่า ชุดนิทาน มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ได้

3 การพัฒนาระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) ในด้านความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทานโดยใช้ชุดนิทานทั้งโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานโดยใช้ชุดนิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ชุดนิทานที่ส่งเสริมจริยธรรมด้านความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และ วาจาสุภาพ มีการประเมินผลจากคำถามท้ายเรื่อง และการประเมินระดับการรับรู้ ด้านจริยธรรม ของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี) พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ E_1 E_2 (80 / 80) แสดงว่า ชุดนิทาน มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิภาพเป็น รายเล่ม ทั้ง 9 เล่ม ได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ E_1 (80 ตัวแรก) คือ ได้ค่าประสิทธิภาพ ระหว่างร้อยละ 90.0 - 96.0 และประสิทธิภาพหลังการเล่านิทานก็สูงกว่าเกณฑ์ E_2 (80 ตัวหลัง) คือ ได้ค่าประสิทธิภาพ 86.1 ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าทั้งภาพรวม และแยกย่อยเป็นรายเล่มของชุดนิทาน มีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจอภิปรายได้ใน 2 ประเด็นดังนี้

1 คุณภาพของชุดนิทาน

จากการประเมินคุณภาพของชุดนิทานทั้งฉบับโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตหนังสือ นิทานพบว่า อยู่ในระดับดีถึงดีมาก สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านลักษณะรูปลักษณ์ พบว่า ชุดนิทานมีคุณภาพด้านลักษณะรูปลักษณ์โดยรวมอยู่ในระดับดี สามารถอภิปรายได้ว่ารูปลักษณ์หนังสือนิทานที่ผู้วิจัยสร้างจะเป็นปกแข็ง ขนาดเล่มไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป พกหีบจับสะดวก ไม่เปื่อยง่าย ไม่มีคมหรือมุมแหลม ไม่เป็นอันตรายกับเด็ก ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการหนังสือ (กุลยา ตันติผลาชีวะ 2548 : 32) ส่วนหน้าปกมีภาพตัวละคร สี สันสวยงาม ชื่อเรื่องดึงดูดความสนใจเด็ก กระดาษที่ใช้ทำนิทานมีคุณภาพดี ไม่เปื่อยยุ่ยง่าย เหนียวทนทาน เคลือบด้วยสติ๊กเกอร์ใส ผิวสัมผัสเรียบ จัดเรียงหน้าต่อเนื่องตามเนื้อเรื่อง ผนึกเข้าเล่มแข็งแรง สามารถตอบสนองความสนใจตามธรรมชาติของเด็กวัยเตาะแตะ เพราะเด็กวัยนี้ เป็นวัยอยากรู้อยากเห็น ชอบสำรวจ จินตนาการ เรียนรู้จากการสัมผัส หยิบจับเปิดหนังสือ (ถวิล ธาราโกชน์ 2541 : 53 - 54) ส่วนในด้านของขนาดตัวอักษรและความคมชัดของตัวพิมพ์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี แต่ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญให้ปรับปรุงตัวอักษร โดยการดัดเส้นเติมหมึกตัวอักษรให้มีความคมชัดมากขึ้น เพราะตัวอักษรในหนังสือสำหรับเด็ก มีความสำคัญมากต่อการเห็นและการอ่านของเด็ก ดังนั้นตัวอักษรที่ใช้ควรมีขนาดตัวอักษรใหญ่ อ่านง่าย และชัดเจน (จินตนา ไบกาชฎี 2542ก 10 - 19) นอกจากนี้ ตัวอักษรควรจัดเรียงให้สอดคล้องกับกระดาษ เหมาะแก่สายตาของเด็ก คำบรรยายเหมาะสมถูกต้องตรงกับภาพ

1.2 ด้านการจัดทำภาพประกอบ พบว่า ชุดนิทานมีคุณภาพด้านการจัดทำภาพประกอบโดยรวมอยู่ในระดับดีถึงดีมาก สามารถอภิปรายได้ว่าโดยหลักการหนังสือสำหรับเด็ก ต้องมีภาพประกอบ มีสีสันดึงดูดใจเด็ก มีภาพมาก คำบรรยายน้อย ภาพวาดเป็นลายเส้นเหมือนจริง มีสัดส่วนเหมาะสม ภาพแสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึก และการเคลื่อนไหว ของตัวละคร สอดคล้องกับ จินตนา ไบกาชฎี (2542ก 10 - 19) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหนังสือสำหรับเด็กต้องคำนึงถึงสัดส่วนของภาพ ระบายสีด้วยสีน้ำ สีสันสดใส น่าดู ดึงดูดความสนใจเด็ก ไม่เป็นอันตราย

ดอสายตาเด็ก นอกจากนี้ภาพสามารถอธิบายเนื้อเรื่องได้ดี มีความต่อเนื่องอีกด้วย เป็นสื่อหรือตัวกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดคล้ายตามกับเนื้อเรื่อง สอดคล้องกับทฤษฎีของพิวาเจท์ ที่กล่าววว่าเด็กวัยนี้มีพัฒนาการการรับรู้ โดยการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ เริ่มเรียนรู้ภาษาพูด เริ่มเข้าใจสัญลักษณ์ และเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยภาพและจินตนาการด้วยตนเอง (พัชรี สวนแก้ว 2545 98 - 100)

1 3 ด้านเนื้อเรื่อง สาระ พบว่า ชุดนิทานมีคุณภาพด้านเนื้อเรื่อง สาระ โดยรวมอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ชุดนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นชุดนิทานที่มีสาระไม่เกิน 50 คำซึ่งเป็นนิทานที่มีเนื้อหาสั้นๆ ไม่ซับซ้อน อยู่ในระดับของเด็กวัยเตาะแตะ(กุลยา ตันติผลาชีวะ 2548 36)ซึ่งเด็กจะจดจำและสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายตามเนื้อเรื่องที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมที่ควรพัฒนาในเด็กวัยเตาะแตะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ ซึ่งเป็นจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กวัยเตาะแตะ นิทานสำหรับเด็กที่ดี ต้องมีสาระเป็นลำดับเลื่อนไหล ต่อเนื่อง มีตัวละครน้อย ตัวเอกของเรื่องเป็นเด็กหรือสัตว์(ถวัล มาศจรัส 2539 29 - 30)ตัวละครแสดงถึงพฤติกรรมในทางบวก เป็นตัวแบบหลอหลอมพฤติกรรมที่ดี สื่อบุให้เด็กเห็น เข้าใจ รู้จักการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม เช่น การกล่าวคำทักทาย การเล่นรวมกับเพื่อน การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมตามแนวสังคมิวิทยา เชื่อว่า สังคมมีส่วนในการสร้างการเรียนรู้สังคม โดยใช้หลักการอบรมดูตัวแบบและการเลียนแบบ นิทานจึงเป็นตัวประสพการณ์ที่สำคัญ เด็กเรียนรู้ตัวแบบจากตัวละครในนิทาน การได้ฟังหลายๆ ครั้ง เด็กจะซึมซับและเก็บองค์ความรู้ทางจริยธรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติ(มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร 2547 13)

1 4 ด้านการใช้ภาษา พบว่า ชุดนิทานมีคุณภาพในการใช้ภาษาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ทั้งนี้เนื่องจากชุดนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับ สนิท สัตโยภาส (2536 16)ซึ่งใช้ภาษาที่เป็นคำง่ายสั้นๆ นอกจากนี้มีวรรคตอน ที่เหมาะสมกับเด็ก เพราะเด็กวัยนี้เริ่มรู้จักคำศัพท์มากขึ้น สามารถรู้ความหมายของคำใหม่(สุชา จันทน์อม 2542 114 - 130)และเข้าใจเครื่องหมายท่าทางที่สื่อความหมาย เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น การฟังนิทานที่เด็กชื่นชอบจะช่วยเพิ่มพูนประสพการณ์การใช้ภาษา เด็กมีสมาธิในการฟังรับรู้สิ่งที่ฟังได้ดี สามารถจดจำเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องได้ง่าย และสนุกสนาน เพลิดเพลินไปกับนิทาน สอดคล้องกับ เกริก ยุ้นพันธ์ (2543 55 - 56)ที่กล่าวว่า นิทานสามารถช่วยให้เด็กรู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้องและเป็นธรรมชาติ

2 ประสิทธิภาพของชุดนิทาน

จากการประเมินประสิทธิภาพของชุดนิทานที่ส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ ด้านความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ โดยการประเมินผลคะแนนจากคำถามท้ายเรื่อง และคะแนนการประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ พบว่า เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ E_1 E_2 (80/80) อภิปรายได้ดังนี้

21 ชุดนิทานมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E₁ (80 ตัวแรก)คือ ประเมินจากคำถามท้ายเรื่อง ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 90.0 - 96.0 แสดงให้เห็นว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เมื่อครูถามคำถามท้ายเรื่อง เด็กวัยเตาะแตะสามารถตอบคำถามท้ายเรื่องได้ดี ทั้งนี้เนื่องจากชุดนิทานเป็นสื่อที่ช่วยถ่ายทอดเรื่องราว เนื้อหาที่เด็กสนใจ เมื่อครูนำนิทานมาเล่าให้เด็กฟัง เด็กจะฟังอย่างตั้งใจ เมื่อนิทานเป็นสิ่งที่เด็กชอบ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้ได้ดีจากการได้ฟังนิทาน และเมื่อฟังนิทานจบ ครูถามคำถามท้ายเรื่องซึ่งกำหนดเป็นรูปแบบตามที่ผู้วิจัยออกแบบหนังสือนิทานไว้ เพื่อสรุปเนื้อหาที่เกี่ยวกับจริยธรรม ทั้ง 3 ด้าน ตามจุดประสงค์ของนิทานแต่ละเล่ม จาก การทดลองผู้วิจัยพบว่า ขณะที่ครูกำลังเล่านิทาน เด็กๆให้ความสนใจและตั้งใจฟังนิทานด้วยความสนุกสนาน มีการซักถามระหว่างการเล่นิทาน เมื่อครูถามคำถามท้ายเรื่องเด็กยกมือ ขอตอบคำถาม แต่คำตอบที่เด็กใช้ตอบจะเป็นคำตอบสั้นๆแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถจดจำเหตุการณ์ ในนิทานได้มากขึ้น และสามารถตอบคำถามได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ เด็กในวัยนี้เป็นวัยอยากรู้อยากเห็น ซ่างซักถาม ชอบฟังนิทาน ชอบสังเกต จดจำ และเลียนแบบพฤติกรรมของตัวละคร (ถวิล ชาราโภชน์ 2541 : 53 - 54) ดังนั้นการสร้างหนังสือนิทานสำหรับเด็กจะต้องมีคำถามประกอบเพื่อให้ผู้นำไปใช้สามารถบูรณาการข้อความรู้ลงไป ในนิทานเพื่อให้เด็กเรียนรู้เรื่องต่างๆได้ เช่น การสอนเด็กรู้จักเมตตาผู้อื่นด้วยนิทาน การสอนเด็กรู้จักแบ่งปันของเล่นให้เพื่อนด้วยนิทาน การสอนให้เด็กพูดจาไพเราะด้วยนิทาน (กุลยา ตันติผลาชีวะ 2547 : 226) เพราะคำถามจะเป็นสื่อกลางที่ก่อให้เกิดความเจิดและช่วยให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญา คำถามจึงมีความสำคัญมาก ถ้าผู้ใช้นิทานสามารถใช้คำถามที่ชัดเจนเหมาะสมกับเด็ก จะเป็นการกระตุ้นกระบวนการคิด พัฒนาสมองของเด็กได้ดี เด็กจะสามารถใช้ความคิดที่สัมพันธ์กับสาระในเนื้อหาที่อ่านให้เด็กฟังได้คำถามท้ายเรื่องที่ใช้ถามเด็กจึงควรเป็นคำถามสั้นๆเกี่ยวโยงกับเนื้อหาส่งเสริมจริยธรรม สื่อความหมายให้เด็กฟังแล้วเกิดความเข้าใจ กระตุ้นให้เด็กติดตาม เกิดความเชื่อมโยง ประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ที่เด็กได้ รับฟัง โดยเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่น การแบ่งปันขนมให้เพื่อน การช่วยเหลือของให้เพื่อน การปลอบโยนเพื่อน เป็นต้น เด็กวัยนี้เป็นวัยเน้นตนเองเป็นศูนย์กลาง รักตนเอง ครูต้องสอนให้เด็กเรียนรู้การให้ การแบ่งปัน และรักษบุคคลอื่นนอกจากครอบครัว ครูสร้างให้เด็กรู้สึกมั่นใจ ให้เด็กเรียนรู้การเล่นและทำงานกับเพื่อนครูต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้สึกที่ดีและมีสุข เด็กจะเรียนรู้การปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น รวมทั้งเป็นการปูพื้นฐาน คุณธรรม จริยธรรมให้เด็กมีจิตใจดี (กุลยา ตันติผลาชีวะ 2545 : 9) แสดงให้เห็นว่า คำถามที่ครูใช้ถามมีคุณภาพและเหมาะสมที่จะช่วยให้เด็กสามารถคิด หรือตอบคำถามได้ การใช้คำถามในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทาน เป็นการสร้างบรรยากาศของความอยากรู้อยากเห็นให้กับเด็ก และส่งผลให้เด็กสามารถจดจำ ระลึกถึงเนื้อหา เหตุการณ์ที่เป็นความจริง หรือเคยเรียนรู้และได้พบเห็นมาแล้ว (วันทนีย์ เหมาะผลดุงกุล 2535 : 3)

22 ชุดนิทานมีประสิทธิภาพ E₂ (80 ตัวหลัง) คือการประเมินจากแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ ได้คะแนนประสิทธิภาพร้อยละ 86.1 แสดงให้เห็นว่า

ชุดนิทานสามารถช่วยพัฒนาระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน โดยจำแนกเป็นรายด้านได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 ด้านความเมตตา ผู้วิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทานที่ผู้วิจัยสร้าง เด็กวัยเตาะแตะมีระดับการรับรู้ด้านความเมตตาในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่า เนื้อหานิทานทำให้เด็กเห็นภาพและเลียนแบบได้ ชุดนิทานสามารถสื่อให้เห็นพฤติกรรม การแสดงออกเช่น นิทานเรื่องลูกกระต่ายหลงทาง ในสาระจะแสดงให้เห็นความเมตตาของลิงที่มีต่อกระต่าย เป็นต้น เมื่อครูถามคำถามท้ายเรื่องหลังการเล่านิทาน เด็กวัยเตาะแตะสามารถตอบคำถามร่วมกับประสบการณ์เดิมหรือเรื่องราวที่เรียนมาแล้วไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ เช่น การปลอบโยนเพื่อนที่กำลังร้องไห้ การช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนหกล้ม การช่วยเหลือเพื่อนหยิบของเล่น เป็นต้น เด็กจะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยองค์ความรู้ที่ตนมี เด็กจะเรียนรู้ การปฏิบัติต่อเพื่อนได้อย่างเหมาะสม เข้าใจว่าสิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดควรทำ สิ่งใดควรยกเว้น ซึ่งเป็นจริยธรรมที่เด็กควรได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่ต้นเพื่อให้เกิดประสบการณ์ และมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อมของเด็กที่จะพัฒนาตนเองต่อไปในอนาคต การได้รับการปลูกฝัง จริยธรรมที่ถูกต้องเหมาะสมจะช่วยให้เด็กเลือกปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมที่สังคมต้องการและยอมรับ (มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร 2547 : 13)

2.2.2 ด้านความเอื้อเฟื้อ ผู้วิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทาน เด็กมีระดับการรับรู้ด้านความเอื้อเฟื้อในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่า การเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทานที่มีเนื้อหาของนิทานเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการกระทำเพื่อผู้อื่น การแบ่งปันของเล่น ให้เพื่อน การให้ความช่วยเหลือเพื่อน การเล่นร่วมกับเพื่อน เช่น นิทานเรื่องก้องแบ่งปัน เรื่องมาเล่นด้วยกัน และเรื่องช่วยเหลือกัน เป็นต้น เมื่อครูถามคำถามท้ายเรื่องของนิทานแต่ละเล่ม เด็กวัยเตาะแตะสามารถจดจำพฤติกรรมของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับการให้ การแบ่งปัน การช่วยเหลือเพื่อนได้ดี ประกอบกับ คำถามที่ครูใช้ถามนิทานท้ายเล่มสามารถกระตุ้น และเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ใช้เหตุผล ในการตอบคำถาม โดยเฉพาะคำถามที่เกี่ยวกับสิ่งใกล้ตัวเด็กที่สัมพันธ์กับนิทาน ช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจและสรุปเรื่องได้ดี คำถามท้ายเล่มช่วยให้เด็กได้พัฒนาถ้าถามบ่อยๆ ฝึกการสังเกต เปรียบเทียบ สิ่งต่างๆที่เด็กเห็น(กิตติชัย สุธาสิโนบล 2541 : 7) รู้จักคำศัพท์ และฝึกทักษะการฟังให้กับเด็ก เด็กที่สนใจในการรวมตอบคำถาม ก็จะตั้งใจที่จะจับประเด็นสิ่งที่ได้ยิน สามารถติดตามเนื้อหาได้ตลอดทั้งเรื่อง ดังนั้นความสนใจของเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ อีกทั้งการใช้คำถามท้ายเรื่องหลังการเล่านิทาน ช่วยให้เด็กรู้สึกว่าตนเองมีส่วนรวมในการทำกิจกรรมกับครูและเพื่อนๆ เด็กจึงเกิดความพอใจ สนุกสนาน ที่ได้ทำกิจกรรมต่างๆ อันมีผลทำให้เด็กเกิดการรับรู้ในสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น

2.3 ด้านวาจาสุภาพ ผู้วิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทาน เด็กมีระดับการรับรู้ด้านวาจาสุภาพอยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่า การเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทาน ที่มีเนื้อหาของนิทาน เกี่ยวกับการแสดงออกต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม มีความประพฤติดีงาม เช่น การไม่พูดคำหยาบ การกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การพูดลงท้ายด้วย ค่ะ ครับ และ

การสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นด้วยวาจาสุภาพ เช่น นิทานเรื่องกวางน้อยสวัสดิ์ศรีรับ เรื่องกวางน้อย ขอบคุณศรีรับ เรื่องกวางน้อยขอโทษศรีรับ เป็นต้น ประกอบการถามคำถามท้ายเรื่องหลังการเล่า นิทาน ที่ผู้วิจัยใช้เพื่อทบทวนหรือสรุปเนื้อเรื่องที่เด็กได้ฟังไปแล้วซึ่งจะเห็นได้ว่าเด็กวัยเตาะแตะมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการตอบคำถามรวมกับเพื่อนๆ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกสรรคำถามที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ตนเองได้ฟังกับ ประสบการณ์เดิม จากการใช้คำถามท้ายเรื่องที่สอดคล้องกับนิทานที่เด็กสนใจ และอยากตอบ คำถามตามความคิดของตนเอง(วยุภา จิตรสิงห์ 2534 3) คำถามช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ได้ตามจุดประสงค์ที่ครูตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้คำถามที่ดีเหมาะสมกับเด็กวัยเตาะแตะ ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆที่จำเป็นสำหรับเด็ก เช่น การกล่าวคำทักทาย การกล่าวคำขอโทษ การพูดจาไพเราะ เป็นต้น และเป็นเทคนิคการสอนที่มี ประสิทธิภาพในการเรียนการสอน การให้แรงเสริมในเด็กเล็ก โดยครูแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง และหลีกเลี่ยงการตำหนิเด็กที่ตอบผิด แต่ครูมุ่งเน้นให้กำลังใจกับเด็ก สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ เด็กเกิดความรู้สึกมั่นใจ กล้าที่จะตอบคำถาม ตลอดจนกล้าแสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น (กิตติชัย สุชาติโนบล 2541 113) ยังช่วยสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเพื่อน เป็นการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน เป็นกันเอง

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถพัฒนาจริยธรรมให้กับเด็กวัยเตาะแตะ(2 - 3 ปี)โดยใช้ชุดนิทาน และถามคำถามท้ายเรื่องได้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ได้เพราะนิทานจะต้องมีส่วนร่วมของกิจกรรมที่ เสริมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของนิทานร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารีย์ นิยมธรรม (2536) ศึกษาการใช้แม่แบบจากนิทานชาดกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในเด็กปฐมวัย สุกัญญา ไหวหากิจ(2543)ศึกษาเปรียบเทียบบริบทวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบรวมมือ อนงค์ วรพันธ์(2546)ศึกษาพัฒนาการอ่านและ การเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการทำสมุดเล่มเล็ก แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทานและการคำถามท้ายเรื่องหลังการเล่านิทาน สามารถส่งเสริมพฤติกรรมด้านจริยธรรมกับเด็กวัยเตาะแตะได้ นิทานเป็นส่วนประกอบหลักของ การสร้างการเรียนรู้แต่ส่วนประกอบรองคือ กิจกรรมหรือส่วนเสริมของนิทานที่ใช้เป็นตัวช่วยสร้าง การเรียนรู้ ซึ่งชุดนิทานของผู้วิจัยนี้เน้นการมีคำถามท้ายเรื่องของแต่ละชุดนิทานเป็นสำคัญ

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1 หนังสือสำหรับเด็กต้องเป็นหนังสือนิทานที่มีสาระไม่เกิน 50 คำ โดยเน้นมโนทัศน์ เจาะจงไม่เกิน 1 มโนทัศน์ ตัวอย่างเช่น การสอนเมตตา โดยใช้ชุดนิทานเรื่องลูกกระต่ายหลง ทาง จะเน้นให้ตัวละครให้ความช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน อันเป็นพฤติกรรมของความเมตตาและเมื่อมีการนำไปใช้ คำถามท้ายเล่มของชุดนิทานจะเป็นตัวกระตุ้น และช่วยทบทวนให้เด็กเรียนรู้ จริยธรรมตามจุดประสงค์ของนิทาน

การนำไปใช้ คำถามท้ายเล่มของชุดนิทานจะเป็นตัวกระตุ้น และช่วยทบทวนให้เด็กเรียนรู้ จริยธรรมตามจุดประสงค์ของนิทาน

2 ในการนำชุดนิทานแต่ละเรื่องไปเสากับเด็กวัยเตาะแตะจะต้องมีผู้ร่วมเลา ทั้งนี้ เพื่อให้ เวลาไปกับเด็กในการตอบคำถามท้ายเรื่องเป็นรายบุคคล

3 สิ่งที่ต้องระมัดระวังคือ การใช้คำถามท้ายเล่ม โอกาสที่เด็กจะตอบคำถามเลียนแบบกัน ตัวอย่างเช่น คำถามว่า ก้องกำลังนั่งทำอะไร ในนิทานเรื่องมาเล่นด้วยกัน เด็กที่จำได้จะตอบว่า น้องก้องกำลังนั่งเล่นของเล่นอยู่ แล้วจะพบว่า เด็กคนอื่นจะตอบตามโดยที่ตนเองจำไม่ได้ ดังนั้น ผู้ใช้หนังสือนิทานควรเปลี่ยนคำถาม ถามข้ออื่นก่อน แล้วจึงกลับมาถามคำถามเด็กในข้อคำถาม เดิม สำหรับเด็กที่ตอบเลียนแบบเพื่อน

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1 ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกนิทานได้อย่างอิสระ ตามความสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทาน จะทำให้การเล่านิทานของครู น่าสนใจ สนุกสนาน มีชีวิตชีวา และครูอาจใช้นิทานเล่มซ้ำได้อยู่ที่ความสนใจของเด็ก

2 หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานครูควรถามคำถามท้ายเรื่องทุกครั้งเพื่อเป็นการทบทวนเนื้อหา หลังจากที่เด็กได้ฟังนิทานแล้ว หรือใช้ถามคำถามเพิ่มเติมได้

3 ครูสามารถนำนิทานไปประกอบกิจกรรมในวงกลม เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ครู สอน เช่น การกล่าวคำทักทาย การเล่นร่วมกับเพื่อน การช่วยเหลือเพื่อน เป็นต้น โดยคำนึงถึง จุดประสงค์ของการใช้นิทานก่อนนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1 ควรมีการพัฒนาชุดนิทานสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ ในเรื่องอื่นๆโดยใช้เกณฑ์คุณภาพ เช่น การช่วยเหลือตนเอง การมาโรงเรียน ครอบครัว อาหารที่มีประโยชน์ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นสื่อในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และเพื่อตอบสนองความต้องการสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2 ควรมีการพัฒนาชุดนิทานที่ส่งเสริมด้านอื่นๆ เช่น ทักษะทางด้านภาษา และการสื่อสาร การตระหนักรู้ทางสังคม ความคิดสร้างสรรค์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อการพัฒนาเด็กวัย เตาะแตะในด้านอื่นๆต่อไป

3 ควรมีการติดตามผลหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทาน เด็กสามารถนำ ความรู้ที่ได้จากการฟังนิทานไปใช้และแสดงออกต่อผู้อื่นเหมาะสมหรือไม่

4 ควรมีหนังสือนิทานประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็ก เช่น การให้เด็กได้ลงมือ ปฏิบัติจริงตามสถานการณ์ในนิทาน โดยมีเครื่องมือวัดได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2539) แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา กรุงเทพฯ
องค์การค้ำของครูสภา
- _____ (2541) คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย กรุงเทพฯ กระทรวงศึกษาธิการ
- กิตติชัย สุชาติโนบล (2541) ผลการใช้เทคนิคการตั้งคำถามของครู ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และพฤติกรรมการกลุ่มของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรินญาณิพนธ์ กศ ม (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร
- กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545) รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา กรุงเทพฯ เอดิสัน เพรส
โปรดักส์
- _____ (2546,ตุลาคม) “แผนการศึกษาแห่งชาติ,” วารสารการศึกษาปฐมวัย
7(4) 79
- _____ (2547) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กรุงเทพฯ เอดิสัน
เพรสโปรดักส์
- _____ (2548,มกราคม) “การเลือกนิทานสอนเด็ก,” วารสารการศึกษาปฐมวัย
9(1) 30-37
- กันยา จันท์ประภาพ (2538) การศึกษาสภาพและปัญหาของครูในการใช้หนังสือประกอบการ
จัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถ่ายเอกสาร
- กันยา สุวรรณแสง (2532) จิตวิทยาทั่วไป กรุงเทพฯ บำรุงสาส์น
- _____ (2538) จิตวิทยาทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ อักษรพิทยา
- เกริก ยุ้นพันธ์ (2539) การเล่านิทาน พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น
- _____ (2543) การเล่านิทาน พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น
- ขวัญแก้ว ดำรงค์ศิริ (2539) ผลการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยเน้นจุดประสงค์
ที่มีต่อความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ปรินญาณิพนธ์ กศ ม
(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ,สำนักงาน (2541) คู่มืออบรมเลี้ยงดูระดับก่อน
ประถมศึกษา กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- จินดนา ไบกาชุยี่ (2534) แนวการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น

- จินตนา ไปกาชูยี (2542ก) แนวการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น
- _____ (2542ข) เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- จิราภรณ์ วสุวัต (2540) การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล
ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กายเอกสาร
- จิราภรณ์ อาระยะรังษฤษฎ์ (2539) “พัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็ก,” วารสารแนะแนว
30(162) 53-59
- ฉวีวรรณ กิनावงศ์ (2536) การศึกษาเด็ก โครงการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
พัฒนนคร
- ชวนพิศ ทองทวี (2536) เอกสารประกอบการเรียนวิชาศึกษา 122 จิตวิทยาการศึกษา
มหาสารคาม วิทยาลัยครูมหาสารคาม
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537) สื่อการสอนระดับประถมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เดือนใจ เกตุษา (2543) การประเมินพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย กรุงเทพฯ โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ถวิล ธาราโภชน์ (2541) จิตวิทยาทั่วไป กรุงเทพฯ ทิพย์วิสุทธิ์
- ถวัลย์ มาศจรัส (2539) การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม กรุงเทพฯ
เลิฟ แอนด์ ลิฟ เพรส
- ทาคาชิ มัตสึอิ (2538) สร้างนิสัยรักการอ่านให้ลูกน้อย กรุงเทพฯ กระทรวงศึกษาธิการ
- ทบวงมหาวิทยาลัย (2543) การสร้างหลักการและรายวิชาใหม่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
แนวทางพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย
- ทวีป อภิสิทธิ์ (2539) “การปลูกฝังจริยธรรมจำเป็นอย่างไร,” การศึกษาตลอดชีวิต 18(8)
43-44
- ธีราพร กุลนันทน์ (2544) การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
นครสวรรค์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2536) จิตวิทยาทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- นิดดา หงษ์วิวัฒน์ (2544) สอนลูกให้กตัญญู กรุงเทพฯ แสงแดด
- เนื่อน้อง สันนัญญา (2541) ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
เสานิทาน ปริญญาโท กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กายเอกสาร

- เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2547, มีนาคม) “นิทานสื่อสร้างจินตนาการที่ถูกลืม,” วารสารแม่และเด็ก 27(385) 137
- เบญจจะ คำมะสอน (2544) ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่นเรื่องอย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบ ปริญญาณีพนธ์ กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ถ่ายเอกสาร
- เบญจพร สมานมาก (2540) ผลของการจัดกิจกรรมละครสดเสริมจริยธรรมและการสนทนาเสริมจริยธรรมที่มีต่อการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ปริญญาณีพนธ์ กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ถ่ายเอกสาร
- ประไพ แสงดา (2544) ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ปริญญาณีพนธ์ กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร
- ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (2543) “พัฒนาการวัยเด็ก,” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก พิมพ์ครั้งที่ 17 กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปรีชา คร้ามพัคค์ (2537, มิถุนายน-ตุลาคม) “การปลูกฝังจริยธรรม แนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ,” วารสารสีมาจารย์ 6(17) 18-24
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) จิตวิทยาศึกษา กรุงเทพฯ ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ
- ปิยะธิดา ขจรชัยกุล (2536) ผลของการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่มีผลต่อการพัฒนาจลนวิสัยด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กปฐมวัยอายุ 2 - 3 ปีที่มีพัฒนาการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในชุมชนแออัด วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2546 กรุงเทพฯ นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
- พจมาน เทียนมนัส (2539) ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบกรวาดภาพ ปริญญาณีพนธ์ กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ถ่ายเอกสาร
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543) วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พัชรี เจตน์เจริญรักษ์ (2537) ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยจากการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ปริญญาณีพนธ์ กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร

- พัชรี ไชยะสนธิ (2535) เอกสารประกอบการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมระดับก่อน
ประถมศึกษา กรุงเทพฯ ม.ป.พ
- พัชรี สวนแก้ว (2545) จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย กรุงเทพฯ ดวงกลม
- พิชญ์ ชำมา (2543) ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็ก
วัยอนุบาลโดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทาน
ที่มีสองแพร่ง วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- พิริยา ศุภศรี (2546) หนูดีเพราะแม่เฝ้าสอน เพื่อการพัฒนาจริยธรรมลูกน้อย กรุงเทพฯ
ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ
- ไพพรรณ อินทนิล (2534) เทคนิคการเล่นนิทาน กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น
- ภิญญาพร นิตยะประกา (2534) การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์
- ภัททิยา กฤษณะพันธ์ (2540) ผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่มีต่อการลดพฤติกรรม
ก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถ่ายเอกสาร
- มานิตา ลีโทชวลิต (2544) การวิเคราะห์นิทานชาดกที่ส่งเสริมสันติธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร (2547, เมษายน) “ การปลูกฝังจริยธรรมเด็กปฐมวัย,” วารสาร
การศึกษาปฐมวัย 8(2) 9-13
- มัทนา โชควรวฒนกร (2537) ภาวะวิกฤตของชีวิตเด็กไทย ปัญหาที่ยังไม่สายเกินแก้
กรุงเทพฯ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
- เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย กรุงเทพฯ เอพี กราฟฟิกส์
ดีไซน์
- ราศี ทองสวัสดิ์ (2539) เอกสารอบรมเชิงปฏิบัติการ “กลยุทธ์การสอนอนุบาล” มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 10-11 กุมภาพันธ์
- รัตพร ชังธาดา (2531) หนังสือสำหรับเด็ก กรุงเทพฯ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- วารีย์ นิยมธรรม (2536) ผลการใช้เทคนิคแม่แบบจากนิทานชาดกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิง
จริยธรรมในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปริญญาโท กศ.ม (การศึกษาปฐมวัย)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร

- วาสนา พรหมทอง (2544) การศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง ปริญญาโท กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- วยุภา จิตรสิงห์ (2534) การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์ ปริญญาโท กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- วรรณิ ศิริสุนทร (2532) การเล่านิทาน กรุงเทพฯ ภาพพิมพ์
- วราภรณ์ รักวิชัย (2535) การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย กรุงเทพฯ แสงศิลป์การพิมพ์
- วันทนี๋ เหมาะะดุงกุล (2535) พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมในวงกลม ปริญญาโท กศ ม (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- วิภา ดันทุลพงษ์ (2537) การวิเคราะห์หมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ปรากฏในนิทานโครงการเปิดโลกนิทานคุณธรรม กรุงเทพฯ กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- วิริยะ สิริสิงห์ (2537) การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น
- วิลาวลัย เมือกพวง (2536) พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ ปริญญาโท กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- วิไล มาศจรัส (2545) เทคนิคการเขียน การเล่านิทานสำหรับเด็ก พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ ธารอักษร
- ศิวะพรรณ โหระกุล (2535) การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของ วิริยะ สิริสิงห์ในช่วงปีพ ศ 2515-2532 ปริญญาโท กศ ม (ภาษาไทย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- ศรัทธม ธนะภูมิ (2535) พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530) จิตวิทยาพัฒนาการ พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ ปกเจริญผล
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2532) จิตวิทยาทั่วไป กรุงเทพฯ อักษราพิพัฒน์

- สดใส ชะนะกุล (2538) ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ และการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ปรินญาณิพนธ์ กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- สายพิน ประสูรารณ (2538) การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด ประสบการณ์ศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมโดยครูสร้างเกณฑ์และเด็กสร้างกฎ เกณฑ์ ปรินญาณิพนธ์ กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- สนิท สัตโยภาส (2536) หนังสือและบรรณสารสำหรับเด็ก กรุงเทพฯ บรรณกิจ สติรนนท์ อยุคองแก้ว (2541) ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสรุปกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการสร้างสมุดเล่มใหญ่ ปรินญาณิพนธ์ กศ ม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) การวัดและประเมินแนวใหม่ เด็กปฐมวัย กรุงเทพฯ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สันหพัฒน์ อรุณชาติ (2544, ตุลาคม) “สื่อที่ใช้ในการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย,” วารสาร การศึกษาปฐมวัย 5(4) 83-86
- สุกัญญา หาญตระกูล (2544) มือต้อง ดาตุ หูฟัง กรุงเทพฯ ประพันธ์สาส์น
- สุชา จันท์นอม (2539) จิตวิทยาทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช _____ (2542) จิตวิทยาพัฒนาการ กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- สุดารัตน์ พลแพงพา (2544) ผลของการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนกโดยใช้การสอนแบบ โครงการที่มีต่อความเพียรของเด็กวัยอนุบาล วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยเอกสาร
- เสาวนีย์ จันท์ที (2546) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญาที่มี ต่อการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ปรินญาณิพนธ์ กศ ม (การศึกษา ปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- เสาวลักษณ์ อนุดิษฐ์ (2542) การพัฒนาโปรแกรมศิลปะศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปะ สำหรับเด็กอนุบาล วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยเอกสาร
- สมใจ บุญอรพีภิญโญ (2539, ตุลาคม) “นิทานสำหรับเด็ก,” วารสารการศึกษา กทม 20(1) 7-10
- สยมพร เค โปบลีย์ (2546) เมณูความดีที่พ่อแม่เลือกได้ กรุงเทพฯ เรือนปัญญา

- สุดาวดี ไยพิมล (2533) ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ ปรินญาณีพนธ์กตม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- สุภาวดี สุจริต (2531) การศึกษาผลการใช้เพลงประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่องจริยธรรมของพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรินญาณีพนธ์ กตม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- สุภรณ์ สภาพงศ์ (2538, มิถุนายน) “การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม,” วารสารกระจกเงา 3(13) 31-32
- สุภัค ไหวหากิจ (2544) เปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ ปรินญาณีพนธ์ กตม (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทยเอกสาร
- สุภัทรา คงเรือง (2538) ผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็กวัยอนุบาล วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยเอกสาร
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) การสร้างเสริมวินัย คู่มือแนะแนวทางปฏิบัติ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อลิสา เพ็ชรรัตน์ (2538) การพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กอนุบาลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องซ้ำ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยเอกสาร
- อำไพ สุจริตกุล และคนอื่นๆ (2531) รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักการและวิธีอบรมตามวิถีชีวิตไทย กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์ (2545) การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพฯ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- Box, J A (1990) “ The Effect of Shared Reading Experience on Head Start Children’s Concept about Print and Story Structure,” Ed D Dissertation, University of Alabama At Birmingham
- Carney C C (1992) “ Children’s Concepts of Good and Bad Age and Sex Differences in Moral Reasoning,” *Thai Journal of Early Childhood Education* 7(3) 73-74

- DeVries, R , Reese - Learned, H , and Morgan , D (1991) *Sociomoral development Indirect instruction, eclectic, and constructivist kindergarten A study of children's Enacted interpersonal understanding* *Early Childhood Research Quarterly* 6 473-517
- Fritz, J B (1990) *Evaluating The Effectiveness of a Big Book Reading/ Writing Program for Prekindergarten Students* (Literature - Based Instruction) Dissertation Abstracts
- Hilda L J (2001) *Early Education Curriculum A Child Connection to the World* New York Division of International Thomson Publishing
- John W S and Mary J S (1995) *Lanquage Arts in the Early Childhood Classroom California* Division of International Thomson Publishing
- Kertoy, M K (1994) "Adult Interactive Strategies and the Spontaneous Comments of lers During Joint Stotybook Readings," *Journal of Research in Childhood Education* 9(1) 58-67
- Kohlberg, L N Hann and J Langer (1976) "Family Patterns of Moral Reading," *Child Development* 47 1204 - 1205 , December
- Kontos, S (1985) " Congruence of Parent and Early Childhood Staff Perception of Parention," *Psychological Abstract International* 27(9) 2478 , September
- Millson F M (1997) "Sibling Interactions During Storybook and Textbook Oral Readings," *Thai Journal of Early Childhood Education* 6(4) 64
- Morrison, G S (1998) *Early childhood education today* 7 ed New Jersey Prentice Hall, Inc
- Morrow, L M (1993) " Literacy Development in The Early Year Helping Children Read And Write," *United States of America* A Divson of Simon and Shuster Inc
- Piaget, J (1960) *The Moral Judgment of Child* Lllinois, the Free Press
- Rosemond, J (1990, November) "Saying no to infant exercise classes," *Better Homes and Gardens* 168 No 11 72-75
- Simpson, T (1988) *Characteristics of Oral Language Used by Selected Four-Year Olds in Story Retellings* (Ph D) , University of Missouri - Columbia
- Whitehurst, G J and others (1994) " A Picture Book Reading Intervention in Day Care and Home for Children from Low - Income Families," *Developmental Psychology* 30(5) 679-689

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
คู่มือการใช้ชุดนิทานสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ
ตัวอย่างชุดนิทาน

คู่มือการใช้ชุดนิทาน

การเล่านิทานให้เด็กฟังนั้น ครูเป็นผู้ดำเนินการเลาโดยใช้ชุดนิทานประกอบการสนทนา แสดงความคิดเห็น และการตอบคำถามท้ายเรื่อง จัดให้เด็กฟังสัปดาห์ละ 3 วัน คือในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ใช้เวลาในการเล่านิทาน 20 นาที เล่าให้เด็กฟังวันละ 1 เรื่อง ในสัปดาห์ที่ 1 - 6 ดำเนินการเลาตามตารางการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมการรับรู้ด้านจริยธรรม 3 ด้าน คือ ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ สำหรับเด็กเตาะแตะ (2 - 3 ปี)

แนวการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

ในการเล่านิทานแต่ละเรื่อง ทุกครั้งมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1 ขั้นนำ ครูนำเด็กเข้าสู่เรื่องราว เช่น การร้องเพลง การสนทนา ท่องคำคล้องจอง การทำทาทาง การใช้คำถาม และสร้างข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างครูกับเด็กในการปฏิบัติตัวระหว่างฟังนิทาน
- 2 ขั้นเล่านิทาน ครูเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทานประกอบการสนทนา แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในแต่ละเล่ม
- 3 ขั้นสรุป ครูถามคำถามท้ายเรื่อง โดยครูถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่เล่าให้ฟัง และส่งเสริมจริยธรรมตามจุดประสงค์ของนิทานเรื่องนั้น

ลักษณะของชุดนิทาน

นิทานที่ใช้ในการเล่าเพื่อส่งเสริมการรับรู้ด้านจริยธรรมมี 3 ชุด ดังต่อไปนี้

ชุดนิทาน ชุดที่ 1 ด้านความเมตตา จำนวน 3 เรื่อง คือ

- 1 ลูกกระต่ายหลงทาง
- 2 มาหัวเราะกันดีกว่า
- 3 ลิงใจดี

ชุดนิทาน ชุดที่ 2 ด้านความเอื้อเฟื้อ จำนวน 3 เรื่อง คือ

- 1 ก้องแบ่งปัน
- 2 มาเล่นกันดีกว่า
- 3 ช่วยเหลือกัน

ชุดนิทาน ชุดที่ 3 ด้านวาจาสุภาพ จำนวน 3 เรื่อง คือ

- 1 กวางน้อยสวัสดีครับ
- 2 กวางน้อยขอบคุณครับ
- 3 กวางน้อยขอโทษครับ

เวลาที่ใช้ในการเล่านิทาน

ชุดนิทานทั้ง 3 ชุด ใช้เวลาในการเล่านิทาน ครั้งละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 360 นาที

การจัดเนื้อหาในการใช้ชุดนิทาน

นิทาน 1 เรื่องเล่าให้เด็กฟัง 2 ครั้ง รวมเล่านิทานทั้งหมด 18 ครั้ง โดยจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ตามตารางการเล่านิทาน

ตารางการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	นิทานเรื่อง	ส่งเสริมจริยธรรมด้าน
1	1	ลูกกระต่ายหลงทาง	ความเมตตา
	2	ก้องแบงป็น	ความเอื้อเฟื้อ
	3	กวางน้อยสวัสดีครับ	วาจาสุภาพ
2	4	มาหัวเราะกันดีกว่า	ความเมตตา
	5	มาเล่นด้วยกัน	ความเอื้อเฟื้อ
	6	กวางน้อยขอบคุณครับ	วาจาสุภาพ
3	7	ลิงใจดี	ความเมตตา
	8	ช่วยเหลือกัน	ความเอื้อเฟื้อ
	9	กวางน้อยขอโทษครับ	วาจาสุภาพ
4	10	ลูกกระต่ายหลงทาง	ความเมตตา
	11	ก้องแบงป็น	ความเอื้อเฟื้อ
	12	กวางน้อยสวัสดีครับ	วาจาสุภาพ

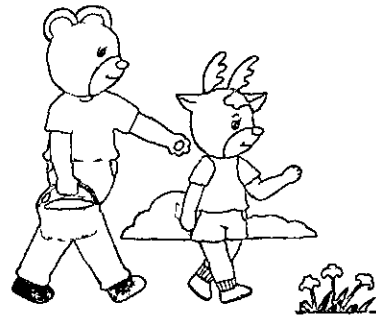
ตารางการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน (ต่อ)

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	นิทานเรื่อง	ส่งเสริมจริยธรรมด้าน
5	13	มาหัวเราะกันดีกว่า	ความเมตตา
	14	มาเล่นด้วยกัน	ความเอื้อเฟื้อ
	15	กว้างน้อยขอบคุณครับ	วาจาสุภาพ
6	16	สิงใจดี	ความเมตตา
	17	ช่วยเหลือกัน	ความเอื้อเฟื้อ
	18	กว้างน้อยขอโทษครับ	วาจาสุภาพ

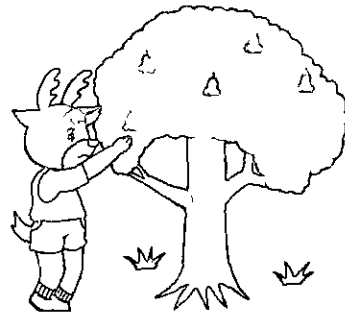
ขอบคุณครับ

กวางน้อยกับขมหูไม่ร้อง

กวางน้อยช่วยพี่หมี ไปเก็บขมหู

พี่หมีช่วยกวางน้อยเก็บขมหู

กวางน้อยพูดว่า

ขอบคุณพี่หมีมาก ทีนี้กับขมหูได้

กวางน้อยพูดว่า

"ขอบคุณพี่หมีมาก ที่เก็บขมพู่ใจ"

ทั้งสองนั่งกินขมพู่ด้วยกัน

คำถามท้ายเรื่อง

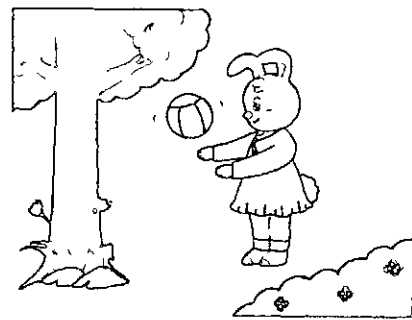
- 1 กวางน้อยชวนพี่หมีไปทำอะไร
- 2 เมื่อพี่หมีเห็นกวางน้อยเก็บขมพู่ใจไม่ถึง พี่หมีทำอย่างไร
- 3 กวางน้อยทำอย่างไรเมื่อพี่หมีเก็บขมพู่ใจได้

- 4 จากนิทานเรื่องนี้ ถ้ามีพี่หมีคนไหนเห็นเด็กๆ เก็บขมพู่ใจ เด็กต้องทำอย่างไร
5. ขอบคุณผู้ใช้เมื่อใด

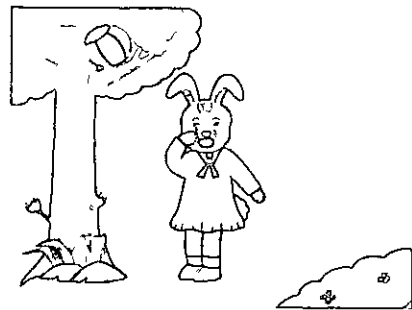

สิงใจดี

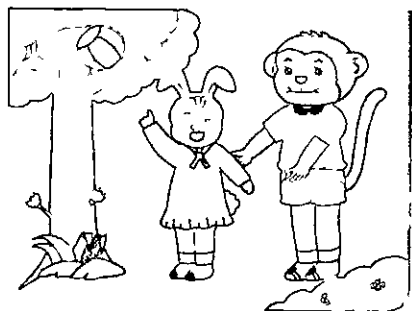
ลูกกระต่ายเล่นโยนลูกบอล
อยู่ที่สนาม

ลูกกระต่ายโยนบอล
ไปติดบนต้นไม้
ลูกกระต่ายเก็บลูกบอลไม่ถึง
จึงร้องไห้

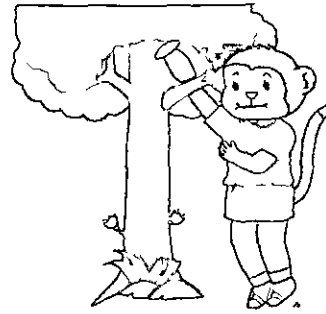

ลิงมาพบลูกกระต่ายกำลังร้องไห้
ลิงถามลูกกระต่ายว่า ร้องไห้ทำไมครับ
ลูกกระต่ายตอบว่า ลูกบอลของหนู
ติดอยู่บนต้นไม้คะ

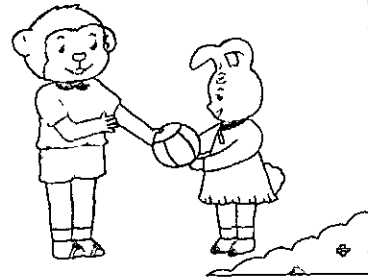

ลูกกระต่ายดีใจมาก

ที่ลิงช่วยเหลือนำลูกบอลให้

ลิงสามารถลูกกระต่ายจึงช่วยนำลูกบอลให้

ตัวถามท้ายเรื่อง

- 1 ลูกกระต่ายทำอะไรอยู่กินนม
- 2 ลูกกระต่ายร้องไห้ทำไม
- 3 เมื่อลิงเห็นลูกบอลของลูกกระต่าย
คิดอุบายอย่างไร ถึงหาอย่างไร

- 4 เมื่อลิงช่วยนำลูกบอลให้ลูกกระต่าย
ลูกกระต่ายรู้สึกอย่างไร
- 5 จากนิทานเรื่องนี้ เด็กๆเคยช่วยเหลือ
เพื่อนทาสอะไรบ้าง

นิทานส่งเสริมจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ จุดมุ่งกับพอลอย

มาเล่นด้วยกัน

ก้องกำลังนั่งเล่นของเล่นอยู่

พลอยเดินเข้ามาหา ก้อง

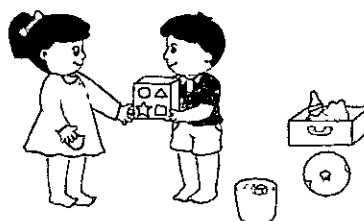
พลอยพูดว่า "ขอเล่นด้วยคนซี"

ก้องตอบว่า "ได้สิพลอย มาเล่นด้วยกัน"

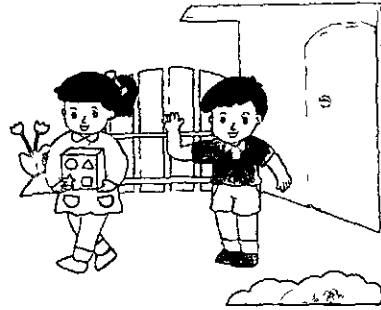
เมื่อเล่นเสร็จ พลอยยกของเล่น

ไปเล่นต่อที่บ้าน

กิจวัตรประจำวันของเล่นในที่พักผ่อน

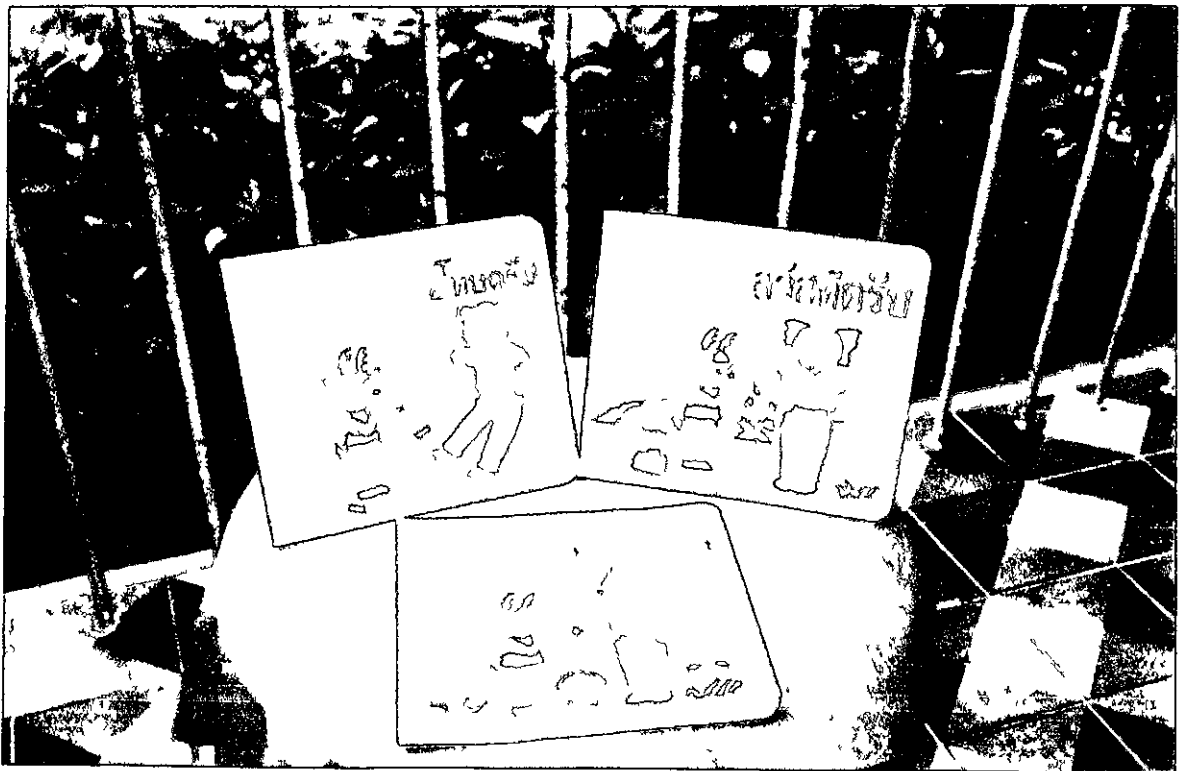
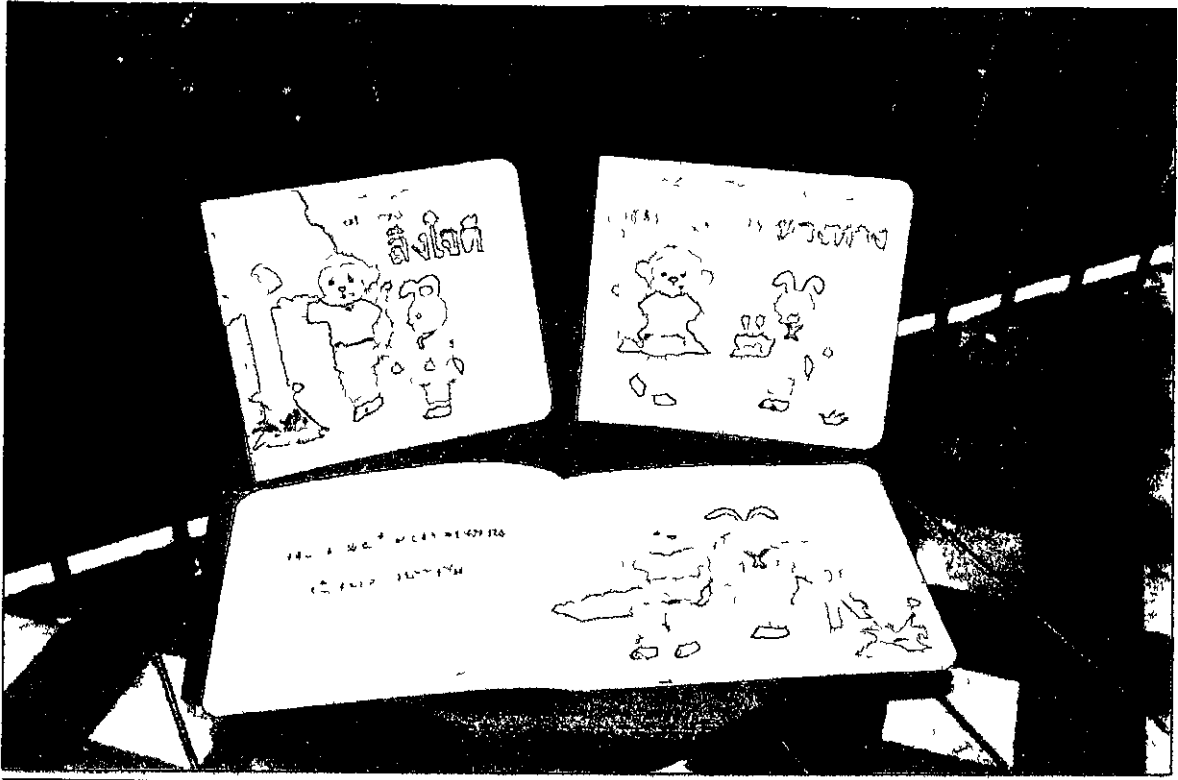
ขีปนาวุธกลับบ้าน

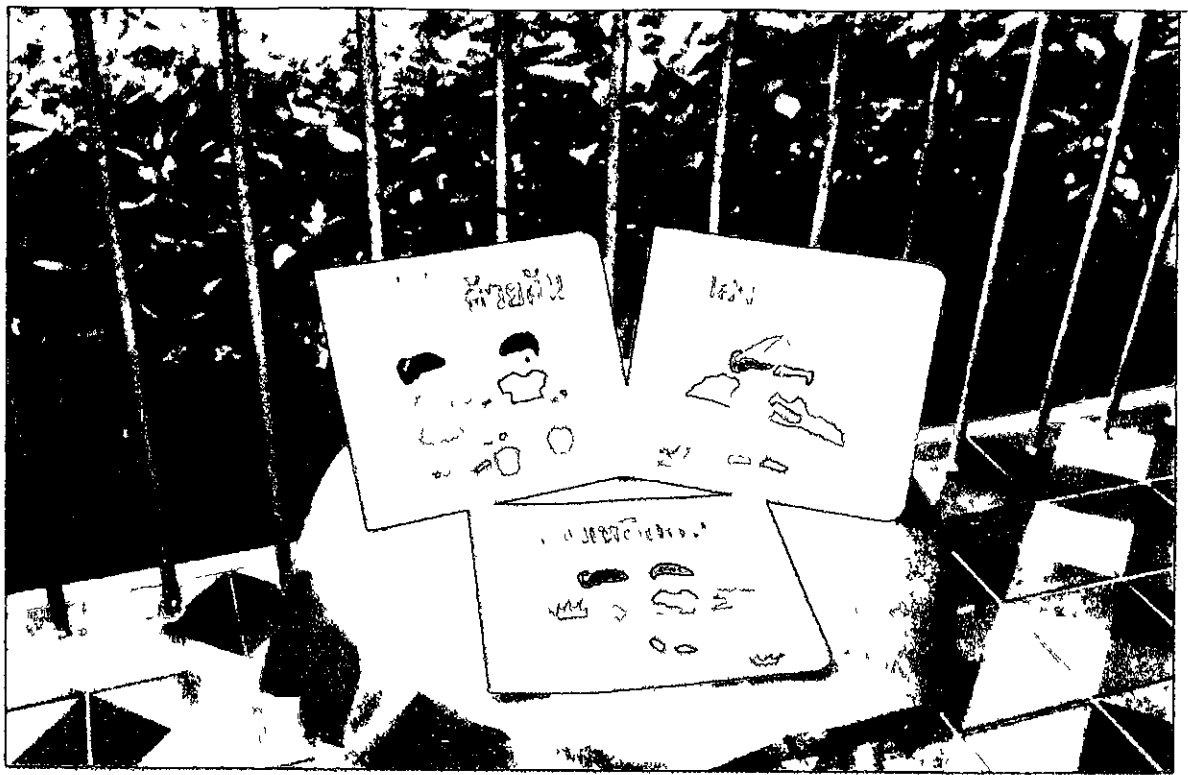

คำถามท้ายเรื่อง

- 1 กิจวัตรประจำวันคืออะไร
- 2 เมื่อพลอยเดินเข้ามาขอเล่นด้วย
กิจวัตรอย่างไร
- 3 เมื่อพลอยอยากได้ของเล่นไปเล่นต่อ
ที่บ้าน กิจวัตรอย่างไร

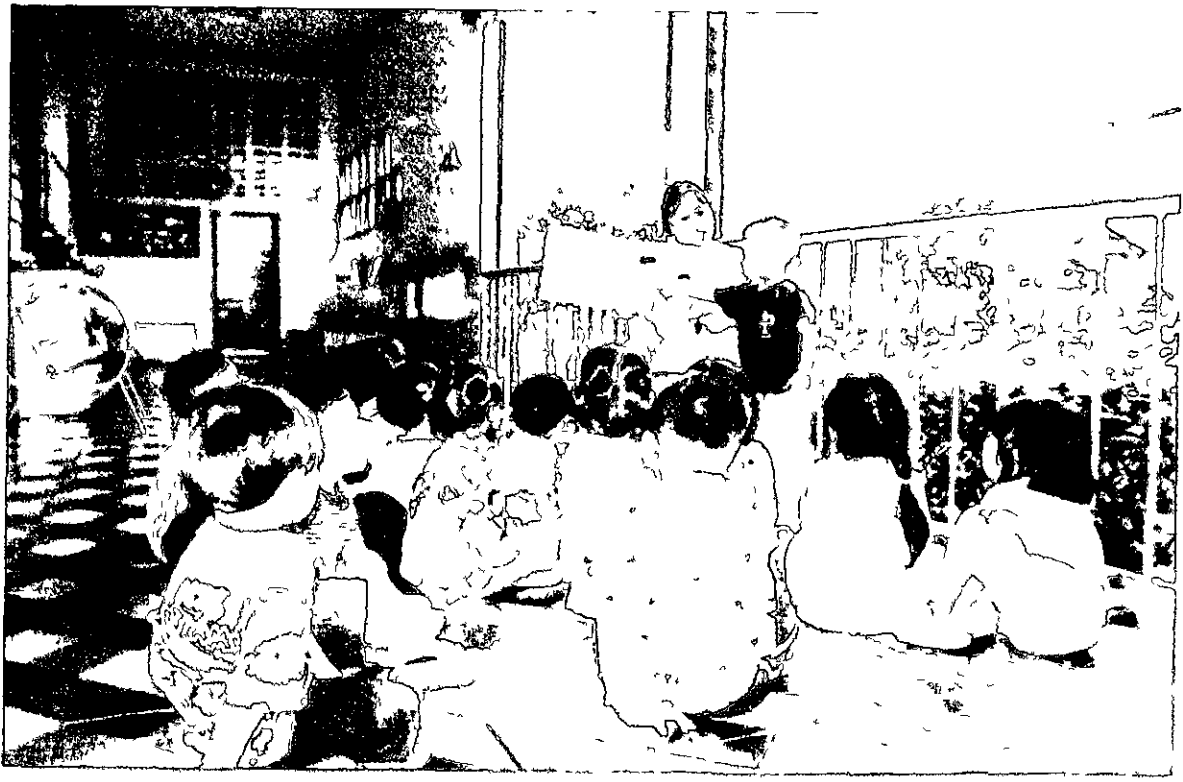
4 จากนิทานเรื่องนี้ ถ้าสื่อนขอเล่น
ของเล่นด้วย เด็กควรทักอย่างไร

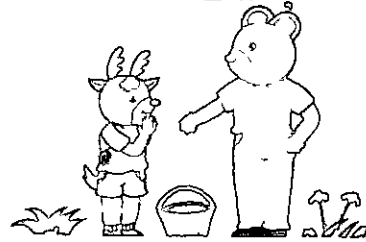

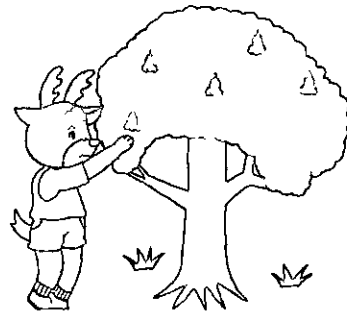
ขอบคุณครับ

กลางวันอยู่กับขงฟูไฉถึง

กลางวันชวนพิทิมไปเก็บขงฟู

พิทิมช่วยกลางวันเก็บขงฟู

กลางวันพูดว่า

“ขอบคุณพิทิมมาก ที่เก็บขงฟูให้”

กวางน้อยพูดว่า

"ขอบคุณพี่หมีมาก กับขนมพุดดิ้ง"

ทั้งสองนั่งกินขนมพุดดิ้งด้วยกัน

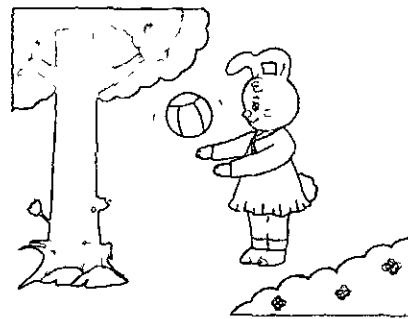
คำถามท้ายเรื่อง

- 1 กวางน้อยชวนพี่หมีไปทำอะไร
- 2 เพื่อพี่หมีเจตน์กวางน้อยเก็บขนมพุดดิ้ง พี่หมีทำอะไร
- 3 กวางน้อยทำอะไรเมื่อพี่หมีเก็บขนมพุดดิ้ง

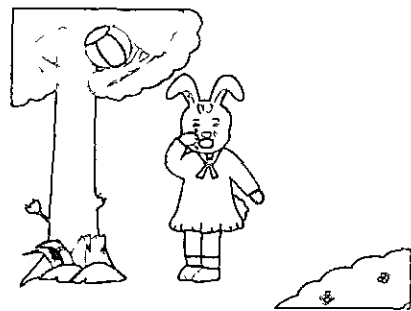
- 4 จากนิทานเรื่องนี้ ถ้ามีเพื่อนชายเด็ก ๆ เก็บขยะ เด็กต้องทำอะไร
5. ขอบคุณใช้มือใด

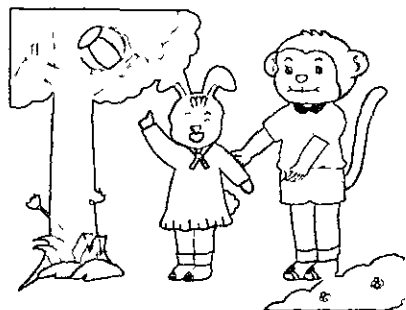
ลูกกระต่ายเล่นโยนลูกบอล
อยู่ที่สนาม

ลูกกระต่ายโยนบอล
ไปติดบนต้นไม้
ลูกกระต่ายเก็บลูกบอลไม่ถึง
จึงร้องไห้

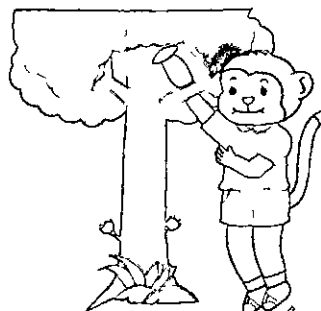

ลิงมาพบลูกกระต่ายกำลังร้องไห้
ลิงถามลูกกระต่ายว่า ร้องไห้ทำไมครับ
ลูกกระต่ายตอบว่า "ลูกบอลขอยังฉัน
ติดอยู่บนต้นไม้คะ"

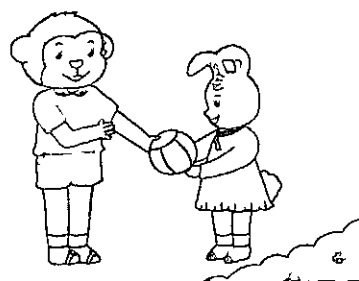

ลูกกระต่ายตีโดมมาก

ทีละ จึงช่วยเหลือกับลูกบอลไม้

สิ่งต่าง ๆ ลากลูกกระต่ายจึงช่วยเหลือกับลูกบอลไม้

คำถามท้ายเรื่อง

- 1 ลูกกระต่ายทำอะไรอยู่ที่สนาม
- 2 ลูกกระต่ายร้องไห้ทำไม
- 3 เมื่อสิ่งหนึ่งในลูกบอลของลูกกระต่ายติดอยู่บนต้นไม้ สิ่งทออย่างไร

4 เมื่อสิ่งช่วยเหลือกับลูกบอลไม้ให้ลูกกระต่าย ลูกกระต่ายรู้สึกอย่างไร

5 จากนิทานเรื่องนี้ เด็กๆ เคยช่วยเหลือเพื่อนท้ออะไรบ้าง

กิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ด้านความเอื้อเฟื้อ จูงใจกับพลอย

มาเล่นด้วยกัน

ก้องกำลังนั่งเล่นของเล่นอยู่

พลอยเดินเข้ามาหา ก้อง

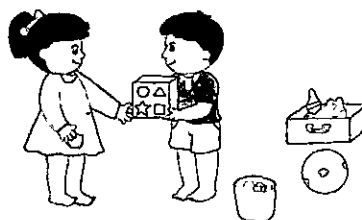
พลอยพูดว่า "ขอเล่นด้วยคนจ้ะ"

ก้องตอบว่า "ได้สิพลอย มาเล่นด้วยกัน"

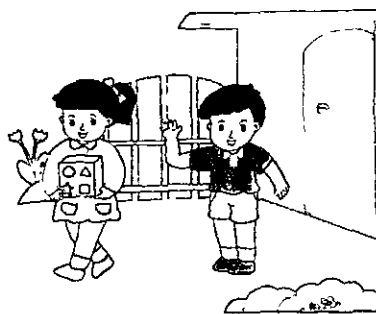
เมื่อเล่นเสร็จ พลอยยกกล่องของเล่น

ไปเล่นต่อกับเพื่อน

กิจวัตรประจำวันของเล่นในที่พักผ่อน

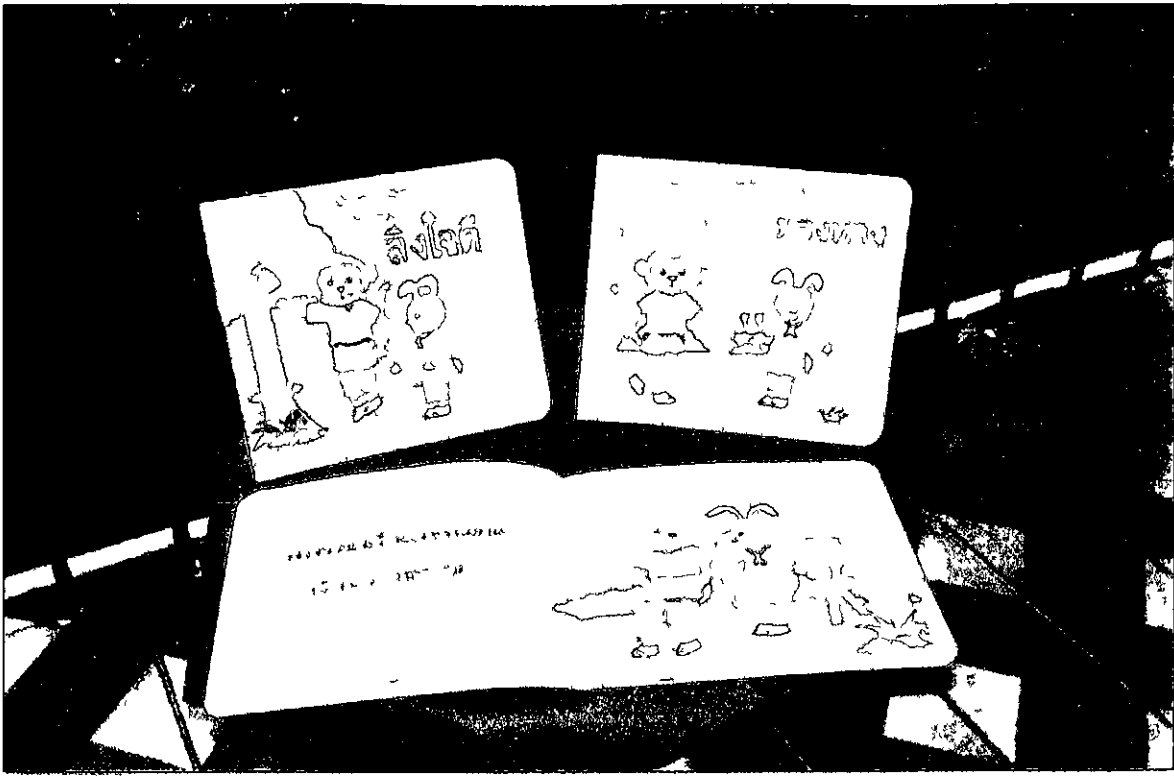
ยังมีกลับไปเล่นที่บ้าน

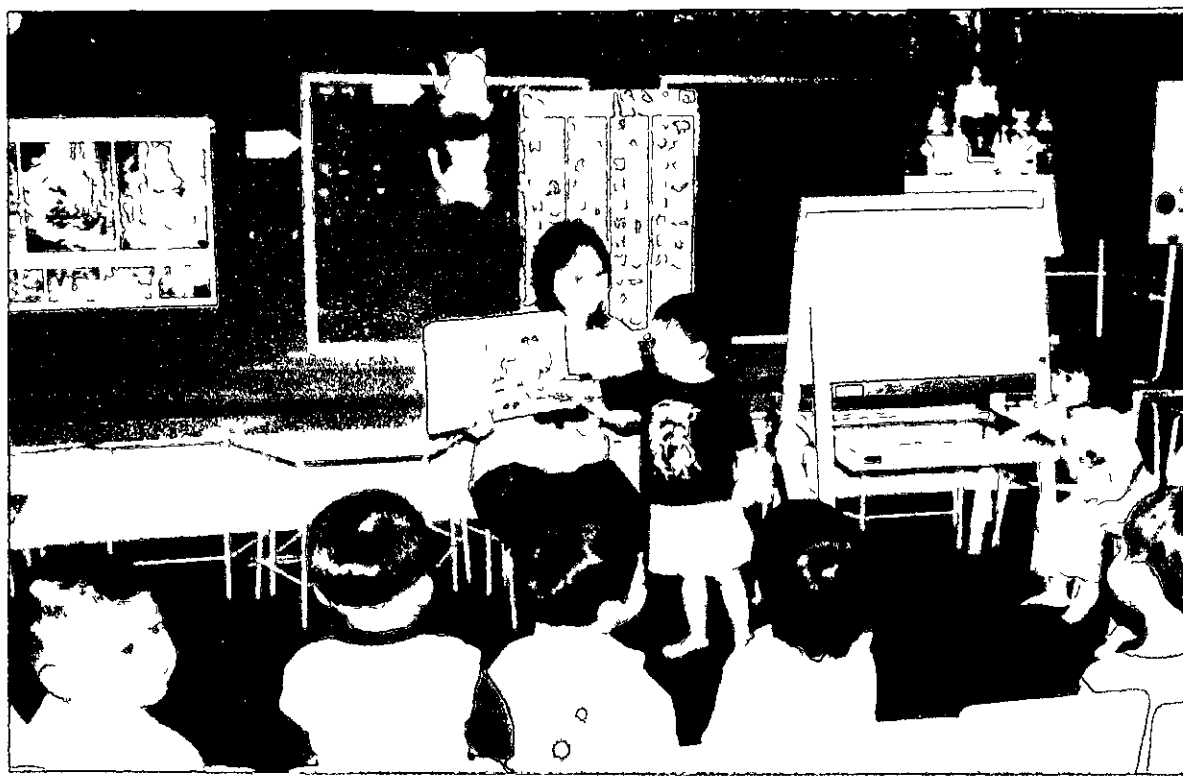
คำถามท้ายเรื่อง

1. กิจการสิ่งนี้ทำอย่างไร
2. เมื่อพักผ่อนเดินเข้ามาขอเล่นด้วย
ก็องการอย่างไร
3. เมื่อพักผ่อนอยากได้ของเล่นไปเล่นต่อ
ที่บ้าน ก็องการอย่างไร

4. จากนิทานเรื่องนี้ ถ้าเพื่อนขอเล่น
ของเล่นด้วย เด็กควรทำอย่างไร

ภาคผนวก ข
แบบประเมินคุณภาพชุดนิทานสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพชุดนิทาน

เรื่อง

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องแบบประเมินแต่ละข้อย่อย แล้วรวมคะแนนไว้ในข้อใหญ่หรือ
แนวสรุปแต่ละข้อนั้นๆ

ที่	รายการที่ประเมิน	ดีมาก 5	ดี 4	พอใช้ 3	ปรับปรุง 2	ใช้ไม่ได้ 1	หมายเหตุ
1	ลักษณะรูปเล่ม						
1 1	ขนาดและความหนา						
1 2	ปก (สีและการออกแบบ)						
1 3	คุณภาพของกระดาษ						
1 4	ขนาดตัวอักษรและความชัดเจนของ ตัวพิมพ์						
1 5	ศิลปะในการจัดหน้า การเข้ารูปเล่มและการเย็บเล่ม						
2	การจัดทำภาพประกอบ						
2 1	คุณภาพของกระดาษ ความชัดเจน (สี)						
2 2	ขนาดของภาพ						
2 3	ลักษณะความสมจริง (ภาพเขียน-ถ่าย)						
2 4	ความเหมาะสมกับสภาพการเรียน การสอน						
2 5	คำอธิบายประกอบภาพ						
2 6	ความต่อเนื่อง						
3	เรื่อง - สาร						
3 1	ชื่อเรื่อง						
3 2	การวางโครงเรื่อง						
3 3	วิธีการเสนอเรื่อง						
3 4	เอกภาพและความกลมกลืนของเนื้อเรื่อง						
3 5	ความสอดคล้องถูกต้องกับเหตุการณ์						

ตารางแบบประเมินคุณภาพชุดนิทาน (ต่อ)

ที่	รายการที่ประเมิน	ดีมาก 5	ดี 4	พอใช้ 3	ปรับปรุง 2	ใช้ไม่ได้ 1	หมายเหตุ
4	การใช้ภาษา						
4 1	การวางวรรคตอนและความถูกต้องทางไวยากรณ์						
4 2	ความเหมาะสมกับวัย						
4 3	การใช้คำศัพท์						
4 4	ความชัดเจนในการใช้ภาษา						
4 5	การใช้บทสนทนาและบรรยากาศดำเนินเรื่อง						
4 6	ลักษณะดีเด่นและความคิดริเริ่มของผู้เขียน						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ลงชื่อ

()

ผู้ประเมิน

ภาคผนวก ค

คู่มือการใช้แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ
แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

คู่มือการใช้แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม ของเด็กวัยเตาะแตะ(2 - 3 ปี)

1 คำชี้แจง

1 1 แบบประเมินชุดนี้ใช้เพื่อวัดระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (2 - 3 ปี)

1 2 ในการดำเนินการประเมิน ใช้ผู้ดำเนินการ จำนวน 1 คน และผู้ช่วยผู้ดำเนินการ จำนวน 1 คน สำหรับการดูแลและอำนวยความสะดวกให้กับผู้รับการประเมินสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำอธิบายของผู้ดำเนินการ

1 3 แบบประเมินทั้งหมดมีจำนวน 1 ชุด มี 3 ตอน มีลักษณะดังนี้ แต่ละตอน ประกอบด้วยคำถามจำนวน 6 ข้อ เป็นการประเมินโดยให้ผู้รับการประเมินตอบคำถาม โดยการชี้คำตอบและผู้ประเมินจดบันทึกคำตอบที่ผู้รับการประเมินเลือก

2 คำแนะนำการใช้แบบประเมิน

2 1 ลักษณะทั่วไปของแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรม ประกอบด้วยคำถามตอนละ 6 ข้อ จำนวน 3 ตอน

ตอนที่ 1 เรื่องความเมตตา จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เรื่องความเอื้อเฟื้อ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 เรื่องวาจาสุภาพ จำนวน 6 ข้อ

2 2 ระยะเวลาในการประเมิน กำหนดเวลาให้ทำข้อละ 1 นาที

2 3 กำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบมาตรการให้คะแนน ดังนี้

ตอนที่ 1

1 คะแนน หมายถึง เด็กเลือกคำตอบที่แสดงออกถึงความเมตตาที่เหมาะสมที่สุด

0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่เลือกคำตอบที่แสดงออกถึงความเมตตา

ตอนที่ 2

1 คะแนน หมายถึง เด็กเลือกคำตอบที่แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อที่เหมาะสมที่สุด

0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่เลือกคำตอบที่แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อ

ตอนที่ 3

1 คะแนน หมายถึง เด็กเลือกคำตอบที่แสดงออกถึงวาจาสุภาพที่เหมาะสมที่สุด

0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่เลือกคำตอบที่แสดงออกถึงวาจาสุภาพ

2 4 ข้อปฏิบัติในการประเมิน

2 4 1 ก่อนลงมือประเมิน ทั้งผู้ดำเนินการและผู้ช่วยดำเนินการควรทำความคุ้นเคยและสร้างความเป็นกันเองกับผู้รับการวิจัย

2 4 2 ผู้ดำเนินการประเมินต้องมีวิธีการพุดจูงใจเข้าใจให้ผู้รับการประเมินสนใจและตั้งใจ

2 4 3 ผู้ดำเนินการประเมินเขียนชื่อ นามสกุล ของผู้รับการประเมินที่หน้าปก

แบบประเมินของทุกคนให้เรียบร้อยก่อนดำเนินการประเมินทุกครั้ง

2 4 4 ในการออกคำสั่งผู้ดำเนินการประเมินต้องใช้คำพูดชัดเจนและเป็นธรรมชาติ

2 4 5 เมื่อดำเนินการประเมินเสร็จในตอนแรก ให้พัก 5 นาที เพื่อเปลี่ยน

อิริยาบถ ไปดื่มน้ำหรือเข้าห้องน้ำ

2 4 6 ในขณะที่ดำเนินการประเมิน ผู้ช่วยดำเนินการประเมินต้องดูแลให้ดินสออยู่ในสภาพที่ใช้ได้อยู่เสมอ

2 4 7 ผู้ดำเนินการประเมินต้องคำนึงถึงระยะเวลาในการประเมินด้วยซึ่งไม่ควรดำเนินการติดต่อกันเกินกว่าครั้งละ 20 นาที

2 5 การดำเนินการประเมิน

2 5 1 ผู้ดำเนินการประเมินเตรียมแบบประเมินตอนที่ 1 ความเมตตา ให้ผู้รับการประเมิน

2 5 2 ผู้ดำเนินการประเมินอ่านคำถามข้อที่ 1 ให้ผู้รับการประเมินฟัง 1 ครั้ง

2 5 3 ผู้ดำเนินการประเมินอ่านคำตอบในตัวเลือกของข้อที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวเลือก และให้ผู้รับการประเมินตอบปากเปล่าหรือชี้ภาพที่เลือกตอบ

2 5 4 ผู้ดำเนินการประเมินจดบันทึกคำตอบที่ผู้รับการประเมินเลือกตอบ

2 5 5 เสร็จแล้วผู้ดำเนินการประเมินอ่านคำถามข้อที่ 2 ให้ผู้รับการประเมินฟัง 1 ครั้ง และปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ 2 5 3 และข้อ 2 5 4 จนครบทั้ง 6 ข้อ คำถาม

2 5 6 เมื่อผู้รับการประเมินทำแบบประเมินตอนที่ 1 เรียบร้อยแล้วให้ผู้รับการประเมินพัก 5 นาที แล้วจึงดำเนินการให้ผู้รับการประเมินทำแบบประเมินตอนที่ 2 ปฏิบัติเช่นเดียวกับแบบประเมินตอนที่ 1 จนครบทั้ง 3 ตอน

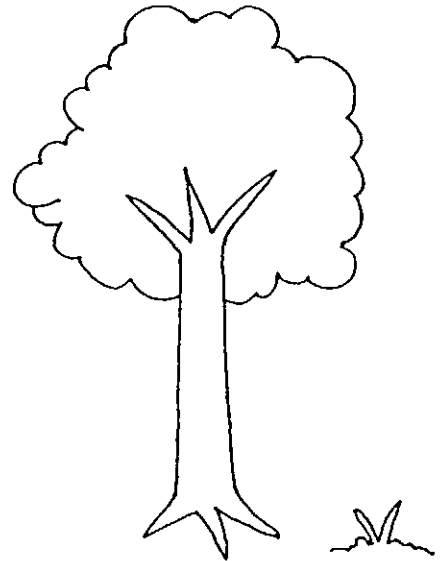
2 6 อุปกรณ์ที่ต้องใช้

2 6 1 ดินสอ

2 6 2 นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน

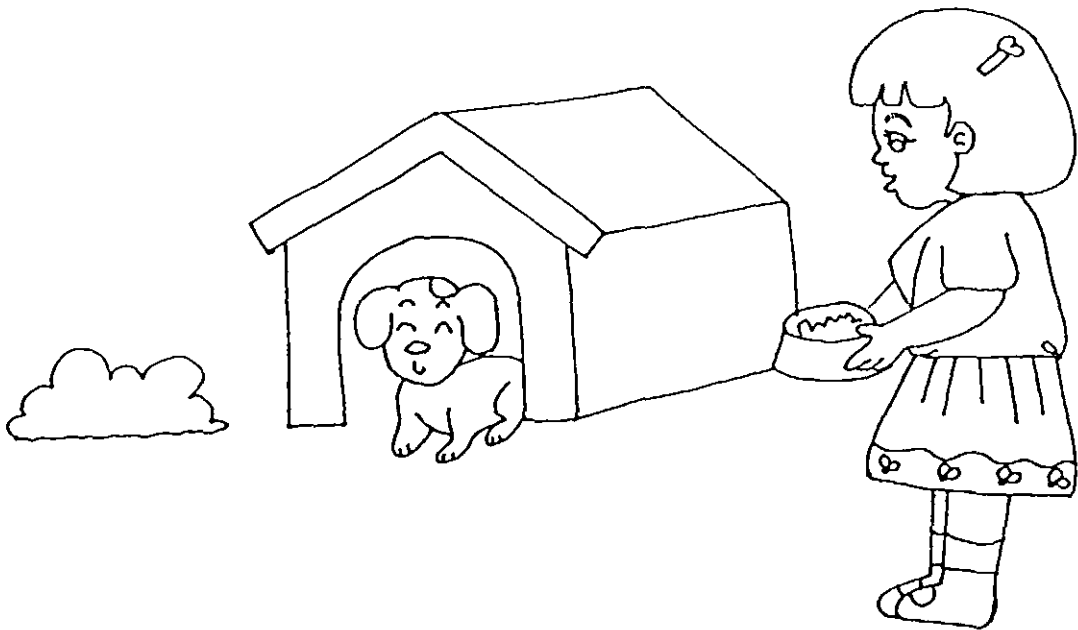
แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (อายุ 2 - 3 ปี)

ชื่อ _____ นามสกุล _____
 ชั้น _____
 โรงเรียน _____
 วันที่ทำการประเมิน _____
 ผู้ดำเนินการประเมิน _____
 คะแนนที่ได้ _____

แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (อายุ 2 - 3 ปี)

ตอนที่ 1 ความเมตตา

จุดประสงค์ เพื่อส่งเสริมระดับการรับรู้ด้านความเมตตา

ข้อที่ 1

คำถาม · ขณะที่เด็กๆกำลังวิ่งเล่นอยู่ที่สนาม เพื่อนคนหนึ่งวิ่งหกล้ม แล้วร้องไห้เสียงดังเด็กๆจะทำอย่างไร

เดินไปหาเพื่อนแล้วบอกเพื่อนวாயาร้องไห้

ยื่นหัวเราะเพื่อน

ข้อที่ 2

- คำถาม · ถ้าเด็กๆเห็นคุณแม่กำลังให้อาหารปลา เด็กๆจะทำอย่างไร

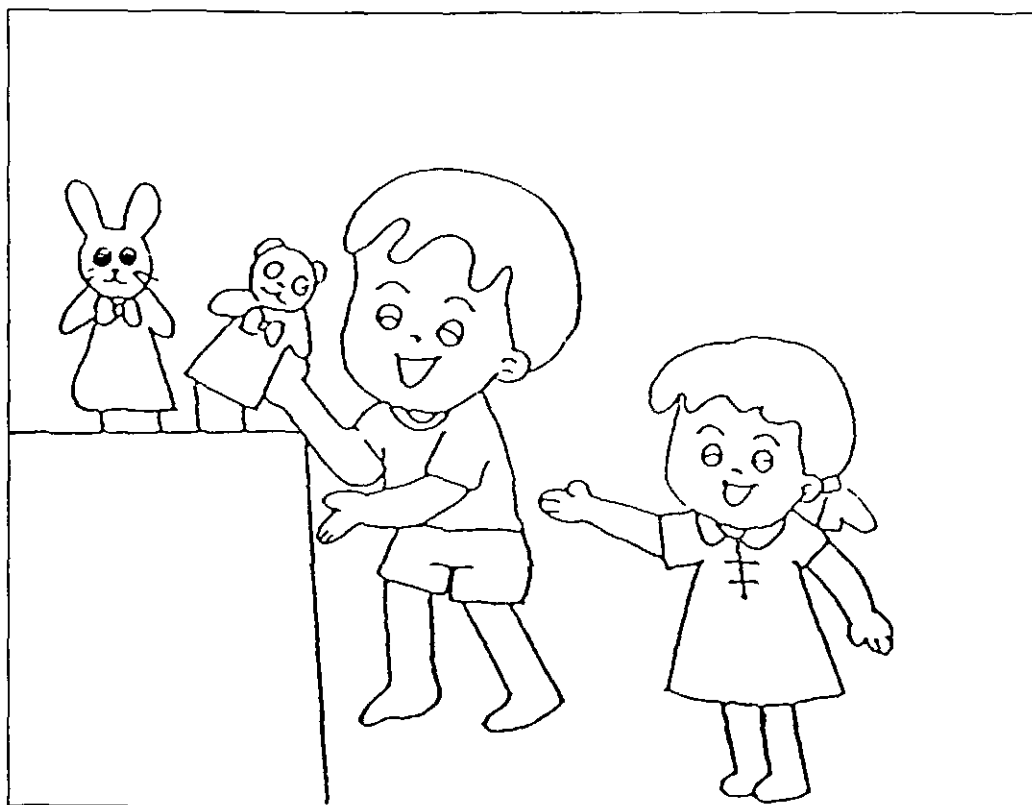
ช่วยคุณแม่ให้อาหารปลา

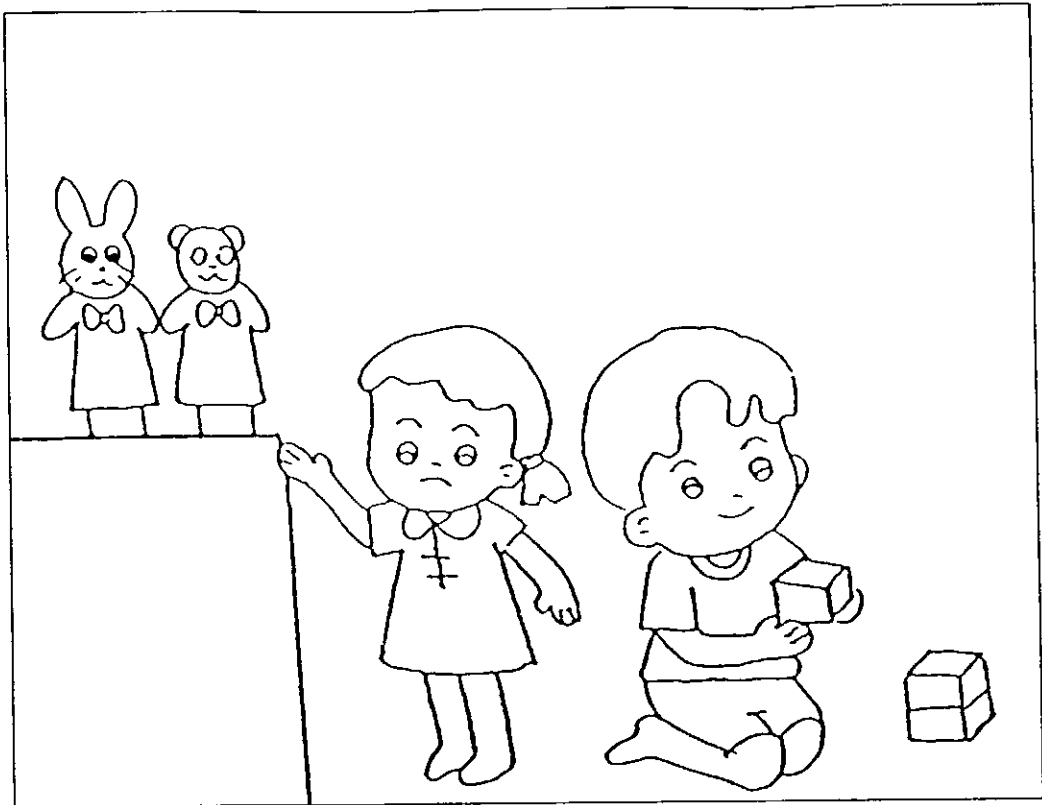
นั่งเล่นน้ำ ไม่ช่วยคุณแม่ให้อาหารปลา

ข้อที่ 3

คำถาม · ขณะที่เด็ก ๆ กำลังนั่งเล่นของเล่นกับน้อง น้องเดินไปหยิบของเล่นที่หลังตู้ แต่หยิบไม่ถึง น้องบอกให้เด็ก ๆ ช่วยหยิบของเล่นให้น้อง เด็ก ๆ จะทำอย่างไร

ลูกขึ้นไปหยิบของเล่นให้น้อง

นั่งเล่นของเล่น ไม่สนใจน้อง

แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (อายุ 2 - 3 ปี)

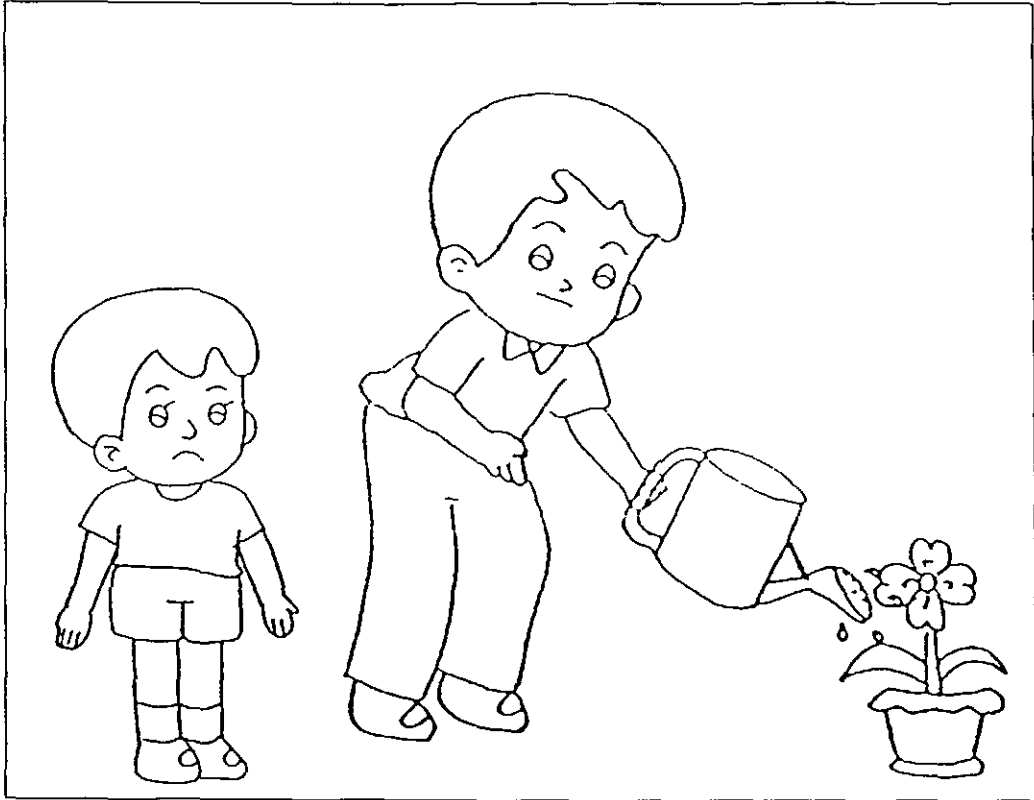
ตอนที่ 2 ความเอื้อเฟื้อ

จุดประสงค์ เพื่อส่งเสริมระดับการรับรู้ด้านเอื้อเฟื้อ

ข้อที่ 1

คำถาม เมื่อเด็กๆเห็นคุณพ่อกำลังรดน้ำต้นไม้อยู่ เด็กๆจะทำอย่างไร

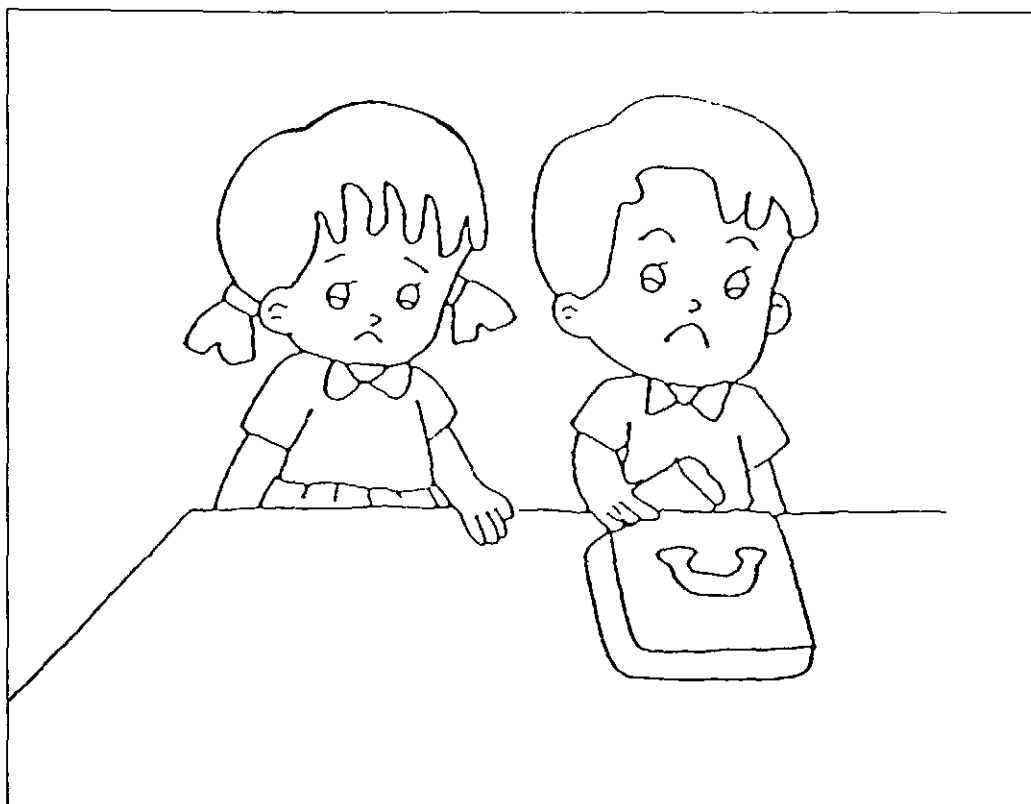
ยืนดูเฉยๆไม่ช่วยคุณพ่อรดน้ำต้นไม้

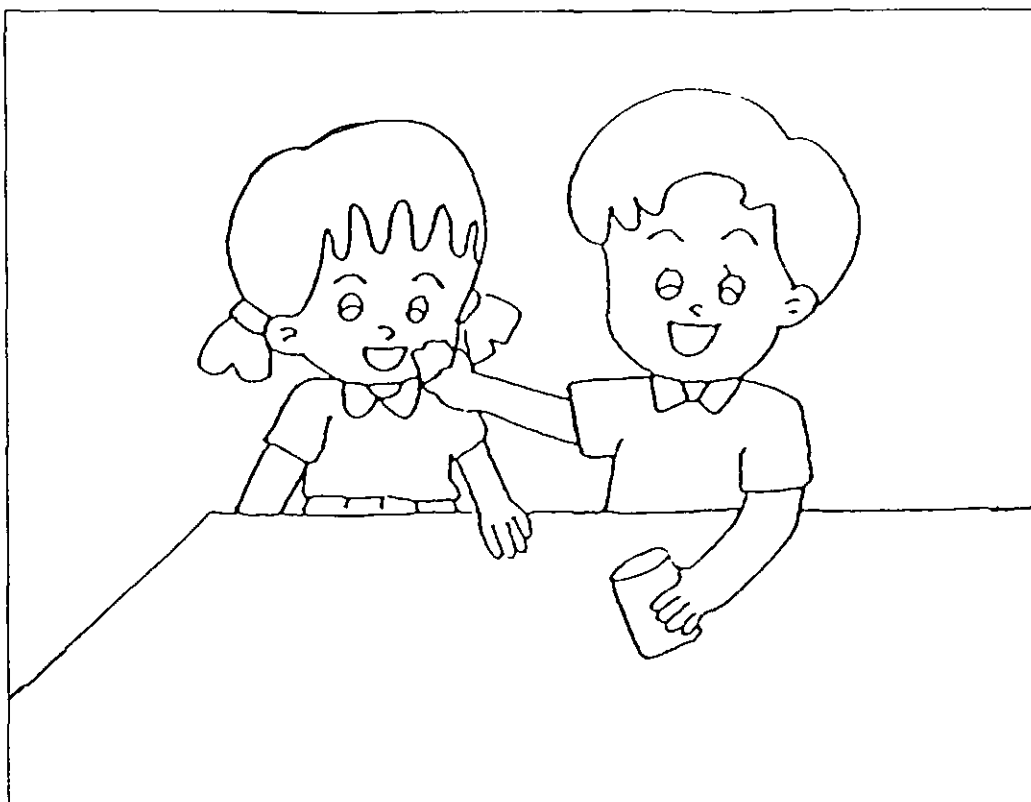
เข้าไปช่วยคุณพ่อรดน้ำต้นไม้

ข้อที่ 2

คำถาม คุณแม่ซื้อขนมให้เด็ก ๆ มากินที่โรงเรียน เมื่อเด็ก ๆ กำลังกินขนมอยู่ มีเพื่อนเดินมาขอขนมกินบ้าง เด็ก ๆ จะทำอย่างไร

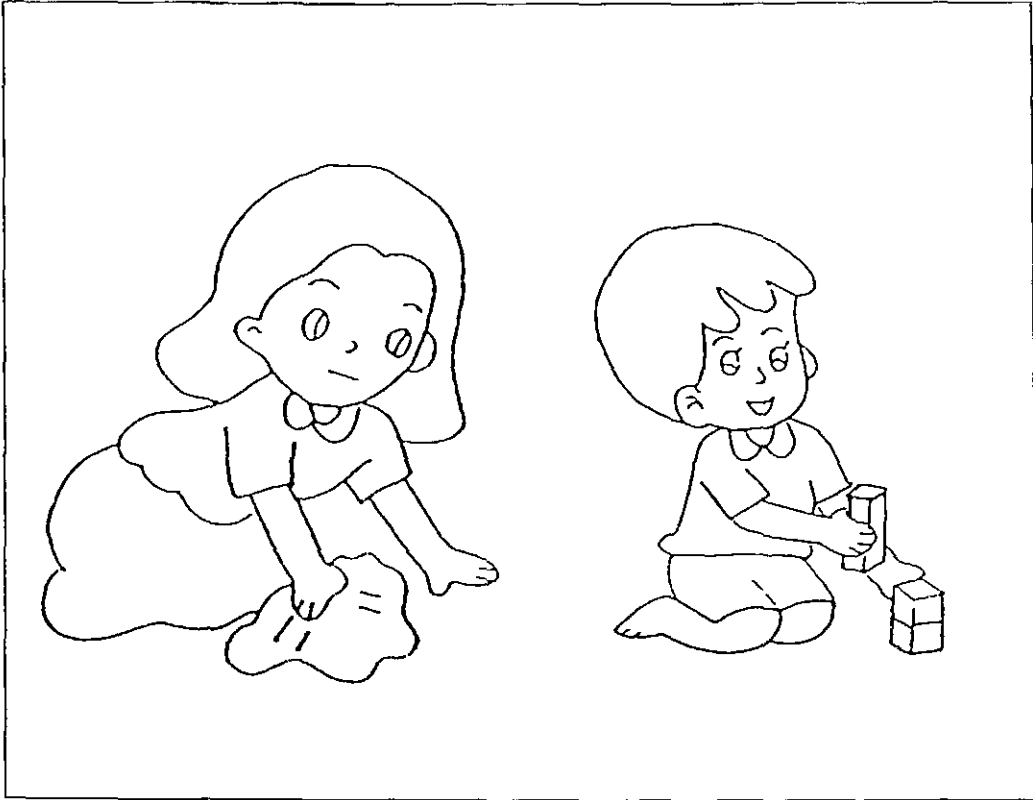
รีบเก็บขนมใส่กระเป๋า

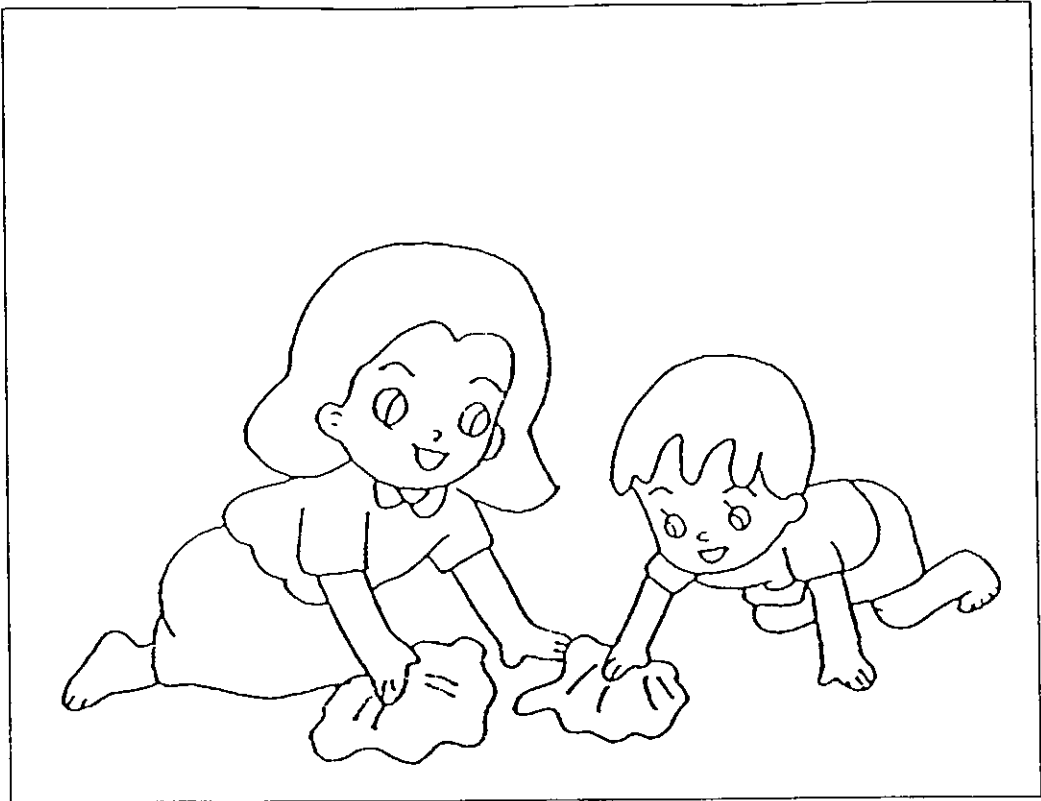
แบ่งขนมให้เพื่อนกินด้วย

ข้อที่ 3

คำถาม : เมื่อเด็กๆเห็นคุณครูกำลังทำความสะอาดโรงเรียนแล้ว
เด็กๆจะทำอย่างไร

นั่งเล่นไม่สนใจคุณครู

เข้าไปช่วยคุณครูเช็ดพื้น

แบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (อายุ 2 - 3 ปี)

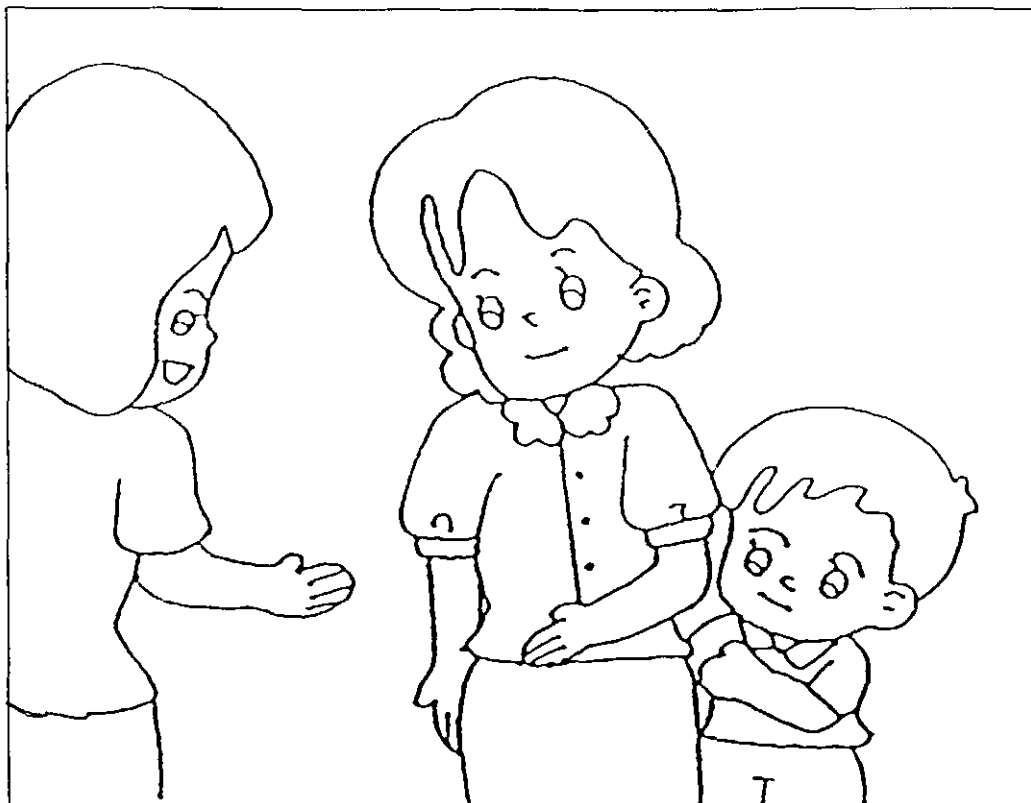
ตอนที่ 3 วาจาสุภาพ

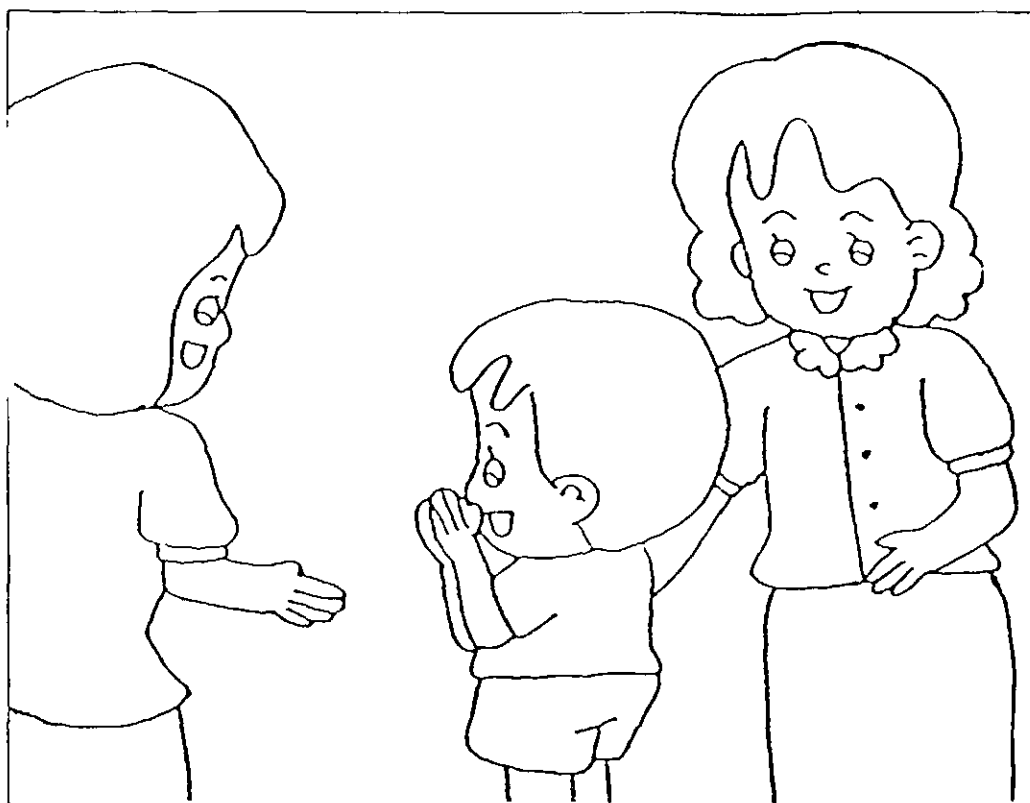
จุดประสงค์ เพื่อส่งเสริมระดับการรับรู้ด้านवासภาพ

ข้อที่ 1

คำถาม . คุณแม่พาเด็ก ๆ มาส่งที่โรงเรียนในตอนเช้า เมื่อเด็ก ๆ มาถึงโรงเรียน แล้วพบคุณครู เด็ก ๆ จะทำอย่างไร

เดินไปหลบหลังคุณแม่

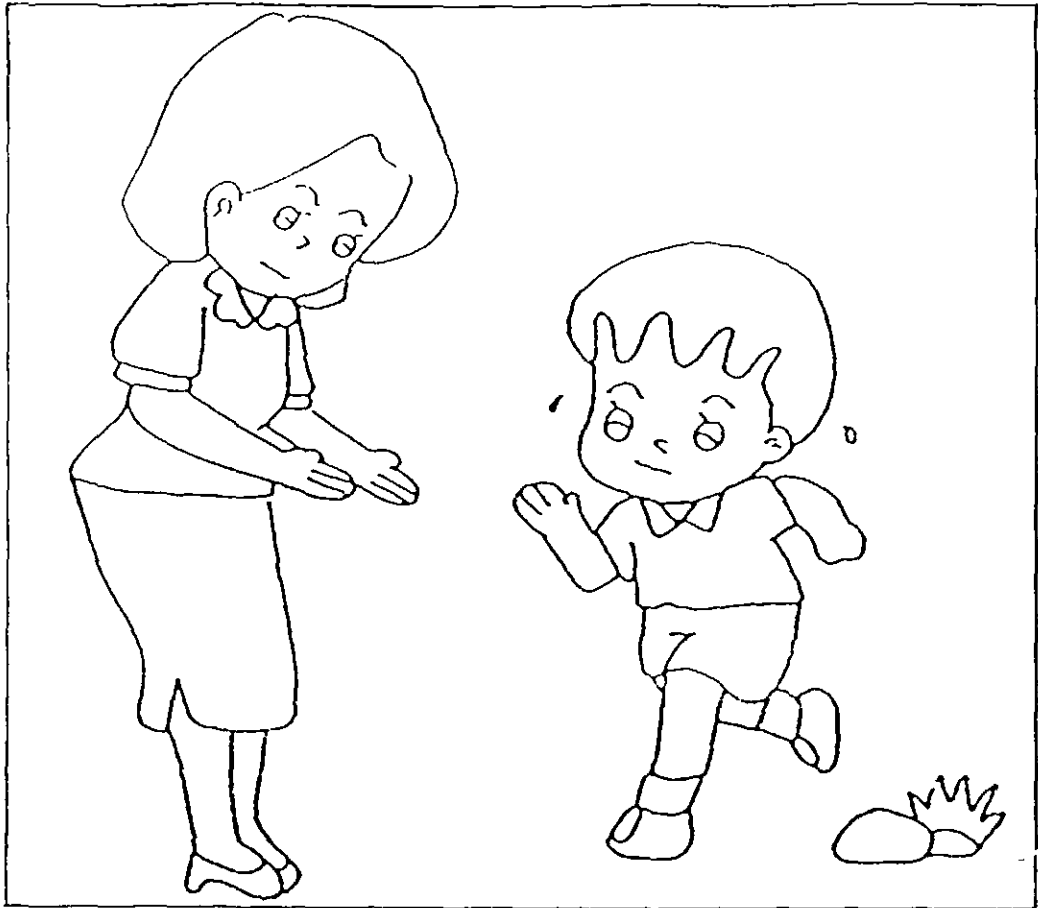
ยกมือไหว้ แล้วพูดว่า “สวัสดีค่ะ/ครับคุณครู”

ข้อที่ 2

คำถาม · ขณะที่เด็กๆกำลังโยนลูกบอลอยู่ ลูกบอลกระเด็นไปโดนหัวเพื่อน
เด็กๆจะทำอย่างไร

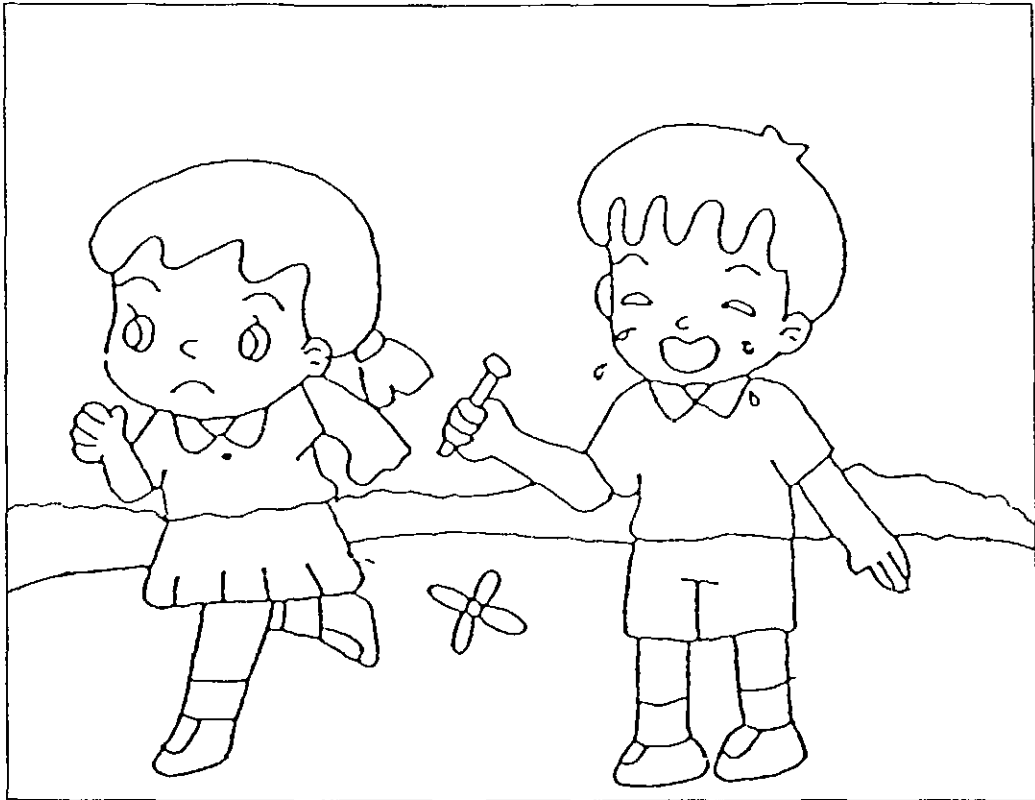
เดินไปหาเพื่อน แล้วพูดว่า “ขอโทษคะ/ครับ”

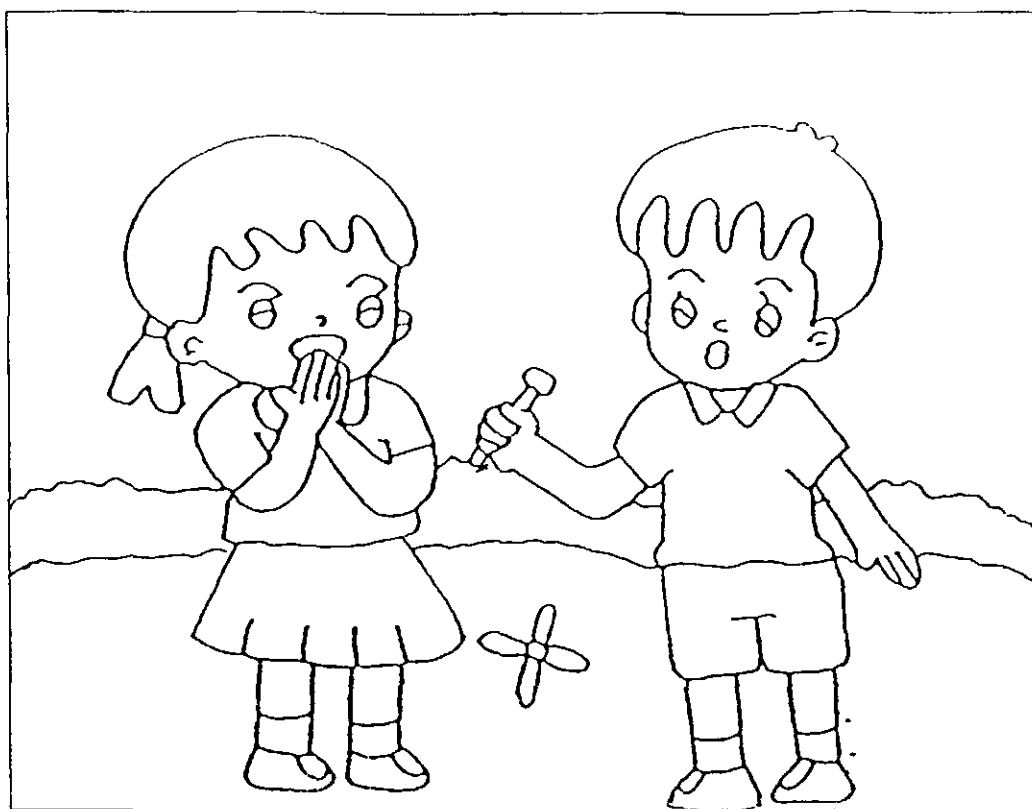
วิ่งหนีไปหาคุณครู

ข้อที่ 3

คำถาม เมื่อเด็กหญิงไปชนของเล่นเพื่อนหัก เด็กๆจะทำอย่างไร

รับวิงหนี่เพื่อน

เข้าไปหาเพื่อนแล้วพูดว่า “ขอโทษคะ/ครับ”

ภาคผนวก ง
บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือ

1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขด้านเนื้อหาและการผลิตชุดนิทานเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ

1 1 อาจารย์เบญจพร สมานมาก

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ศึกษาพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

1 2 อาจารย์มลวิภา ภูลสนอง

อาจารย์แผนกวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

1 3 อาจารย์เวียงศิริ ไกรเกตุ

อาจารย์โรงเรียนวัดโตนด เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1 4 รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์

อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1 5 อาจารย์สุภัด ไหวหากิจ

อาจารย์โรงเรียนบ้านซอนไพร
สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

1 6 รองศาสตราจารย์กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์

อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1 7 รองศาสตราจารย์ ดร. ยาวพา เดชะคุปต์

อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1 8 อาจารย์สมใจ อู่ยกสิวัฒนา

อาจารย์แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

1 9 อาจารย์รัชนีวรรณ เพ็งปรีชา

อาจารย์แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

1 10 อาจารย์อนงค์ วรพันธ์

โรงเรียนแม่พระประจักษ์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

2 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขแบบประเมินระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของ
เด็กวัยเตาะแตะ

2 1 อาจารย์เบญจพร สมานมาก

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ศึกษาพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จังหวัดบุรีรัมย์

2 2 อาจารย์สุภัค ไหวหากิจ

อาจารย์โรงเรียนบ้านหนองไพร
สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

2 3 อาจารย์อุไรวรรณ โชติชูษณะ

อาจารย์โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

2 4 อาจารย์น้ำทิพย์ ชูเวทย์

อาจารย์แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

2 5 อาจารย์เสาวนีย์ จันทร์ที

อาจารย์โรงเรียนวัดวังหมัด
สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางลัดดาวัลย์ ยรรยงสง่า
วันเดือนปีเกิด	5 เมษายน 2515
สถานที่เกิด	119 / 9 ซอยคลองตันไทร ถนนเจริญนคร แขวงบางลำภู เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10500
สถานที่อยู่ในปัจจุบัน	117 หมู่ 10 หมู่บ้านสินทวีวิลล่าโครงการ 9 ถนนพระราม 2 แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150 โทร 09 - 4885402
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	1635 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ ถนนเจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120 โทร 02 - 2112056 ต่อ 220
ประวัติการศึกษา	
พ ศ 2536	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้
พ ศ 2538	คศ บ (สาขาวิชาพัฒนนาการครอบครัวและเด็ก) คณะคหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
พ ศ 2548	กศ ม (สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ